

Programul de formare a
abilităților de îngrijire pentru
familiile copiilor cu întârzieri
sau dizabilități de dezvoltare

Ghidul participanților
Sesiunile de grup 1-9

Programul de formare a abilităților de îngrijire pentru familiile copiilor cu întârzieri sau dizabilități de dezvoltare

Ghidul participanților
Sesiunile de grup 1-9

© Fundația **Neuroatipic**, Asociația **Atipic** (Atipic Kids), Asociația de **Terapii Cognitive-Comportamentale și Programe de Reabilitare** (ATCCPR), Asociația **Surâsul Albastru** 2023

Traducere coordonată de Dr. Psih **Maria Cristina (Crina) Nedelcu**, Lect. Univ. Dr. **Claudia Iuliana Iacob** și **Cristina Nichita**, președinte Asociația Surâsul Albastru, în colaborare cu următorii voluntari (în ordine alfabetică): Maria-Luciana Bumbănac, Marina Cîrstea, Răzvan Dobrescu, Cristina Florescu, Teodora Holbea, Gabriela-Alexandra Huiu, Maria-Alexandra Izghirean, Melisa-Esra Marin, Camelia-Maria Militaru, Elena Munteanu, Andreea Popa, Vlad Romila, Bianca-Luiza-Maria Strechioiu, Emilia Șerban, Arezu-Alexia Vaezei

Această traducere nu a fost creată de Organizația Mondială a Sănătății (OMS). OMS nu este responsabil pentru conținutul sau acuratețea acestei traduceri. Ediția originală în limba engleză: Caregiver skills training for families of children with developmental delays or disabilities: Participants' Guide, Group Sessions 1-9. Geneva: World Health Organisation; [2023]. Licența: CC BY-NC-SA 3.0 IGO va fi ediția obligatorie și autentică.

Această lucrare tradusă este disponibilă sub CC BY-NC-SA 3.0

Cuprins

Mulțumiri	iv
Introducere	v
1 Sesiunea 1: Implicarea copiilor.....	1
2 Sesiunea 2: Menținerea implicării copiilor	33
3 Sesiunea 3: Cum să ajutăm pe copiii să împărtășească implicarea în rutinele de joc și de acasă	68
4 Sesiunea 4: Înțelegerea comunicării	91
5 Sesiunea 5: Promovarea comunicării.....	116
6 Sesiunea 6: Predarea noilor abilități în pași mici și niveluri de ajutor.....	141
7 Sesiunea 7: Prevenirea comportamentului provocator – cum să ajutăm copiii să rămână implicați și calmi.....	165
8 Sesiunea 8: Predarea alternativelor la comportamentul provocator	192
9 Sesiunea 9: Rezolvarea problemelor și îngrijirea de sine.....	230
Anexă: Rezumatul sfaturilor și al mesajelor cheie	262

Mulțumiri

Coordonarea proiectului

Dezvoltarea și testarea în practică a pachetului de formare a abilităților îngrijitorului au fost coordonate de Chiara Servili, sub conducerea lui Tarun Dua, Shekhar Saxena (până în 2018) și Dévora Kestel (din 2019), Departamentul de Sănătate Mintală și Consum de Substanțe al OMS.

Dezvoltarea conținutului

Principalii contribuitori

(în ordine alfabetică, cu afilierea la momentul contribuirii)

Experți externi: Felicity L. Brown (War Child Holland și Universitatea din Amsterdam, Olanda), Laura Pacione (Universitatea din Toronto, Canada), Erica Salomone (Universitatea din Milano-Bicocca, Italia), Stephanie Shire (Universitatea din Oregon, Statele Unite ale Americii (SUA)).

Personalul tehnic al OMS: Chiara Servili (Departamentul de Sănătate Mintală și Consum de Substanțe, Sediul central)

Contribuții tehnice și revizuire

(în ordine alfabetică, cu afilierea la momentul revizuirii)

Experți externi: Nazmin Abdullah (Universitatea Kebangsaan, Malaezia), Amina Abubakar (KEMRI- Wellcome Trust, Kenya), Julnar Al-Kaied (Corpul Medical Internațional, Republica Arabă Siriană), Carlos G. Alonso-Rivera (Asociația Internațională de Pediatrie, Mexic), Ana Andreeva-Sapundzhieva (Centrul pentru Reabilitare Socială și Integrare, Bulgaria), Maria Paz Araya (Ministerul Sănătății, Chile), Anara Asanalieva (Centrul pentru Copii cu Autism, Kârgâzstan), Gulnaz Azhymambetova (Departamentul de Sănătate, Kârgâzstan), Alexandra Bagney (Médecins Sans Frontières, Spania), Merry Barua (Action for Autism, India), Tolulope Bella-Awusah (Universitatea din Ibadan, Nigeria), Erlinda Borromeo (Fundația Autism Hearts, SUA), Daniel Bulte (Universitatea din Oxford, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (Regatul Unit)), July Caballero (Ministerul Sănătății Mintale, Peru), Carmen Julissa Cayo Medina (Institutul Național de Sănătate Mintală, Peru), Ya-Chih Chang (Autism Speaks, SUA), Tony Charman (King's College London, Regatul Unit), Biyuan Chen (Universitatea Sun Yat-Sen, China), Mariana Chervenкова (Asociația Autism Today, Bulgaria), Chung-Hsin Chiang (NCU, Taipei), Youngmin Choi (Republica Korea), Brian Cort (Canada), Carla Cortez (Peru), Sebastián Cukier (PANAACEA, Argentina), Cristiane Silvestre de Paula (Universitatea Presbiteriană Mackenzie, Brazilia), Luc de Montigny (Universitatea McGill, Canada), Petrus De Vries (Universitatea din Cape Town, Africa de Sud), Limia Dewan (Centrul BRAC, Bangladesh), Marie-Charlotte Dextraze (Madawaska Valley Homeschoolers, Canada), Gauri Divan (Sangath, India), Pamela Dixon (Autism Speaks, SUA), Winnie Dorego (Centrul pentru Dezvoltarea Sănătății din Visayas de Est, Filipine), Svyatoslav Dovbnya (Fundația Naked Heart, Federația Rusă), Dzhamilia Dunganova (Universitatea de Stat din Kârgâzstan, Kârgâzstan), Patrick Dwyer (Universitatea din California, Davis, SUA), Julian Eaton (CBM Africa de Vest, Togo), Aala El - Khani (Universitatea din Manchester, Regatul Unit), Mayada Elsabbagh (Universitatea McGill, Canada), Mohamed Ali AbdulFattah, Mohamed ElShazly (Corpul Medical Internațional, Turcia), Camilla Ferrante (Universitatea din Milano-Bicocca, Italia), Magdalene Foo (Institutul de Sănătate Mintală, Singapore), Natsuko Fukuda (Republica Coreea), Daniel Fung Shuen Sheng (Institutul de Sănătate Mintală, Singapore), Galiya Gaas (Hand in Hand, Kârgâzstan), Eman Gaber (Universitatea din Cairo, Egipt), Fe Garcia (World Vision International, SUA), Ricardo Garcia (Universitatea din Chile, Chile), Jason Garner (Dubai Health Care City, Emiratele Arabe Unite), Tewodros

Getye (Centrul de Autism Nehemiah, Etiopia), Mehdi Ghanadzade (Institutul VRF, Republica Islamică Iran), Lucky Ghose (Centrul BRAC, Bangladesh), Deepa Grover (UNICEF), Sudhanshu Grover (Action for Autism, India), Fiorella Guerrero (Universitatea din Florida, SUA), Hailiang Guo (Fundația pentru Dezvoltarea Femeilor din China, China), Syed Usman Hamdani (Fundația de Cercetare pentru Dezvoltare Umană, Pakistan), Charlotte Hanlon (Universitatea Addis Abeba, Etiopia), Sarah Louise Harrison (Corpul Medical Internațional, Turcia), Homayoun Hashemi (Organizația de Stat pentru Asistență Socială din Iran, Republica Islamică Iran), Paola Hebe Jelonche (Fundația Visibila, Argentina), Rosa Hoekstra (King's College London, Regatul Unit), Maria del Milagro Huaman Lu (Soy Austista y Que!, Peru), Yasmin Hussain (SEAMEO SEN, Malaezia), Judy Hutchings (Universitatea Bangor, Regatul Unit), Alaa Ibrahim (Universitatea McGill, Canada), Ivan Ivanov (Centrul de Sprijin Comunitar, Bulgaria), Seokyeon Ji (Republica Coreea), Sazlina Kamaralzaman (Universitatea Kebangsaan, Malaezia), Tsveta Kamensky (UNICEF Bulgaria), Connie Kasari (Universitatea din California, SUA), Raheleh Khansari (Organizația de Stat pentru Asistență Socială din Iran, Republica Islamică Iran), Leekyung Kim (Republica Coreea), Yeni Kim (Republica Coreea), Yongjik Kim (Societatea de Autism din Coreea, Republica Coreea), Margarita Kinshina (Ministerul Sănătății, Federația Rusă), Phiona Naserian Koyiet (World Vision, Kenya), Vibha Krishnamurthy (Centrul de Dezvoltare a Copilului Ummeed, India), Kim Kwang-Hee (Republica Coreea), Samer Lia (Corpul Medical Internațional, Turcia), Pierina Landolfi (PANAACEA, Argentina), Layma Lankmane (The Way Out Fund, Federația Rusă), Janet Lau (Universitatea din Hong Kong, China, Hong Kong SAR), Rachel Leung (China, Hong Kong SAR), Janice Light (Universitatea din Penn State, SUA), Miroslava Macheva (Centrul Comunitar de Sprijin pentru Copii și Părinți, Bulgaria), Milena Marinova (UNICEF Bulgaria), Rositsa Markova (Centrul de Îngrijire Complexă pentru Copiii cu Dizabilități și Afecțiuni Cronice, Bulgaria), Helen McConachie (Universitatea din Newcastle, Regatul Unit), Sharynne McLeod (Universitatea Charles Sturt, Australia), Nermeen Abdelaziz M. Moharam (Médecins du Monde, Egipt), Inna Monova (Fundația Naked Heart, Federația Rusă), Cecilia Montiel Nava (Autism Speaks, SUA), Carina Morillo (Fundación Brincar por un autismo feliz, Argentina), Tatiana Morozova (Fundația Naked Heart, Federația Rusă), Lucia Murillo (Autism Speaks, SUA), Basma T. M. Nakhleh (Societatea de Pediatrie din Palestina, teritoriul palestinian ocupat, inclusiv Ierusalimul de Est), Young Namkung (Republica Coreea), Thi Nha Trang Nguyen (Vinschool Primar, Vietnam), Bolajoko Olusanya (Centrul pentru „Healthy Start Initiative”, Nigeria), Elisey Osin (The Way Out Fund, Federația Rusă), Narges Parastari Farkoosh (Organizația de Stat pentru Asistență Socială din Iran, Republica Islamică Iran), Diane Philipp (Universitatea din Toronto, Canada), Shawn Picard (Canada), Rolando Pomalima (Institutul Național de Sănătate Mintală, Peru), Mariaam Pourseid (Organizația de Stat pentru Asistență Socială din Iran, Republica Islamică Iran), Marie-Helen Prud'homme (Centrul de Sănătate al Universității McGill, Canada), Atif Rahman (Universitatea din Liverpool, Regatul Unit), Rocio del Pilar Ramirez Flores (Instituto Nacional de Salud Mental, Peru), Salvador Ramírez Gallegos (Mexic), Alexia Rattazzi (PANAACEA, Argentina), Kara Reagon (Autism Speaks, SUA), Brian Reichow (Universitatea din Florida, SUA), Peter Rosenbaum (Centrul CanChild, Canada), Cécile Rousseau (Universitatea McGill, Canada), Eoin Ryan (Corpul Medical Internațional, SUA), Sayed Abdullah Sadat (MBC, Republica Islamică Iran), Bettina Schwethelm (UNICEF), Mawathage Fatima Sudarshi Perera Seneviratne (Universitatea din Colombo, Sri Lanka), Koyeli Sengupta (Centrul de Dezvoltare a Copilului Ummeed, India), Hibah Abdullah Shata (Centru Medical de Intervenție Timpurie pentru Copii, Emiratele Arabe Unite), Rehana Sherif Yekatit (Spitalul 12, Etiopia), Andy Shih (Autism Speaks, SUA), Kimberlee Shoecraft (Comitetul Internațional de Salvare, SUA), Norbert Skokauskas (Universitatea Norvegiană de Știință și Tehnologie, Norvegia), Sofía Sol Hilsenrat (Fundacion Brincar por un autismo feliz, Argentina), Wei-Tsuen Soong (China), Maria Stancheva (Centrul pentru Reabilitare Socială și Integrare, Bulgaria), Claudine Storbeck (Centrul de Studii pentru Surzi – HI HOPES – Universitatea din Witwatersrand, Africa de Sud), Delfina Suaya (Ministerul Sănătății din provincia Buenos Aires, Argentina), Inyoung Sung (Republica Coreea), Markos Tesfaye (Universitatea Jimma, Etiopia), Hasnah Toran (Permata Kurnia, Malaezia), Vivek Prabhakar Vajaratkar (Centrul Sangath, India), Elie S. Valencia (Universitatea Columbia, SUA), Desislava Vassileva (Asociația Autism Today,

Bulgaria), Krista Vick (Universitatea din Saskatchewan, Canada), Manuela Wälchli (Elveția), Saima Wazed Hossain (Fundația Shuchona, Bangladesh), Inka Weissbecker (Corpul Medical Internațional, SUA), Nickoleta Yoncheva (Karin Dom, Bulgaria), Anastasia Zalogina (Fundația Naked Heart, Federația Rusă), Xiaobing Zou (Universitatea Sun Yat-Sen, China).

Personalul tehnic al OMS: Claudina Cayetano (Oficiul Regional pentru Americi), Ken Carswell (Departamentul de Sănătate Mintală și Consum de Substanțe, Sediul), Bernadette Daelmans (Departamentul de Sănătate și Îmbătrânire Maternală, a Nou-născutului, Copilului și Adolescentului, Sediul), Pauline Kleinitz (Boli Netransmisibile, Sediul), Khalid Saeed (Oficiul Regional pentru Mediterana de Est), Sabine Van Tuyl Van Serooskerken Rakotomalala (Departamentul pentru Determinanții Sociali ai Sănătății, Sediul central).

Contribuție financiară

OMS mulțumește cu recunoștință pentru sprijinul financiar oferit de Autism Speaks.

Introducere

Acest ghid al participanților face parte din pachetul de materiale pentru furnizarea *Programului de formare a abilităților de îngrijire pentru familiile copiilor cu întârzieri sau dizabilități de dezvoltare*.

Introducere

Programul de formare a abilităților de îngrijire a fost dezvoltat pentru a facilita accesul la abilitățile și strategiile parentale pentru îngrijitorii copiilor cu întârzieri sau dizabilități de dezvoltare.

Publicul țintă este reprezentat de îngrijitorii copiilor cu vârste cuprinse între 2 și 9 ani, cu întârzieri în dezvoltare sau dizabilități, cu un accent special pe îngrijitorii copiilor cu întârzieri și deficiențe în domeniul social și al comunicării. Cu toate acestea, nu este necesar ca un copil să aibă un diagnostic pentru a putea utiliza programul, iar intervalul de vârstă poate fi ușor ajustat în funcție de nevoi.

Prezentare generală a structurii FAI

Programul de formare a abilităților îngrijitorului este conceput pentru a fi furnizat în nouă sesiuni de grup și trei vizite la domiciliu de către facilitatori nespecializați instruiți și supravegheați. Sesiunile suplimentare de grup și vizitele la domiciliu pot fi oferite pentru a acorda mai mult timp pentru strategii privind starea de bine a îngrijitorilor și pentru strategii adaptate nevoilor îngrijitorilor copiilor care vorbesc puțin sau deloc.

Materiale

Există cinci părți ale pachetului de formare a abilităților îngrijitorului, iar două părți suplimentare sunt în curs de dezvoltare:

- Introducere;
- Ghid de adaptare și implementare;
- Ghidul facilitatorilor: sesiunile de grup 1–9;
- Ghidul participanților: sesiunile de grup 1–9;
- Ghid de vizită la domiciliu pentru facilitatori;
- Îngrijitorii copiilor care au un limbaj sărac sau absent: ghiduri ale facilitatorilor și participanților (în curând);
- Starea de bine a îngrijitorului: ghiduri pentru facilitatori și participanți (în curând).

Introducerea oferă informații cu privire la modul de utilizare a diferitelor materiale.

Cum să utilizați acest ghid

Acest ghid este menit să fie folosit de îngrijitorii care participă la programul de formare a abilităților îngrijitorului. Ghidul oferă conținutul care va fi utilizat în timpul fiecăreia dintre sesiunile de formare a abilităților îngrijitorului a grupului de bază (sesiunile 1–9). Acesta conține descrieri ilustrate ale mesajelor cheie și sfaturi (abilități și strategii) predate în fiecare sesiune, precum și activități de stabilire a obiectivelor, întrebări pentru a vă verifica propria învățare și un șablon pentru împărtășirea informațiilor despre resursele locale pentru familii (care urmează să fie adaptate la contextul local).

Conținutul sesiunilor de grup

Sesiunile 1 și 2 se concentrează pe implicarea copiilor în activități (atât activitățile zilnice de acasă, cât și jocul) și menținerea implicată a acestora. Sesiunea 3 se concentrează pe dezvoltarea jocului și a rutinelor de acasă, ca mijloc de a încuraja angajamentul, comunicarea, comportamentul pozitiv și abilitățile pentru viața de zi cu zi și pentru joc. Sesiunile 4 și 5 se concentrează pe recunoașterea abilităților de comunicare ale unui copil și pe crearea unor oportunități de promovare a comunicării. Sesiunea 6 are în vedere predarea abilităților pentru viața de zi cu zi, în pași mici, folosind diferite niveluri de ajutor. Sesiunile 7 și 8 se concentrează pe promovarea unui comportament pozitiv și pe reducerea comportamentelor dificile. Sesiunea 9 se concentrează pe bunăstarea îngrijitorului, rezolvarea problemelor și stabilirea obiectivelor pentru practica continuă.

Pot folosi acest ghid pe cont propriu, fără a participa la formarea pentru abilitățile îngrijitorului?

Îngrijitorii care doresc să învețe singuri strategiile, prin prisma preferințelor personale sau pentru că nu există un curs local de formare a abilităților îngrijitorilor, sunt direcționați către *Programul online de formare a abilităților îngrijitorului pentru familiile copiilor cu întârzieri sau dizabilități de dezvoltare*. Acest curs gratuit poate fi accesat direct de îngrijitori ca modalitate de învățare online autonomă. Cursul este accesibil în limba engleză aici: <https://openwho.org/courses/caregiver-skills-training>. Este necesar un cont OpenWHO gratuit pentru a-l accesa. Pentru a crea un cont OpenWHO, accesați <https://openwho.org/account/new> (veți avea nevoie de o adresă de e-mail pentru a vă înregistra).

Vor fi disponibile și alte versiuni lingvistice ale formării eLearning a abilităților îngrijitorului. Verificați <https://openwho.org/courses> pentru disponibilitate.

Considerații legate de adaptare și implementare

Pentru informații suplimentare cu privire la adaptarea acestui ghid, consultați *Ghidul de adaptare și implementare*.

1

Sesiunea 1: Implicarea copiilor

Cuprins

Prezentări și informații de contact.....	3
Prezentare generală.....	4
Regulile grupului	5
Obiectivele cursului de formare a abilităților îngrijitorului	6
Ce vom învăța astăzi	8
Obiective personale	9
Povestea Mariei partea I: Să-l cunoaștem pe George.....	10
<i>Mesajul cheie 1</i>	13
Termometrul comportamentului.....	14
Termometrul comportamentului copilului meu	15
<i>Mesajul cheie 2</i>	16
Povestea Mariei partea a II-a: Învățarea prin activități zilnice	17
<i>Mesajul cheie 3</i>	22
<i>Sfatul 1</i>	23
<i>Sfatul 2</i>	24
<i>Sfatul 3</i>	26
Activitatea practică pentru acasă	27
Întrebări pentru a vă evalua propria învățare	28
Răspunsuri la întrebări	29
Servicii și resurse pentru familii	30
Pașii următori	32

Prezentări și informații de contact

Facilitatorii noștri sunt:

1) _____ Contactați la: _____

2) _____ Contactați la: _____

Supervizorul nostru formator este: _____

Contactați la: _____

Sesiunile noastre vor avea loc la: _____

Sunați/Scrieți _____ **dacă pierdeți o sesiune sau veți întârzia.**

Prezentare generală

Data, ora,
locația

Vizita la domiciliu 1

Apel pentru verificare

Sesiunea 1

Introducere – Implicarea copiilor

Apel pentru verificare

Sesiunea 2

Menținerea implicării copiilor

Apel pentru verificare

Sesiunea 3

Cum să ajutăm copiii să împărtășească implicarea în rutinele de joc și de acasă

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 4

Înțelegerea comunicării

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 5

Promovarea comunicării

Vizita la domiciliu 2 (între sesiunile 5 și 6)

Sesiunea 6

Predarea noilor abilități în pași mici și niveluri de ajutor

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 7

Prevenirea comportamentului provocator – cum să ajutăm copiii să rămână implicați și calmi

Apel pentru verificare

Sesiunea 8

Predarea alternativelor la comportamentul provocator

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 9

Rezolvarea problemelor și îngrijirea de sine

Vizita la domiciliu 3

Sesiuni suplimentare

Regulile grupului

Următoarele reguli au scopul de a ajuta pe toată lumea să se simtă confortabil atunci când participă la activitățile de grup:

- 1) Respectați intimitatea celui alt. Nu împărtășiți nimic din ceea ce ați aflat despre alte familii în afara acestei camere – în special dificultățile sau problemele lor personale.
- 2) Ascultați-i pe ceilalți și acordați fiecărei persoane suficient timp pentru a-și împărtăși gândurile și ideile.
- 3) Respectați opiniile diferite.
- 4) Ajutați-i pe ceilalți, împărtășind propriile experiențe cu grupul și oferind sugestii, sprijin și încurajare.
- 5) Puneți telefoanele pe modul silențios. Dacă trebuie să preluați un apel important, vă rugăm să vă distanțați de grup.

Obiectivele cursului de formare a abilităților îngrijitorului

Să vă ajute copilul

Să învețe să folosească gesturi și cuvinte pentru a comunica.

Să petreacă mai mult timp împărtășind implicarea în activități și rutine cu dvs. și cu ceilalți.

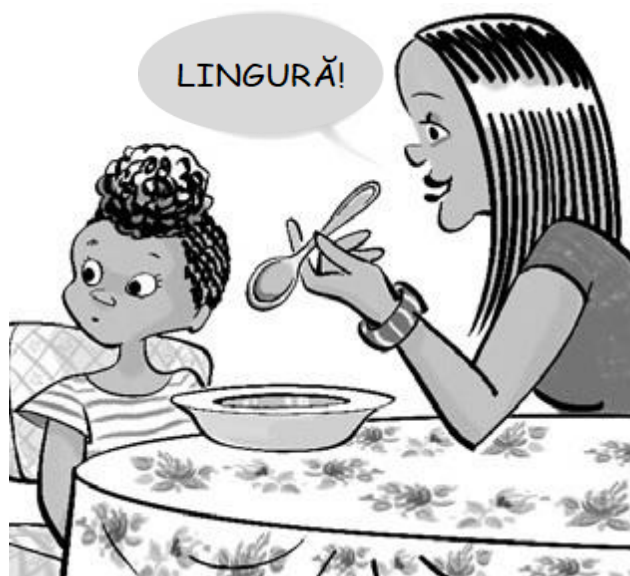
Să manifeste mai des un comportament adecvat, cu mai puține comportamente dificile.

Să învețe noi abilități pentru a fi mai independent în activitățile de zi cu zi.

Obiectivele cursului de formare a abilităților îngrijitorului

Să vă ajute pe dumneavoastră

Să vă simțiți mai încrezător în a vă ajuta copilul să comunice și să învețe lucruri noi.

Să vă conectați cu copilul dumneavoastră, bucurându-vă și împărtășind activitățile zilnice.

Să faceți cunoștință cu alți îngrijitori care au experiențe similare.

Să învățați modalități de a vă susține propria sănătate și stare de bine.

Ce vom învăța astăzi

- mai multe despre modul în care cursul poate ajuta copiii și familiile;
- informații despre întârzierile în dezvoltare și dizabilități;
- cum să-i ajutăm pe copii să învețe și să se dezvolte, implicându-i în activitățile zilnice.

Obiective personale

Ce îmi doresc de la acest curs:

(pentru mine, pentru copilul meu și pentru familia mea)

- 1) _____

- 2) _____

- 3) _____

Lucruri pe care le pot face pentru a obține ceea ce am nevoie de la acest curs:

(ex. practica acasă, discuții cu alți părinți, implicarea altor membri ai familiei)

- 1) _____

- 2) _____

- 3) _____

Povestea Mariei partea I: Să-l cunoaștem pe George

Maria locuiește cu soțul ei, cu cei trei copii ai săi – George, Vera și Adelina – și cu mama soțului ei, Olivia. George este primul lor copil.

Când George avea 3 ani, Maria a început să-și dea seama că era diferit de alți copii pentru că încă nu putea vorbi.

Maria a crezut că era vina ei, dar nu putea înțelege ce făcea greșit.

George avea și izbucniri de furie și era dificil să fie îmbrăcat.

Maria spune: „Lui George i-a plăcut întotdeauna să mă privească gătind. Când era mic, îi era greu să stea și să se concentreze. Dar uneori găteam și el mă ajuta, aducându-mi legumele pe care le tăiam pentru a le pune în oală. Îi plăcea asta!

George este, de asemenea, un copil foarte afectuos și ne face plăcere să-l îmbrățișăm.”

George, acum în vârstă de 7 ani, încă este un băiat foarte activ și, printre altele, îi place să iasă afară și să se uite la băieții mai mari care se joacă cu mingea.

Maria a reușit să-l înscrie pe George la școala locală, dar nu a fost ușor. Toți copiii au dreptul la educație, dar ea a trebuit să discute înainte cu directorul și să-și susțină fiul.

Maria spune: „Lui George încă îi place „să mă ajute să gătesc”. Încă petrecem timp gătind împreună. Îi place să pună mâncarea pe care am tocat-o în oală și să o amestece cu o lingură.”

Îi este încă greu lui George să stea pentru un timp îndelungat, dar acum poate să stea așezat atunci când trebuie să desfășoare activități scurte, înainte de a avea nevoie de o pauză. A făcut unele progrese și acum poate folosi câteva cuvinte. Mai are nevoie de ajutor pentru a se îmbrăca, dar schimbarea hainelor nu mai este atât de dificilă.

Maria spune: „A avea grijă de un copil cu întârziere în dezvoltare sau cu dizabilități este o muncă grea și adesea stresantă. Se poate simți că sărim mereu de la un lucru la altul și ne gândim constant. Din această cauză, ne putem simți destul de stresați și copleșiți.”

Când este aglomerat și stresant, am învățat să ne oprim și să găsim un moment de liniște. Respirăm cu calm de trei ori și ne concentrăm doar pe respirație pentru o clipă.

De asemenea, lucrez la îngrijirea de sine, încercând să dorm suficient și să mă conectez mai des cu prietenii mei. Acest lucru necesită, de asemenea, efort și timp suplimentar, dar este important să am grijă și de mine.

Mesajul cheie 1

Toți copiii pot învăța și își pot dezvolta abilități

- **Cu sprijin, copiii cu întârzieri în dezvoltare și dizabilități pot învăța noi abilități și pot participa la activitățile zilnice.**

Termometrul comportamentului

Fierbinte/roșu (nereglat, dar agitat)

Foarte supărat, nervos sau hiperexcitat. Are nevoie de ajutor pentru a se calma.

Semne pe care le puteți observa: plâns, țipete, scâncete, accese sau crize de furie, fugă, rostogolire pe podea, hiperexcitare, alergare.

Cald/galben

Arată primele semne de agitație, frustrare, stres sau supărare.

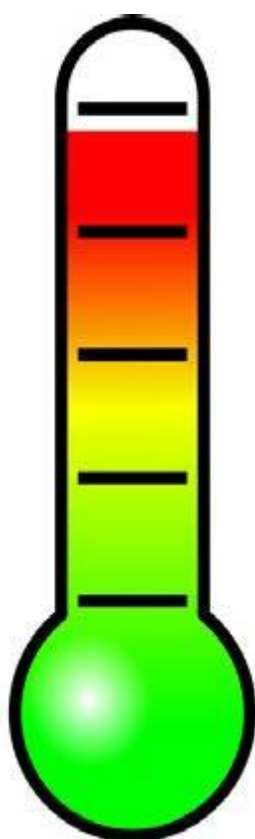
Semne pe care le puteți observa: producere de sunete repetitive, scâncete, agitație, frământare, mișcare, privit în jur, a nu se implica sau a nu participa la rutină, a deveni „neimplicat”.

Rece/verde (reglat)

Calm, alert și pregătit să învețe.

Semne pe care le puteți observa: zâmbit și râs, corpul este liniștit și relaxat, scoate sunete sau vorbește.

Termometrul comportamentului copilului meu

Copilul meu este
fierbinte/roșu când:

**Fierbinte/roșu
(nereglat, dar
agitat)**

Copilul meu este
cald/galben când:

**Cald/galben
Arată primele semne
de agitație, frustrare,
distres sau supărare.**

Copilul meu este rece/verde
când:

**Rece/verde
(reglat)**

**Calm, alert și pregătit
să învețe.**

Mesajul cheie 2

Copiii învață cel mai bine atunci când sunt calmi și liniștiți

- Este mai ușor să învățați și să încercați să faceți sarcini dificile atunci când copiii sunt calmi și liniștiți.
- Putem folosi strategii pentru a ajuta copiii să rămână calmi, liniștiți și pregătiți să învețe.

Povestea Mariei partea a II-a: Cum să înveți din activitățile zilnice

Când George avea 3 ani, Maria și soțul ei se luptau cu adevărat cu el. Au cerut mai întâi sfatul părintelui Emil, din parohia lor. El a sugerat să-l ducă pe George la clinică. După ceva timp, au primit o programare pentru a vedea un medic specialist. Doctorul le-a adresat câteva întrebări și l-a consultat pe George.

Apoi, ea a spus: *“Am verificat dezvoltarea fiului dvs. Prin „dezvoltare”, mă refer la schimbările care au loc pe măsură ce copilul crește și dobândește noi abilități, cum ar fi mișcarea și mersul, comunicarea, interacțiunea cu oamenii, jocul și învățarea lucrurilor noi”.*

Doctorul a explicat: *“Toți copiii se dezvoltă cu viteze diferite. Fiul dvs. se dezvoltă diferit și mai lent în unele dintre aceste domenii. Fiul dvs. are o întârziere în dezvoltare. Acest lucru înseamnă că întâmpină dificultăți în dezvoltarea sa. Există mai multe motive pentru care copiii pot avea dificultăți în dezvoltare. Nu cunoaștem cauza concretă.”*

Ea a continuat: *“Cu toate acestea, vreau să știți că nu sunteți vinovați pentru dificultățile copilului dvs. și nu au legătură cu nimic din ceea ce ați făcut sau cu vrăjitoria, spiritele sau alte lucruri. Uneori, îngrijitorii se învinuiesc pentru că nu s-au străduit suficient să-și învețe copiii, dar știm că acest lucru nu este o cauză a întârzierilor în dezvoltare.”*

“Din păcate, nu există un medicament sau un tratament rapid care să rezolve dificultățile pe care le întâmpină fiul dvs., dar există lucruri pe care le puteți face pentru a-i facilita dezvoltarea.

Continuați să-i arătați copilului dvs. că îl acceptați și că îl iubiți. Un mediu sigur, securizant și iubitor va ajuta copilul să se dezvolte și să învețe.

Faceți cursuri astfel încât să puteți învăța abilități speciale pentru a-l ajuta pe el și pe restul familiei dvs. și pentru a folosi cel mai bine abilitățile și resursele pe care le aveți deja.”

Maria a mers la cursul recomandat de doctor. După fiecare sesiune, acasă, a exersat cu George abilitățile pe care le învăța la curs. Soțul și soacra ei nu au putut veni la curs, dar Maria a adus acasă ghidurile pentru a le arăta și lor.

La început, a fost dificil, în special pentru soțul ei, să accepte că primul lor fiu născut avea probleme. Dar atât Maria, cât și soțul ei au persistat în a exersa abilitățile predate la curs, iar acest lucru l-a ajutat pe George să rămână calm și să fie mai confortabil.

Ei au învățat cum să-l includă pe George mai des în activitățile de zi cu zi și cum să folosească un ton pozitiv și calm al vocii, pentru a-l ajuta să învețe să comunice folosind gesturi și cuvinte. Abilitățile pe care le-au învățat la curs i-au ajutat de fapt pe toți copiii lor.

Părinții și bunica lui George au exersat abilitățile în fiecare zi. Multă vreme, nimic nu părea să se schimbe. Cu toate acestea, ei au continuat să exerseze și, de-a lungul timpului, George a învățat să comunice familiei sale ce are nevoie, arătând și folosind câteva cuvinte. Ei bine... de cele mai multe ori, oricum. George are acum 7 ani și este mult mai fericit pentru că poate comunica mai ușor. Părinții lui George sunt și ei mai puțin stresați, iar casa lor este mai liniștită.

Mesajul cheie 3

Vă puteți ajuta copilul să se dezvolte implicându-vă cu acesta în activități zilnice și jocuri

- Împărtășirea activităților îl ajută pe copilul dvs. să se implice alături de ceilalți și să învețe lucruri noi.
- Activitățile includ rutinele voastre de zi cu zi, nu doar activități speciale pentru copii.

Mâncat, îmbrăcat și spălat

Curățenie

Mers la piață sau la întâlnire cu alți copii

Joacă, cântat, citit, povestit și dans

Sfatul 1

Amenajați spațiul: eliminați distractorii și creați un spațiu sigur pentru interacțiune

Ajutați copilul să se concentreze asupra activității comune și asupra voastră, eliberând un spațiu pe masă sau pe podea chiar în fața copilului vostru și în jurul acestuia.

Ajutați copilul să acorde atenție activității, îndepărtând distragerile.

Îndepărtați sau acoperiți mobilierul suplimentar, obiectele de uz casnic și alte obiecte preferate.

Eliminați distragerile prin oprirea telefoanelor, televizorului sau radioului. Cereți altor adulți și copii să se îndepărteze sau să privească din spatele copilului dumneavoastră.

Sfatul 2

Începeți cu 2 sau 3 alegeri motivante și urmați alegerea copilului dumneavoastră

- Putem oferi alegeri **între elemente** (ex: 2 cămăși, 2 cărți, 2 gustări) sau o alegere a **activității ce va fi realizată prima dată**.
- Puteți oferi copilului dvs. să aleagă ce sarcină să realizeze mai întâi dacă aveți două sarcini și trebuie să le faceți pe amândouă. Alegerile bune sunt reprezentate de sarcini care pot fi făcute în orice ordine (ex: spălarea feței sau perierea dinților mai întâi).
- Alegerile oferă copiilor un anumit control asupra activității.
- Alegerile vă ajută să înțelegeți ce activitate va fi motivantă pentru copilul dvs.
- Alegerile fac ca activitatea să fie mai interesantă și mai motivantă pentru copil.
- Dacă copilul dvs. nu face o alegere, puteți face o alegere pentru copilul dvs.

Ea îl pune să aleagă: să își spele fața sau să își pună cămașa mai întâi.

Ea îl vede uitându-se la prosop și întinzând mâna.

Ea îl spală pe față mai întâi.

Apoi, ea îl ajută să își pună cămașa.

Sfatul 2, continuare

Alte exemple de oferire a alegerilor și urmărire a alegerii copilului

Sfatul 3

Stați în fața copilului, coborâți la nivelul lui și plasați activitatea între dumneavoastră și copil

- Stați în fața copilului dumneavoastră.
- Așezați-vă direct în fața copilului dvs. cu activitatea între dvs. și copil.
- Dacă copilul dvs. stă în poală, încercați să îl întoarceți cu fața spre dvs. și să aduceți materialele activității între dvs. și copil.
- Este mai ușor pentru copilul dvs. să vă împărtășească activitatea atunci când atât dvs., cât și obiectele, se află în fața lui.

Activitate practică pentru acasă

- **Alegeți două activități zilnice pe care să le realizați alături de copilul dvs. până la următoarea sesiune. Alegeți activități care vor fi motivante pentru copilul dvs. și care au loc în majoritatea zilelor.**
- **Oferiți-i copilului dvs. să aleagă între activități și urmați alegerea copilului dvs.**
- **Planificați să petreceți cel puțin 5 minute cu copilul dvs. pentru fiecare activitate de practică. Încercați să practicați activitățile în fiecare zi.**
- **Nu uitați să exersați sfaturile din această sesiune:**

Sfaturi

1. Amenajați spațiul: eliminați distractorii și creați un spațiu sigur pentru interacțiune.

2. Începeți cu 2 sau 3 alegeri motivante și urmați alegerea copilului dumneavoastră.

3. Stați în fața copilului, coborâți la nivelul lui și plasați activitatea între dumneavoastră și copil.

Mesaje cheie

- Toți copiii pot învăța și pot dezvolta abilități.
- Copiii învață cel mai bine atunci când sunt calmi și liniștiți.
- Vă puteți ajuta copilul să se dezvolte implicându-vă cu acesta în activități zilnice și jocuri.

Întrebări pentru a vă evalua propria învățare

Încercați să răspundeți la aceste întrebări după sesiunea de grup pentru a vă evalua propria învățare. Când ați terminat, puteți verifica răspunsurile pe pagina următoare.

Instrucțiuni: Alegeți cel mai bun răspuns pentru fiecare întrebare din opțiunile de mai jos, punând un semn lângă opțiunea pe care o alegeți. După aceea, verificați răspunsurile și încercuiți opțiunea corectă.

Întrebarea 1

Uneori, când Maria îl ajută pe George să se pregătească dimineața, el se mișcă de colo colo și îi este greu să-l îmbrace. Ce ar putea face Maria pentru a fi mai ușor să-l implice pe George?

- A. Oprește radioul
- B. Se apleacă pentru a fi la același nivel cu George
- C. Îi oferă de ales între a-și pune mai întâi cămașa sau pantalonii
- D. Toate de mai sus (A, B și C).

Întrebarea 2

Maria dorește să înceapă rutina de culcare a lui George cu 2 sau 3 activități motivante și să respecte alegerea lui George. Care sunt cele mai potrivite două opțiuni pe care i le-ar putea oferi lui George?

- A. Să își schimbe hainele SAU Să meargă în pat
- B. Să își spele fața SAU Să își perieze dinții
- C. Să ia o gustare SAU Să își perieze dinții
- D. Să meargă în pat SAU Să își spele fața.

Răspunsuri la întrebări

Acestea sunt răspunsurile la întrebări pentru a vă evalua propria învățare de pe pagina anterioară. Verificați răspunsurile numai după ce ați încercat să răspundeți la întrebări. Când ați terminat de verificat răspunsurile, reveniți la întrebări și încercați răspunsul corect.

Răspunsul corect la Întrebarea 1 este: D: Toate de mai sus (A, B și C)

Explicație:

- Oprește radioul: DA. Eliminarea distragerilor îl va ajuta pe George să îi fie mai ușor să se concentreze asupra activității.
- Se apleacă pentru a fi la același nivel cu George: DA. A ajunge în fața lui George și la același nivel cu acesta o va ajuta pe Maria să-i atragă atenția.
- Îi oferă de ales între a-și pune mai întâi cămașa sau pantalonii: DA. Alegerile pot face activitățile mai motivante și mai plăcute pentru copii.

Răspunsul corect la Întrebarea 2 este B: Să își spele fața SAU să își perieze dinții

Explicație:

Maria plănuiește să respecte alegerea lui George, realizând activitatea pe care el o alege mai întâi. Cel mai bine este dacă Maria îi oferă lui George 2 sau 3 alegeri de activități care pot fi făcute în orice ordine.

- Să își schimbe hainele SAU să meargă în pat: NU. Schimbarea hainelor trebuie realizată mai întâi, așa că în acest caz nu are sens să-l întrebe pe George ce anume dorește să facă mai întâi.
- Să ia o gustare SAU să își perieze dinții: NU. Cel mai bine este spălatul pe dinți după o gustare, așa că Maria, mai degrabă decât George, ar trebui să decidă în ce ordine să realizeze aceste sarcini.
- Să meargă în pat SAU să își spele fața: NU. Cel mai bine este spălatul înainte de culcare, așa că ar fi mai bine să i se ofere lui George să aleagă între două sarcini care pot fi făcute în orice ordine.

Servicii și resurse pentru familii

Aceste informații descriu serviciile și resursele locale pentru dvs., copilul dvs. și familia dvs. *[A fi completat pe baza contextului local]*

Ce pot face dacă copilul meu este bolnav?

Ce pot face dacă cred că copilul meu ar fi fost rănit sau abuzat de cineva?

Ce pot face dacă familia mea are nevoie de lucruri pe care noi nu le avem?

Ce pot face dacă există dificultăți la domiciliu?

Ce pot face dacă familia mea are alte dificultăți?

Ce pot face dacă simt că nu mă descurc bine?

Pașii următori

Data următoarei sesiuni de grup: _____

În următoarea sesiune de grup vom învăța cum să ne conectăm cu copiii și să-i ajutăm să învețe, făcând activități zilnice împreună.

Dacă nu puteți veni la următoarea sesiune din orice motiv, sunteți totuși bineveniți la sesiunile ulterioare. Dacă veniți la respectiva sesiune cu 15 minute mai devreme, facilitatorii vă vor ajuta să revizuiți lucrurile pe care le-ați pierdut.

2

Sesiunea 2: Menținerea implicării copiilor

Cuprins

Prezentare generală.....	35
Revizuirea activităților practice de acasă.....	36
Ce vom învăța astăzi	37
Obiective personale	38
Povestea Mariei (continuare): Stigmat și credințe	39
Niveluri de implicare	41
Povestea Liei: A învăța să petreci mai mult timp în implicarea împărtășită	45
<i>Mesajul cheie 1</i>	48
<i>Mesajul cheie 2</i>	49
<i>Sfatul 1</i>	50
<i>Mesajul cheie 3</i>	51
Modalități de joacă	52
Modalități de joacă - exemple de activități	53
Obiective pentru joacă.....	55
Idei de joacă	56
<i>Sfatul 2</i>	57
<i>Sfatul 3</i>	58
Cum îți poți lauda copilul?	59
Activitate practică pentru acasă	60
Idei pentru a lauda copilul	62
Întrebări pentru a vă evalua propria învățare	63
Răspunsuri la întrebări	64
Servicii și resurse pentru familii	65
Pașii următori	67

Prezentare generală

Data, ora,
locația

Vizita la domiciliu 1	
Apel pentru verificare	
Sesiunea 1	Introducere – Implicarea copiilor
Apel pentru verificare	
Sesiunea 2	Menținerea implicării copiilor
Apel pentru verificare	
Sesiunea 3	Cum să ajutăm copiii să împărtășească implicarea în rutinele de joc și de acasă
Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni	
Sesiunea 4	Înțelegerea comunicării
Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni	
Sesiunea 5	Promovarea comunicării
Vizita la domiciliu 2 (între sesiunile 5 și 6)	
Sesiunea 6	Predarea noilor abilități în pași mici și niveluri de ajutor
Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni	
Sesiunea 7	Prevenirea comportamentului provocator – cum să ajutăm copiii să rămână implicați și calmi
Apel pentru verificare	
Sesiunea 8	Predarea alternativelor la comportamentul provocator
Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni	
Sesiunea 9	Rezolvarea problemelor și îngrijirea de sine
Vizita la domiciliu 3	
Sesiuni suplimentare	

Revizuirea activităților practice de acasă

Activități pe care le-am încercat:

Lucruri pozitive care s-au întâmplat:

1)

2)

3)

Lucruri pe care le pot încerca data viitoare:

1)

2)

3)

Ce vom învăța astăzi

- mai multe despre cum să vă includeți copilul în activități de zi cu zi și despre împărtășirea activităților care vă pot ajuta copilul să se dezvolte;
- sfaturi pentru a observa de ce este interesat copilul dvs. și ce îl/o motivează și pentru a observa când copilul dvs. se comportă bine și puteți răspunde cu laudă;
- sfaturi pentru a selecta activități de joacă ce sunt la un nivel potrivit pentru copilul dvs.

Obiective personale

Obiectivele legate de aptitudinile de joacă ale copilului meu (următorii pași) sunt:

- 1) _____

- 2) _____

- 3) _____

Ce pot face pentru a-mi ajuta copilul să atingă aceste scopuri:

- 1) _____

- 2) _____

- 3) _____

Povestea Mariei (continuare): Stigmat și credințe

George se supăra deseori, țipa și plângea pentru o perioadă îndelungată. Maria era foarte îngrijorată că George nu vorbea și petrecea mult timp singur. Era dificil să-l faci să fie interesat de activități comune. La început, Maria nu și-a împărtășit îngrijorările, deoarece îi era teamă de ce vor crede ceilalți oameni.

Îi mărturisea soțului ei îngrijorările referitoare la fiul lor, dar uneori ea și soțul nu cădeau de acord. Amândoi erau obosiți și stresați.

Ea știa că nu este vina ei că George avea probleme, dar era foarte dificil să se ducă în oraș cu el. Unii oameni credeau că copiii care nu vorbesc sau care se poartă ciudat, sunt posedați sau răi. Alții credeau că mamele sunt blestemate sau că au făcut ceva greșit.

La grupul părinților, ea a aflat că mulți alți părinți se simt la fel. Ea a auzit cum alți părinți au dificultăți și se simt izolați de alți oameni din familia lor sau din comunitate. Le-a fost de ajutor să vorbească unii cu alții.

Niveluri de implicare

Nivel de implicare: neimplicat

- Acești copii nu acordă atenție celorlalți sau obiectelor.
- Neimplicarea face ca învățarea să fie dificilă pentru copii.
- Interacțiunea cu oamenii și împărtășirea activităților este cea mai bună variantă pentru învățare.

Nivel de implicare: atras de obiecte

- Acești copii acordă atenție doar obiectelor.
- Nu se concentrează pe a interacționa cu oamenii.
- Fascinația față de obiecte produce dificultăți în învățare.
- Interacțiunea cu oamenii și împărtășirea activităților constituie cea mai bună variantă pentru învățare.

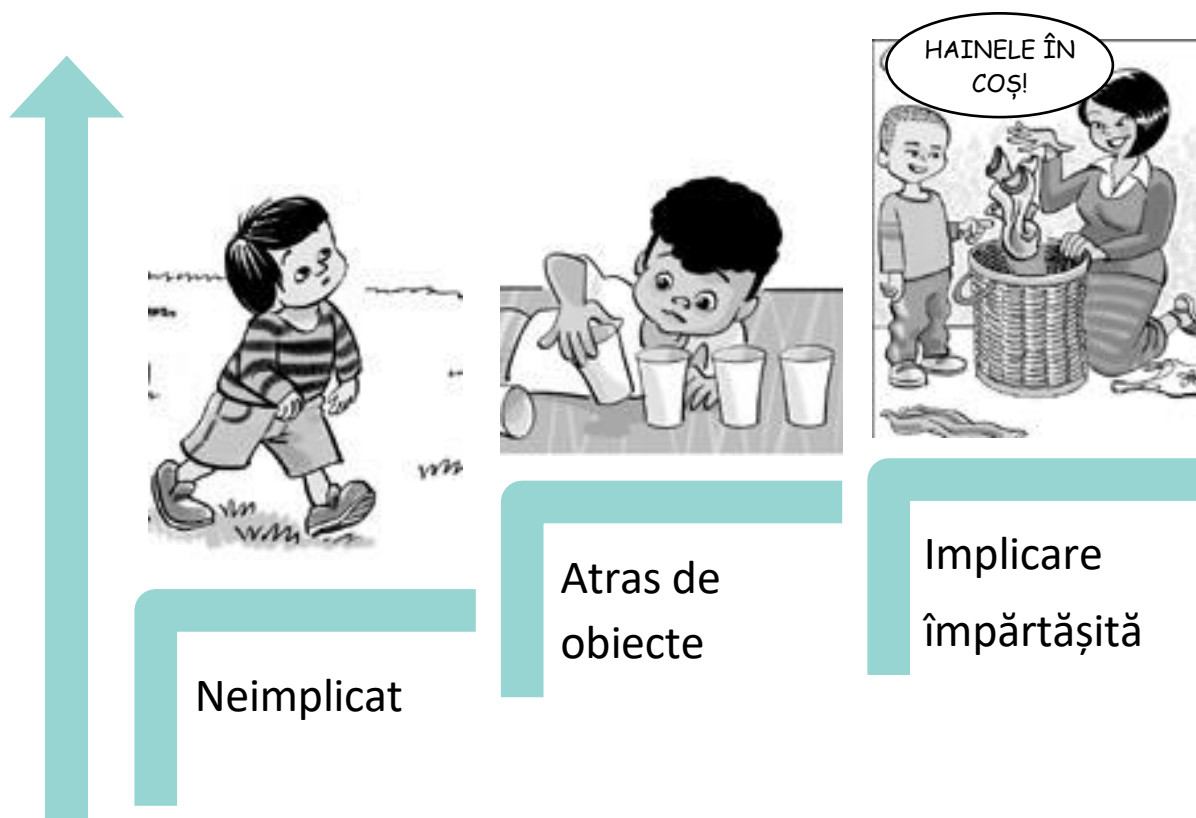
Nivel de implicare: implicare împărtășită

- Acești copii prezintă implicare comună (observă o persoană din mediu și face o activitate comună cu aceasta, în același timp).
- A face activități împreună reprezintă cea mai bună metodă de învățare.

Pașii implicării

Obiectiv: a petrece mai mult timp în activități comune.

Țineți minte:

- Niciun copil nu petrece 100% din timp în activități comune.
- Copiii vor petrece un anumit timp în toate cele trei tripuri de angajament - obiectivul nostru este să-i ajutăm să petreacă mai mult timp împărtășind implicarea de fiecare dată când desfășurăm activitatea.
- Pentru unii copii vom începe prin a petrece câteva secunde în implicare comună în timpul unei activități.

Povestea Liei: A învăța să petreci mai mult timp în implicarea împărtășită

Aceasta este cartea favorită a Liei. Ea cunoaște toate cuvintele. Îi place să spună cuvintele de pe fiecare pagină în ordine. Se supără dacă mama încearcă să spună o poveste diferită sau omite pagini. Lia este deseori concentrată pe cartea ei și nu pe persoanele din jurul ei.

Mama Liei ar dori să aibă o activitate împreună cu Lia. Ea este atentă și observă care sunt activitățile care îi plac Liei. Ea o vede pe Lia uitându-se la o pagină a cărții unde apare un tigru în junglă. Apoi mama are o idee despre o activitate pe care ar putea să o facă împreună cu Lia. Aduce o cutie, arată cu degetul spre ea și spune: "Lia, e o junglă!"

Mama Liei încearcă să o facă pe Lia să se implice în activitate. Se poziționează în fața Liei și se coboară la nivelul ei. Pune activitatea între ea și Lia. Apoi, pune imaginea tigrului în cutia-jungă și spune "Tigrul este în junglă!". Lia se uită la mama ei doar pentru o secundă, iar apoi se întoarce la carte.

Mama Liei încearcă din nou. O observă pe Lia uitându-se la elefantul din carte. Mama îi arată Liei elefantul și spune "Aici este un elefant!". Lia privește de data aceasta.

Mama Liei pune un elefant în cutia-junglă în timp ce Lia privește. Apoi, Lia pune un elefant în "junglă"! Aceasta reprezintă modalitatea de a fi împreună în activitate. Lia și mama ei fac o activitate împreună și Lia o observă atât pe mama sa, cât și activitatea în același timp! Mama Liei dorește să o încurajeze așa că se arată entuziasmată și spune, "Elefanții se duc înăuntru!"

Apoi, Lia se uită la carte și încearcă să numească animalele. Mama ei o apreciază bătând din palme pentru că știe că un copil învață în timpul unei activități dacă aceasta e amuzantă, pozitivă și primește multe laude.

Mesajul cheie 1

Copii au mai multe oportunități de a învăța atunci când împărtășesc implicarea - când vă observă pe dumneavoastră și ceea ce faceți

Împărtășirea angajamentului/ implicării înseamnă că un copil este atent la două lucruri în același timp:

1. la dvs.
2. la activitatea pe care dvs. o desfășurați împreună cu copilul.

Atunci când împărtășiți angajamentul aveți ocazia să:

Răspundeți la comunicările copilului despre activitate.

Arătați copilului cuvinte noi pe care să le folosească în activitate.

Răspundeți la acțiunile copilului.

Arătați copilului noi modalități de a folosi materialele.

În alte momente copiii pot fi:

- **Neimplicați:** cu mintea în altă parte, cu comportamente repetitive, se uită în gol sau se uită în jur;
- **Atrași de obiecte:** se uită la obiecte, aliniaza obiecte, se joacă repetitiv cu obiectele. Atunci când copiii sunt neimplicați sau captivați de obiect, comunică și învață mai puțin.

🔑 Mesajul cheie 2

Copiii învață cel mai bine în timpul activităților distractive, pozitive și pline de laude

Puteți face activitățile distractive și pozitive prin următoarele:

- vorbiți cu copilului pe un ton al vocii pozitiv și blând;
- relaxați-vă și arătați entuziasm pentru ceea ce poate copilul, pentru încercările și comportamentele adecvate;
- fiți blând din punct de vedere fizic;
- arătați afecțiune;
- lăudați-vă copilul.

Sfatul 1

Privește și ascultă-Observați ce îl motivează și de ce este interesat copilul dumneavoastră

- Observați timp de câteva secunde care sunt interesele copilului.
- Oferiți copilului 2 sau 3 opțiuni de activități. Ce va alege copilul să facă?
- Când răspundeți la alegerea copilului înseamnă că ați observat care sunt interesele lui/ei. Implementați doar alegerile adecvate și sigure.
- Dacă un copil nu e interesat, de obicei, să aleagă anumite opțiuni, s-ar putea ca acestea să fie prea ușoare sau prea dificile pentru el. În următoarea activitate vom afla cum să selectăm cea mai bună opțiune pe care o puteți oferi copilului. Va trebui să oferim opțiuni care sunt potrivite cu nivelul copilului!

Mesajul cheie 3

Copiii pot învăța abilități de comunicare și alte abilități, jucându-se cu dumneavoastră

- Jocul este o modalitate puternică de a construi conexiuni între copii și îngrijitorii lor.
- Prin joc, copiii învață atât cum să comunice, cât și alte abilități. Acest lucru se potrivește pentru toți copiii, inclusiv pentru cei cu întârzieri de dezvoltare sau dizabilități.
- Copiii au o probabilitate mai mare de a împărtăși angajamentul dacă o activitate este distractivă și veselă.

Modalități de joc

Există modalități diferite de joacă:

Joc cu oameni

Joc simplu

Joc de
construcție

Joc simbolic
simplu

Joc simbolic
avansat

De ce este important să cunoașteți modalitatea de joacă a copilului?

- **Pentru a-i putea oferi opțiuni de joc la nivelul potrivit.**
 - Jucându-vă în felul în care o face copilul dvs., îl ajutați pe acesta în dezvoltarea abilităților de joacă și în împărtășirea angajamentului atunci când vă jucați împreună.
 - Modalitățile de joc care sunt prea ușoare pot fi plictisitoare.
 - Modalitățile de joc care sunt prea grele, pot fi frustrante sau dificil de înțeles pentru copil.

Modalități de joc - exemple de activități

Modalități de joc

- Uitați-vă la aceste imagini pentru a afla cum se joacă acum copilul dvs. ("modalitatea de joacă" a copilului dvs.)

Jocuri cu oameni

Jocuri de balansare sau urmărire

Bătut din palme sau cântatul unui cântec

Joc simplu cu obiecte

Rostogolirea unei mingi,
împingerea unei jucării pe jos

Scuturarea, lovirea sau
aruncarea obiectelor

Joc de construcție

Stivuirea paharelor sau
cuburilor unul peste altul

Punerea obiectelor într-o cutie,
scoaterea obiectelor dintr-o cutie

Construirea unui model (ex.:
casă, oraș, turn)

Joc simbolic simplu

Se prefacă că face o acțiune familiară, ca dormitul, mâncatul sau turnatul băuturilor în cești

Folosește păpuși sau animale (ex. punerea animalelor împreună într-o fermă sau hrănitul unei păpuși)

Joc simbolic avansat

Păpușile și animalele au viață (ca și cum ar merge, vorbi, mânca sau dormi)

Se prefacă că ar fi altcineva, precum o mamă care gătește un fel de mâncare pentru familie

Obiectele sunt altceva (ex: un băț este un avion).

Jocuri cu cărți sau imagini

Adultul numește imaginile; copilul se uită sau arată cu degetul; adultul spune povestea

Adultul și copilul vorbesc pe rând despre fiecare pagină din poveste

Obiective pentru joacă

Cum se joacă *acum* copilul meu

Obiective pentru joacă

Modalitatea în care se joacă *acum* copilul meu (puneți un X în dreptul modalității de joacă pe care o stăpânește copilul dvs.):

☐

Joc cu oameni

☐

Joc simbolic simplu

☐

Joc simplu

☐

Joc simbolic avansat

☐

Joc de construcție

Următorii pași pentru copilul meu în joacă

Următorii pași pentru copilul meu (puneți un X în dreptul modului de joacă pe care îl veți arăta copilului dvs.):

☐

Joc cu oameni

☐

Joc simbolic simplu

☐

Joc simplu

☐

Joc simbolic avansat

☐

Joc de construcție

Idei de joacă

1) _____

2) _____

3) _____

Acum că știți modalitatea de joacă a copilului dvs., puteți parcurge următorii pași:

- puteți să-i oferiți alegeri între 2 sau 3 activități la nivelul la care se joacă *acum* copilul dvs.;
- și gândiți-vă cum să-i arătați copilului *următorii pași* ale acelei activități de joacă.

▪ **Încercați să alegeți idei de joacă similare cu ce îi place sau face deja.**

- De exemplu, jucați-vă în același fel cu materiale diferite (lovește un cub cu un băț; lovește o cană cu un băț).
- Sau jucați-vă într-un mod nou, care nu este prea dificil, cu aceleași materiale (pune obiecte într-o cutie, scoate obiecte dintr-o cutie).

▪ **Atunci când alegem moduri de joacă ce sunt prea dificile sau prea ușoare pentru un copil, este mai greu pentru el să împărtășească implicarea și să comunice.**

▪ **Este în regulă să jucăm jocuri cu oameni cu copii de toate vârstele și abilitățile, dar selectați mereu și idei de joc cu obiecte!**

▪ **Ideile de joc pot fi mai complexe pe măsură ce copiii cresc.**

Sfatul 2

Aflați cum îi place copilului dumneavoastră să se joace și arătați-i moduri noi de a se juca

- Copilul dvs. s-ar putea să aibă nevoie de ajutorul dvs. pentru a învăța cum să se joace. Jucându-se cu dvs., copilul va învăța cum să se joace în moduri mai complexe de-a lungul timpului.
- Asta înseamnă că:
 - ar trebui să vă jucați în modul în care copilul dvs. se joacă acum;
 - uneori ar trebui să-i arătați copilului cum să se joace într-un mod mai complex (următorii pași pe care să-i urmeze).

- În acest mod, copilul dvs.:
 - va rămâne motivat, nu frustrat;
 - va continua să-și exerseze abilitățile lui/ei curente de joacă;
 - va învăța abilități de joacă mai complexe (următorii pași).
- Puteți să-i arătați copilului dvs. cum:
 - să se joace într-un mod similar, dar cu mai multe materiale sau cu unele noi;
 - să se joace într-un mod nou cu jucăriile (un mod care este puțin mai complex decât cel curent).

Sfatul 3

Privește și ascultă - Observați când copilul se poartă bine și lăudați-l

- Implicarea în joacă în activitățile de acasă poate fi dificilă pentru copil! Fiți atenți la abilitățile și comportamentele corespunzătoare pe care le puteți lăuda.
- Fiți un detectiv! Găsiți cât mai multe momente în care vă puteți lăuda copilul.
- Lauda îl ajută pe copil să înțeleagă faptul că știți că se străduiește.
- Lauda îl încurajează pe copil să încerce din nou.
- Lauda face ca activitățile să fie amuzante și pozitive.

Ce să folosiți pentru a vă lăuda copilul?

- **Spuneți-i copilului că el/ea a procedat bine.** Acest lucru este suficient, de cele mai multe ori, pentru majoritatea copiilor.

Puteți face asta prin:

- un zâmbet larg, aplauze, laudă prin cuvinte ("foarte bine", "bună încercare", "ai făcut o treabă bună că ai curățat");
- gâdilă, o rutină favorită (precum "cucu-bau", sau legănatul în aer).
- Uneori, puteți alege să-i **oferiți copilului un mic "premiu"** pentru că a încercat ceva nou sau a făcut ceva bine. Acest lucru funcționează cel mai bine cu activități care sunt importante pentru dvs. sau pentru familie, dar nu sunt foarte motivante pentru copil. Ați putea să-i oferiți copilului:
 - un obiect sau o jucărie favorită; sau
 - o bucată dintr-un aliment preferat.

Amintiți-vă să-i oferiți un zâmbet larg copilului dvs. și să-l/să-o lăudați verbal!

Încurajați toți adulții din casă să laude copilul.

Activitate practică pentru acasă

- **Alegeți două activități zilnice pe care să le faceți cu copilul până la sesiunea următoare. Alegeți activități care vor fi motivante pentru copil și pe care le faceți destul de frecvent acasă.**
- **Plănuți să petreceți cel puțin 5 minute cu copilul atunci când faceți activitatea împreună. Încercați să exersați în fiecare zi.**

Activități țintă:

1)

2)

Alte activități pe care le-aș putea încerca, dacă cele de mai sus nu funcționează:

- **Încercați să împărtășiți angajamentul cu copilul și amintiți-vă să exersați toate sfaturile pe care le-ați învățat până acum:**

Sesiunea 1: Introducere - implicarea copiilor

Sfaturi

1. Amenajați spațiul: eliminați distractorii și creați un spațiu sigur pentru interacțiune.

2. Începeți cu 2 sau 3 alegeri motivante și urmați alegerea copilului.

3. Stați în fața copilului, coborâți la nivelul lui și plasați activitatea între dumneavoastră și copil.

Mesaje cheie

- Toți copiii pot învăța și pot dezvolta abilități.
- Copiii învață cel mai bine atunci când sunt calmi și liniștiți.
- Vă puteți ajuta copilul să se dezvolte implicându-vă cu acesta în activități zilnice și jocuri.

Sesiunea 2 : Menținerea implicării copiilor

Sfaturi

1. *Privește și ascultă* - observați ce îl motivează și de ce este interesat copilul dumneavoastră.

2. Aflați cum îi place copilului dumneavoastră să se joace și arătați-i moduri noi de a se juca.

3. *Privește și ascultă* - observați când copilul se poartă bine și lăudați-l.

Mesaje cheie:

- Copiii au mai multe oportunități de a învăța atunci când împărtășesc implicarea – când vă observă pe dumneavoastră și ceea ce faceți.
- Copiii învață cel mai bine în timpul activităților care sunt distractive, pozitive și pline de laude.
- Copiii pot învăța abilități de comunicare și alte abilități, jucându-se cu dumneavoastră.

Idei pentru a lăuda copilul

Moduri de a-l lăuda

Când ar trebui să-mi laud copilul

Întrebări pentru a vă evalua propria învățare

Încercați să răspundeți la aceste întrebări după sesiunea de grup pentru a vă evalua propria învățare. Când ați terminat, puteți verifica răspunsurile pe pagina următoare.

Instrucțiuni: Alegeți cel mai bun răspuns pentru fiecare întrebare din opțiunile de mai jos, punând un semn lângă opțiunea pe care o alegeți. După aceea, verificați răspunsurile și încercuiți opțiunea corectă.

Întrebarea 1

Adevărat sau Fals: Ar trebui să vă lăudați copilul pentru că a încercat ceva nou (cum ar fi că a încercat să se îmbrace singur) chit că el/ea nu a făcut acel lucru perfect.

Întrebarea 2

Maria ar vrea să-l "prindă pe George că se comportă bine" pentru a putea să-l laude. Ce ar trebui să observe?

- A. George care se joacă liniștit în timp ce ea vorbește la telefon.
- B. George care stă în biserică și doar se zvârcolește și plânge puțin.
- C. George care stă nemișcat pentru câteva secunde pentru ca ea să-i spele fața.
- D. Toate cele de mai sus (A,B și C).

Răspunsuri la întrebări

Acestea sunt răspunsurile la întrebări pentru a vă evalua propria învățare de pe pagina anterioară. Verificați răspunsurile numai după ce ați încercat să răspundeți la întrebări. Când ați terminat de verificat răspunsurile, reveniți la întrebări și încercați răspunsul corect.

Răspunsul la întrebarea 1: Adevărat

Explicație:

Ar trebui să vă laudați copilul pentru că a încercat să facă un lucru pozitiv, nu doar pentru că l-a făcut corect. Lauda încurajează copilul să încerce din nou. Lauda este un tip de recompensă care face comportamentul să fie mai probabil să se întâmple din nou. Lauda face activitățile să fie distractive și pozitive pentru copilul dvs. și este cu atât mai importantă pentru sarcini care sunt noi și dificile.

Răspunsul la întrebarea 2: D.Toate cele de mai sus (A,B și C)

Explicație:

Toate acestea sunt oportunități bune pentru Maria de a-l "prinde pe George că se comportă bine" și de a-l lauda pentru comportamentul corespunzător.

- George care se joacă încet în timp ce ea vorbește la telefon: DA. Este mai ușor să observăm copiii când sunt prea gălăgioși, dar este important să-i observăm și să-i laudăm și atunci când fac liniște.
- George care stă în biserică și doar se zvârcolește și plânge puțin: DA. În mod normal, George se mișcă mult, deci Maria poate încerca să observe momentele când este mai calm și să-l laude în acele momente.
- George care stă nemișcat pentru câteva secunde pentru ca ea să-i spele fața: DA. Este cu adevărat util să-l laude pe George pentru că face lucruri care sunt dificile pentru el.

Servicii și resurse pentru familii

Aceste informații descriu serviciile și resursele locale pentru dvs., copilul dvs. și familia dvs. *[A fi completat pe baza contextului local]*

Ce pot face dacă copilul meu este bolnav?

Ce pot face dacă cred că copilul meu ar fi fost rănit sau abuzat de cineva?

Ce pot face dacă familia mea are nevoie de lucruri pe care noi nu le avem?

Ce pot face dacă există dificultăți la domiciliu?

Ce pot face dacă familia mea are alte dificultăți?

Ce pot face dacă simt că nu mă descurc bine?

Notițe:

[illegible]

Pașii următori

Data următoarei sesiuni de grup: _____

În următoarea sesiune de grup vom învăța cum să ne conectăm cu copiii și să-i ajutăm să învețe, făcând activități zilnice împreună.

Dacă nu puteți veni la următoarea sesiune din orice motiv, sunteți totuși bineveniți la sesiunile ulterioare. Dacă veniți la respectiva sesiune cu 15 minute mai devreme, facilitatorii vă vor ajuta să revizuiți lucrurile pe care le-ați pierdut.

3

Sesiunea 3: Cum să ajutăm copiii să împărtășească implicarea în rutinele de joc și de acasă

Cuprins

Prezentare generală.....	70
Revizuirea activităților practice de acasă.....	71
Ce vom învăța astăzi.....	72
Povestea Sarei: Folosirea jocului și a rutinei de acasă pentru a crea oportunități pentru implicarea împărtășită.....	73
<i>Mesajul cheie 1</i>	77
Idei de activități pentru acasă pe care le puteți folosi pentru a construi rutine.....	78
Idei de jocuri pe care le puteți folosi pentru a construi rutine.....	79
<i>Sfatul 1</i>	80
<i>Sfatul 2</i>	82
<i>Sfatul 3</i>	83
Activitate practică pentru acasă.....	84
Întrebări pentru a vă evalua propria învățare.....	85
Răspunsuri la întrebări.....	86
Servicii și resurse pentru familii.....	88
Pașii următori.....	90

Prezentare generală

**Data,
timp,
locatie**

Vizita la domiciliu 1

Apel pentru verificare

Sesiunea 1 Introducere – Implicarea copiilor

Apel pentru verificare

Sesiunea 2 Menținerea implicării copiilor

Apel pentru verificare

Sesiunea 3 Cum să ajutăm copiii să împărtășească implicarea în rutinele de joc și de acasă

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 4 Înțelegerea comunicării

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 5 Promovarea comunicării

Vizita la domiciliu 2 (între sesiunile 5 și 6)

Sesiunea 6 Predarea noilor abilități în pași mici și niveluri de ajutor

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 7 Prevenirea comportamentului provocator – cum să ajutăm copiii să rămână implicați și calmi

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 8 Predarea alternativelor la comportamentul provocator

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 9 Rezolvarea problemelor și îngrijirea de sine

Vizita la domiciliu 3

Ședințe suplimentare

Revizuirea activităților practice de acasă

Activități pe care le-am încercat:

Lucruri pozitive care s-au întâmplat:

1)

2)

3)

Lucruri pe care le pot încerca data viitoare:

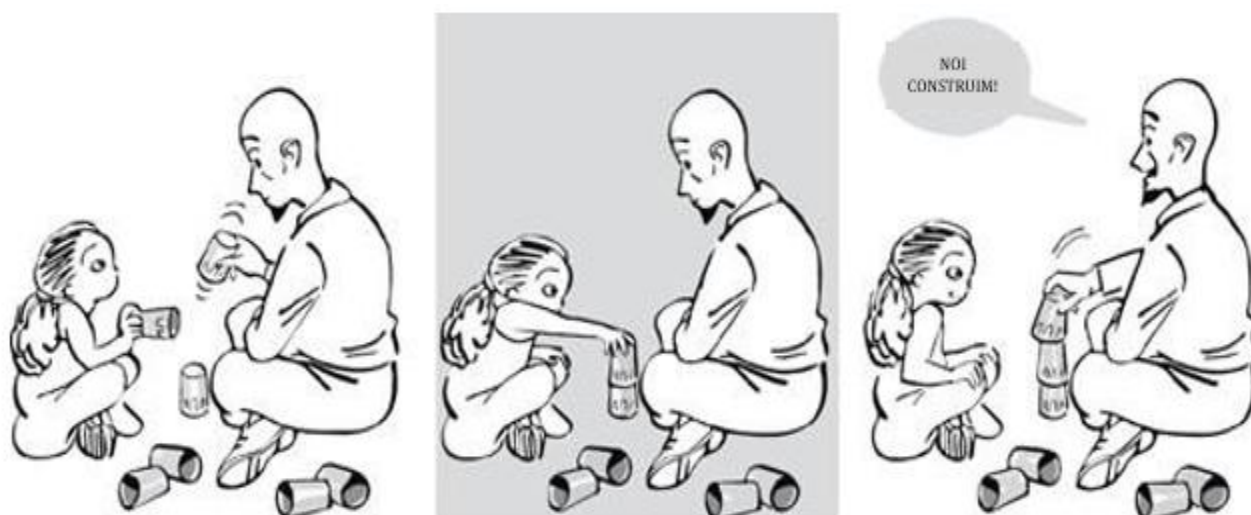
1)

2)

3)

Ce vom învăța astăzi

- Cum să creați rutinele de acasă și de joc, pe care să le faceți în fiecare zi alături de copilul dumneavoastră.
- Modalități prin care să vă conectați cu copilul și să împărtășiți implicarea (implicarea comună este atunci când copilul dumneavoastră vă observă atât pe dumneavoastră, cât și o activitate comună în același timp).

Povestea Sarei: Folosirea jocului și a rutinelor de acasă pentru a crea oportunități pentru implicarea împărtășită

Avem trei copii: Raluca, Dan și Viorel. Cel mai mic tiu al meu, Viorel, este un copil diferit. El are acum 5 ani, dar este diferit de alți copii de vârsta lui.

Ceilalți copii ai mei deseori încearcă să se joace cu el și câteodată ei se supără atunci când Viorel nu participă. Alteori îl ignoră, ceea ce mă face să mă simt tristă pentru el. În timp ce fiica mea și băiatul meu mai mare au jocuri de imaginație cu jucăriile, Viorel pare să fie mulțumit să petreacă mult timp înșiruind pe podea lucruri de prin casă.

În timp, am învățat că joaca în doi este importantă pentru a-l ajuta pe Viorel să se poată conecta cu mine, dar la început nu știam cum să mă joc cu el. Treptat, am învățat cum să mă joc pentru a ne putea petrece timpul împreună. La început m-am simțit destul de ciudat și nu eram sigură ce să fac. A trecut mult timp de când eram copil! În trecut, am încercat să mă joc cu el jocuri cu roluri, dar nu înțelegea asta. Lui îi place să construiască. Acum știu că, pentru a mă juca, trebuie să privesc și să ascult de interesele lui. Apoi imit ceea ce face cu jucăriile sau îi pot arăta un mod potrivit de a se juca cu ele. De-a lungul timpului, am găsit modalități de a-l implica pe Viorel în joacă și de a ne distra în timpul petrecut împreună.

Am învățat, de asemenea, că pot să folosesc aceleași strategii pe care le folosesc în joacă pentru a construi rutine în alte activități pe care le fac zilnic. Am realizat rutine unde sunt atentă și ascult comunicarea lui Viorel și îi observ acțiunile. Când spălăm vase, îl las pe el mai întâi. El începe să spele un vas și apoi îl imit și îi arăt cuvântul „spăl!”

Când venim de la magazin, lui Viorel îi place să mă ajute să despachetez. El ia un obiect din geantă și apoi îl imit. Îi arăt cuvinte precum „scot” și „pâine” pe care vreau să îl învăț să le spună singur. Repetăm până când toate obiectele sunt scoase din pungă. Aceasta este rutina noastră de cumpărături.

Câteodată, Viorel se „blochează” uitându-se la ceva sau înșiruind lucruri pe podea. Când se întâmplă asta, îi arăt un nou mod în care putem să construim turnuri și, de multe ori, începe să construiască din nou.

Uneori, încă devine brusc foarte frustrat când încerc să-i arăt un alt mod de a se juca, iar el mă respinge. Acest lucru înseamnă că este obosit sau vrea să se oprească, așa că luăm o pauză sau încercăm ceva diferit pentru o perioadă. Știu că este important ca jocul să fie distractiv și plăcut pentru el.

Mesajul cheie 1

Creați rutine de joc și de activități acasă pentru a ajuta copilul să învețe și să se dezvolte

- O „rutină” transformă activitățile de joacă sau activitățile zilnice casnice în oportunități de învățare.
- O rutină este:
 - un joc sau o activitate pentru acasă pe care adultul și copilul o fac împreună (dumneavoastră și copilul sunteți parteneri în rutină, fiecare persoană având un rol activ);
 - formată dintr-un set de pași clari, mici, care au sens și alcătuiesc o poveste;
 - o activitate începută și repetată de multe ori, în același mod, pentru a vă ajuta copilul să se distreze și să învețe pașii.
- Creați rutine de joacă și activități pentru acasă pentru a vă ajuta copilul să petreacă timp în implicarea împărtășită și să învețe noi abilități.
- ✓ **Puteți construi rutine atunci când vă jucați și când faceți alte activități de zi cu zi.**
- ✓ **Rutinele constituie baza pentru împărtășirea implicării și învățarea de noi abilități.**

Idei de activități pentru acasă pe care le puteți folosi pentru a construi rutine

Exemple de activități de zi cu zi care oferă oportunități de a implica copiii în rutine:

■ Spălatul vaselor	■ Orele de masă
■ Despachetatul cumpărăturilor	■ Ora de făcut baie
■ Punerea hainelor la uscat	■ Îmbrăcarea sau dezbrăcarea
■ Udatul plantelor	■ Scoaterea pantofilor
■ Hrănirea animalelor	■ Spălarea mâinilor sau a feței
■ Făcutul patului	
■ Măturatul	

Rutinele mele de acasă

1) _____

2) _____

3) _____

Idei de activități de joacă pe care le puteți folosi pentru a construi rutine

- Mașini și camioane
- Cuburi
- Plastilină / Lut
- Mingi
- Cărți
- Puzzle-uri
- Păpuși și personaje
- Jucării zornăitoare

Începeți cu rutine de joacă la nivelul potrivit pentru copilul dumneavoastră. Apoi puteți adăuga treptat mai mulți pași la același nivel de joc și pași la următorul nivel de joc (*următorii pași* ai copilului dumneavoastră).

Joc cu oameni

Joc simplu

Joc de construit

Joc simbolic simplu

Joc simbolic avansat

Rutinele mele de joacă

- 1) _____

- 2) _____

- 3) _____

Sfatul 1

Participă la rutină – Faceți cu rândul, imitând ceea ce face copilul dumneavoastră

- **Priviți și ascultați** acțiunile copilului și alăturați-vă rutinei făcând același lucru pe care îl face copilul dumneavoastră.

1

2

3

4

- Imitând, răsplătiți *ideile de joacă ale copilului* dumneavoastră.
- Imitați doar acțiunile adecvate, pe care doriți să le vedeți din nou. Nu imitați comportamentul dificil (aruncarea) sau comportamentul repetitiv fără nicio interacțiune între dumneavoastră și copilul dumneavoastră (cum ar fi alinierea obiectelor sau privitul îndelung la obiecte).

Sfatul 1, continuare

- Pentru a împărtăși o rutină, cel mai bine este să aveți mai multe elemente – de ex. 2 mașini sau 2 păpuși. Folosiți-vă propria jucărie sau propriile materiale atunci când vă vine rândul. În acest fel, copilul nu se va supăra că îi luați obiectul pentru a demonstra acțiunile de joc.

Sfatul 2

Arată și spune – Adăugați un pas nou în rutina copilului

Arătați și spuneți când:

- nu vă puteți imita copilul;
- copilul dumneavoastră nu știe ce să facă în continuare;
- copilul dumneavoastră este „blocat” într-o acțiune repetitivă;
- copilul dumneavoastră nu este implicat și trebuie să vă întoarceți la rutină.

- Adăugarea de pași vă face rutina mai lungă și vă oferă mai mult timp pentru a împărtăși implicarea.
- Mulți copii au nevoie de ajutor pentru a învăța să se joace corespunzător cu jucăriile.
- *Arătați și spuneți* vă ajută copilul să dezvolte abilități mai complexe de joc.

Sfatul 3

Reluați rutina pentru a vă ajuta copilul să petreacă mai mult timp împărtășind implicarea

- Care a fost primul pas din rutina dumneavoastră? O dată ce ați făcut toți pașii din rutină, începeți din nou cu primul pas.
- Începeți repede și încercați să faceți rutina distractivă și interesantă!

- Reluarea pașilor și reluarea rutinei va face rutina dumneavoastră mai lungă, mai ușoară și mai distractivă.
- Este în regulă să repetați! Toți copiii învață din repetarea poveștilor când se joacă. Probabil că vă veți plictisi înainte ca copilul dumneavoastră să se plictisească!

Activitatea practică pentru acasă

- **Alegeți o rutină pentru acasă și o rutină de joacă sau un joc pe care îl veți face cu copilul dumneavoastră sau în care veți implica copilul.**

Puteți alege una dintre activitățile pe care le-ați făcut înainte sau două activități noi. Alegeți rutine pe care veți încerca să le faceți în fiecare zi.

- **Planificați să petreceți 5 minute cu copilul dumneavoastră pentru fiecare rutină.**
- **Nu uitați să exersați sfaturile din această ședință:**

Sfaturi

1. **Participă la rutină –** Faceți cu rândul, imitând ceea ce face copilul dumneavoastră.

2. **Arată și spune –** Adăugați un pas nou în rutina copilului.

3. **Reluați rutina** pentru a vă ajuta copilul să petreacă mai mult timp împărtășind implicarea.

Mesaje cheie

- **Construiți rutine de joc și de activități acasă pentru a vă ajuta copilul să învețe și să se dezvolte.**

Întrebări pentru a vă evalua propria învățare

Încercați să răspundeți la aceste întrebări după sesiunea de grup, pentru a vă evalua propria învățare. Când ați terminat, puteți verifica răspunsurile pe pagina următoare.

Instrucțiuni: Alegeți cel mai bun răspuns pentru fiecare întrebare din opțiunile de mai jos, punând un semn lângă opțiunea pe care o alegeți. După aceea, verificați răspunsurile și încercuiți opțiunea corectă.

Întrebarea 1

Sara observă că Viorel învârtă o bobină (de la o papiotă) pe podea de ceva timp. Ei i-ar plăcea să se joace cu el, pentru a-l ajuta să îi acorde atenție ei și activității în același timp. Ce ar putea să facă?

- A. Să ia o altă bobină și să o învârtă pe podea și să spună „Învârt! Învârt!” și să facă asta până când se plictisește de activitate.
- B. Să ia o altă bobină și să îi arate lui Viorel cum să rotească o bobină pe o carte înclinată și să spună „Hai!”, apoi să aștepte ca el să facă același lucru. Dacă nu încearcă, îi arată și îi spune din nou.
- C. Îi ia bobina lui Viorel și îi arată cum să o rotească pe o carte înclinată.
- D. Îi ia bobina și găsește altceva cu care să se joace.

Întrebarea 2

Lui Viorel îi place să ia un băț din curte și Sara vrea să creeze o rutină cu această activitate. Ea ia o cutie în care să pună bățul. Ce ar putea să creeze pentru o rutină distractivă?

- A. Ea poate lua un băț, îl poate pune în cutie și spune „Pun!” apoi așteaptă ca Viorel să facă la fel. După ce face acest lucru, ea poate merge mai departe să creeze o rutină de dus-întors. De fiecare dată când bățul merge în cutie spune „Pun!”.
- B. Îl încurajează pe Viorel spunând: „Bună treabă că ai găsit un băț!”
- C. Îi spune lui Viorel să ia toate bețele pe care le găsește și să le pună în cutie apoi așteaptă să vadă dacă face asta.
- D. A și B sunt amândouă de ajutor pentru a crea rutine distractive.

Răspunsuri la întrebări

Acestea sunt răspunsurile la întrebările pentru a vă verifica propria învățare de pe pagina anterioară.

Verificați răspunsurile numai după ce ați încercat să răspundeți la întrebări. Când ați terminat de verificat răspunsurile, reveniți la întrebări și încercuiți răspunsul corect.

Răspuns la Întrebarea 1: B: Să ia o altă bobină și să îi arate lui Viorel cum să rotească o bobină pe o carte înclinată și să spună „Hai!”, apoi să aștepte ca el să facă același lucru. Dacă nu încearcă, *îi arată și îi spune* din nou.

Explicație:

Viorel se blochează în rotirea obiectelor (comportament repetitiv). Sara vrea să îi arate lui Viorel un nou mod potrivit de a se juca cu obiectele. Ea își ia propria bobină astfel încât amândoi pot efectua pe rând rutina. Ea folosește *arată și spune* pentru a i arăta lui Viorel cum să se joace simplu cu bobina și îi spune un cuvânt nou: „Du-te!”

De ce opțiunea A este incorectă:

Simpla imitare a lui Viorel nu va fi de ajuns pentru învățare. El este atras de acel obiect. El nu o observă pe Sara sau nu să aibă atenție comună atunci când învârtte bobina de unul singur.

De ce opțiunile D și C sunt incorecte:

Luarea bobinei, chiar și pentru a-i arăta un nou mod de joacă, poate fi supărător pentru el. Atunci când imitați, este mai bine să folosiți propriile dumneavoastră obiecte asemănătoare decât să le folosiți pe ale copilului.

Răspunsul la Întrebarea 2 este D: A și B sunt amândouă de ajutor pentru a crea rutine distractive.

Explicație:

Sara poate crea o rutină prin a începe cu o activitate pe care Viorel deja o realizează (să ia un băț) și apoi să îi arate un pas nou (să pună bățul în cutie și să spună „Pun!”). Pașii din această rutină sunt: 1) Să ia un băț 2) Să-l pună în cutie și să spună „Pun!”. Ea vrea să creeze un joc bidirecțional pentru a-i fi mai ușor lui Viorel să-i acorde atenție ei și activităților pe care le fac împreună. Încurajându-l pe Viorel spunând „Bună treabă că ai găsit bețele!” va face activitate mai distractivă pentru el și îl va ajuta să continue cu rutina.

De ce opțiunea C este incorectă: Spunându-i lui Viorel să ia toate bețele pe care le poate găsi și să le pună în cutie îi oferă o sarcină de făcut, dar scopul acestei activități este de a găsi o rutină pe care să o facă împreună. Dacă Viorel ia toate bețele singur, este atras de obiect (acordă atenție obiectelor, dar nu se concentrează sau nu interacționează cu alți oameni). Sara dorește ca Viorel să dea dovadă de o implicare împărtășită (să fie atent la ea, dar și la activitatea împărtășită), ceea ce este cel mai bine pentru învățare.

Servicii și resurse pentru familii

Aceste informații descriu serviciile și resursele locale disponibile pentru dumneavoastră, copilul și familia dumneavoastră. *[A se completa în funcție de contextul local]*

Ce pot face dacă copilul meu este bolnav?

Ce pot face dacă cred că copilul meu poate să fie lovit sau abuzat de cineva?

Ce pot face dacă familia mea are nevoie de lucruri pe care nu le avem?

Ce pot face dacă sunt dificultăți acasă?

Ce pot face dacă familia mea are alte provocări?

Ce să fac dacă simt că nu fac față situației corespunzător?

Notițe:

[illegible]

Pașii următori

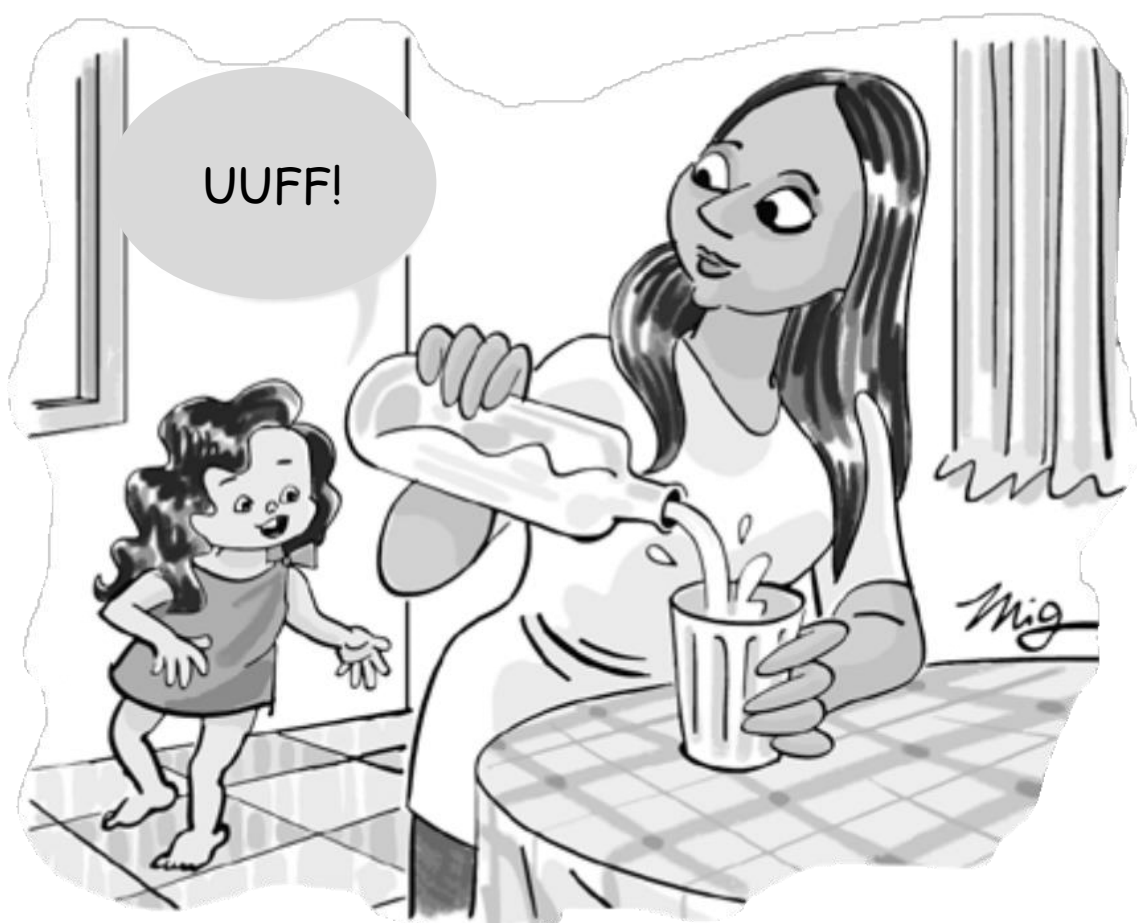
Data următoarei sesiuni de grup: _____

În următoarea sesiune de grup, vom învăța cum să ne conectăm cu copiii și să-i ajutăm să învețe, făcând activități zilnice împreună.

Dacă nu puteți veni la următoarea sesiune din orice motiv, sunteți totuși bineveniți să veniți la sesiunile ulterioare. Dacă veniți la respectiva sesiune cu 15 minute mai devreme, facilitatorii vă vor ajuta să revizuiți lucrurile pe care le-ați pierdut.

4

Sesiunea 4: Înțelegerea comunicării

Cuprins

Prezentare generală.....	93
Revizuirea activităților practice de acasă.....	94
Ce vom învăța astăzi	95
Obiective personale	96
Povestea Lilianeii Partea 1: Introducere în comunicare	97
<i>Mesajul cheie 1</i>	100
<i>Mesajul cheie 2</i>	102
Obiectivele comunicării	103
Povestea Lilianeii Partea a 2-a: Comunicarea Mirunei.....	104
<i>Mesajul cheie 3</i>	105
<i>Sfatul 1</i>	106
<i>Sfatul 2</i>	107
<i>Sfatul 3</i>	108
<i>Sfatul 4</i>	109
Activitate practică pentru acasă	110
Întrebări pentru a vă evalua propria învățare	111
Răspunsuri la întrebări	112
Servicii și resurse pentru familii	113
Pașii următori	115

Prezentare generală

Data, ora, locația

Vizita la domiciliu 1

 Apel pentru verificare

Sesiunea 1 Introducere - Implicarea copiilor

 Apel pentru verificare

Sesiunea 2 Menținerea implicării copiilor

 Apel pentru verificare

Sesiunea 3 Cum să ajutăm copiii să împărtășească implicarea în rutinele de joc și de acasă

 Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 4 Înțelegerea comunicării

 Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 5 Promovarea comunicării

Vizita la domiciliu 2 (între sesiunile 5 și 6)

Sesiunea 6 Predarea noilor abilități în pași mici și niveluri de ajutor

 Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 7 Prevenirea comportamentului provocator – cum să ajutăm copiii să rămână implicați și calmi

 Apel pentru verificare

Sesiunea 8 Predarea alternativelor la comportamentul provocator

 Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 9 Rezolvarea problemelor și îngrijirea de sine

Vizita la domiciliu 3

Sesiuni suplimentare

Revizuirea activităților practice de acasă

Activități pe care le-am încercat:

Lucruri pozitive care s-au întâmplat:

- 1)

- 2)

- 3)

Lucruri pe care le pot încerca data viitoare:

- 1)

- 2)

- 3)

Ce vom învăța astăzi

- Astăzi vom învăța despre comunicare.
- Vom începe prin a discuta despre modurile în care copilul dumneavoastră comunică în momentul de față.
- Apoi vom învăța strategii menite să contribuie la dezvoltarea abilităților de comunicare ale copilului dumneavoastră.

Obiective personale

Obiectivele de comunicare ale copilului meu (*pașii următori*) sunt:

- 1) _____

- 2) _____

Ce pot face eu pentru a-mi ajuta copilul să atingă aceste obiective:

- 1) _____

- 2) _____

- 3) _____

Povestea Lilianeii Partea 1: Introducere în comunicare

Este dificil pentru Miruna să comunice și să-i spună mamei sale ce dorește. Pentru că Miruna stă lângă o carafă cu apă, Liliana crede că Mirunei îi este sete. Ea crede că Miruna încearcă să-i spună că vrea apă prin faptul că plânge.

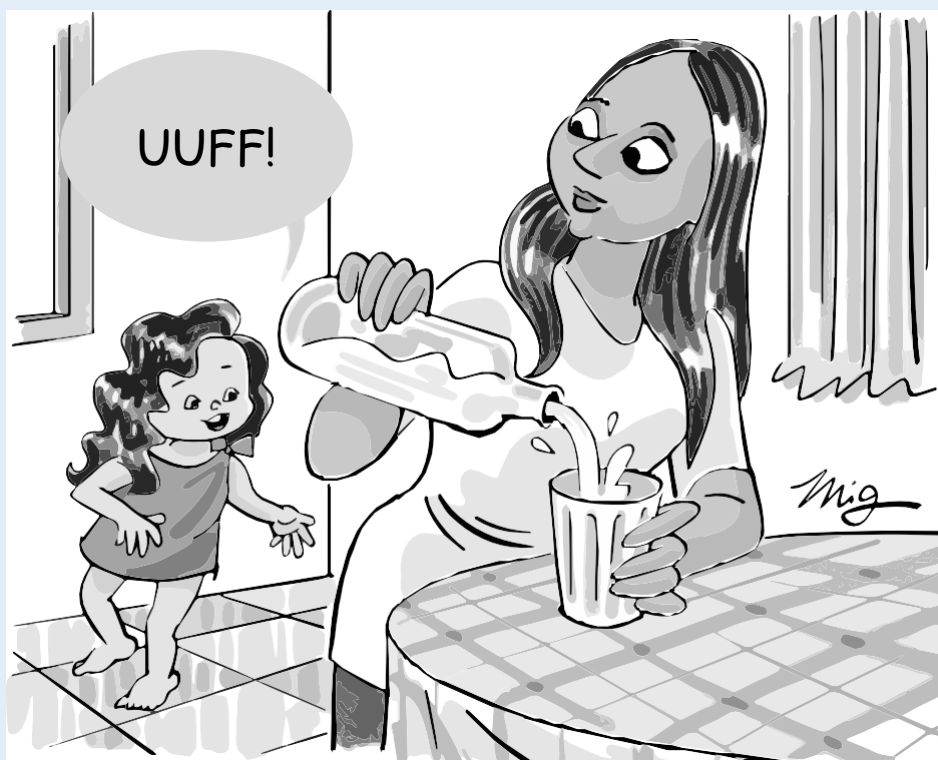

Liliana încearcă să o ajute pe Miruna să învețe cuvântul „apă” pentru a putea cere apă folosind cuvinte în loc să plângă. Ea îi dă Mirunei o cană cu apă și pronunță cuvântul „apă”.

Liliana observă că Miruna se îndreaptă spre ea și spre cana cu apă. Observă că Miruna o privește. Ea înțelege că acesta este modul prin care Miruna cere mai multă apă. De fiecare dată când Liliana îi oferă apă, ea spune „apă” când îi întinde cana Mirunei.

Apoi, într-o zi, Miruna a scos un sunet - „uuff” - când Liliana turna apă.

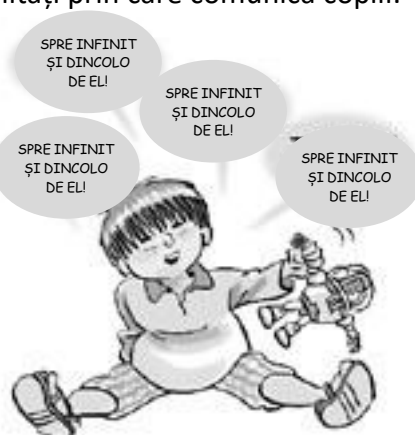
Mesajul cheie 1

Copiii comunică folosind cuvinte, comportament nonverbal și comportament provocator

- Copiii folosesc un comportament provocator pentru a comunica, atunci când alte modalități de comunicare sunt dificile.
- Acestea sunt câteva modalități prin care comunică copiii:

Cuvinte: cuvinte clare, cuvinte neclare sau un sunet asemănător cu un cuvânt, cum ar fi „pi” pentru „piscă”.

Cuvinte ciudate: sunete, cuvinte sau fraze repetitive, cuvinte cu ecou, repetarea cuvintelor și a frazelor auzite în videoclipuri sau cărți.

Sunete: plânsete, țipete, scâncete, sunete care înseamnă „da” sau „nu” etc.

Corp: întoarcerea sau deplasarea înspre ceva, luarea mâinii cuiva pentru a o pune pe un obiect (pentru a obține ajutor), apucarea mâinii cuiva, întoarcerea sau înclinarea capului, gesturi cu capul

Mâinile: arată cu degetul, oferă adultului un obiect, se întinde după ceva, aruncă un obiect

Mesajul cheie 1, continuare

Măinile: utilizarea limbajului semnelor

Ochii: privește pe cineva; se uită repede la un obiect și apoi la o persoană, privește ceva insistent

Fața: expresiile faciale, zâmbetul, mișcarea sprâncenelor etc.

Comportamentul provocator: țipă, aruncă lucruri, sparge obiecte, se aruncă pe podea, mușcă, zgârie, lovește alte persoane sau pe sine.

Mesajul cheie 2

***Privește și ascultă* pentru a observa când copilul dumneavoastră comunică**

- **Concentrați-vă atenția asupra copilului dumneavoastră, priviți-l și ascultați-l pentru a observa ce îl interesează și când încearcă să comunice cu dumneavoastră.**
- **Atunci când copilul dumneavoastră este interesat sau comunică, acestea sunt ocazii excelente pentru a crea o conexiune cu el și a-l ajuta să învețe lucruri noi.**

Obiectivele comunicării

Cum comunică copilul meu *în acest moment*

Marcați cu un X în dreptul modalităților pe care copilul dumneavoastră le folosește pentru a comunica:

☐	Privește insistent sau își mișcă corpul
☐	Vă prinde de mână, vă atinge sau vă trage de mână
☐	Arată cu degetul pentru a întreba
☐	Arată sau indică cu degetul pentru a-și exprima interesul
☐	Scoate sunete
☐	1 cuvânt
☐	2 cuvinte legate
☐	3 sau mai multe cuvinte legate

Următorul pas al copilului meu

Marcați cu un X în dreptul următorului pas pe care îl face copilul dumneavoastră pentru a comunica:

☐	Folosește orice gest pentru a întreba
☐	Indică cu degetul când dorește să întrebe ceva
☐	Arată sau indică cu degetul pentru a-și exprima interesul; scoate un sunet
☐	Încearcă să scoată sunete mai des
☐	Formează un sunet dintr-un cuvânt
☐	Adaugă mai multe cuvinte; combină 2 cuvinte
☐	Adaugă mai multe cuvinte; combină 3 cuvinte
☐	Formulează propoziții mai lungi

Povestea Lilianei Partea 2: Cum comunică Miruna

Mesajul cheie 3

Când observați comunicarea copilului, aflați ce mesaj încearcă să vă transmită

- Copiii pot folosi cuvinte, comportamente neînsoțite de cuvinte sau comportamente problematice pentru a încerca să vă transmită un mesaj.
- Ce încearcă să vă spună copilul dumneavoastră?
- Oare copilul dumneavoastră:
 - cere un obiect?
 - cere ca o acțiune să înceteze?
 - încearcă să împărtășească ceva cu dumneavoastră?
 - încearcă să vă transmită că este speriat, obosit, flămând sau emoționat?

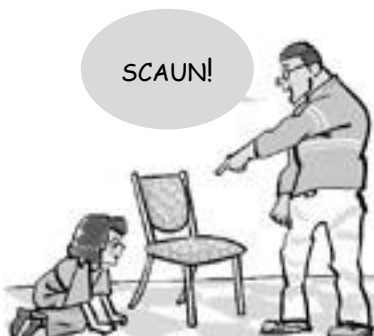

Sfatul 1

Răspundeți prin cuvinte și gesturi la tot ce comunică copilul, chiar și atunci când nu este clar

- Răspundeți folosind metoda Arată și spune - Folosiți un gest (arată) și un cuvânt (spune) pentru toate mesajele transmise de copilul dumneavoastră, chiar și atunci când acestea nu sunt clare.

- Printre gesturile pe care le puteți folosi se numără următoarele:

Indicând spre obiect

Ridicând și arătând obiectul

Oferind obiectul

- Gesturile oferă copiilor un alt mod de a comunica.
- Dacă răspundeți la toate mesajele comunicate, chiar dacă sunt neclare sau ciudate, îi încurajați pe copii să comunice și îi ajutați să învețe lucruri noi și mai complexe.

Sfatul 2

Folosiți cuvinte și gesturi care se potrivesc cu nivelul limbajului copilului dumneavoastră

■ Acest lucru înseamnă că:

- uneori ar trebui să vorbiți folosind același nivel de limbaj pe care îl are *acum* copilul dumneavoastră;
- uneori îi arătați copilului cum să vorbească într-un mod mai complex (*următorul pas* al acestuia).

În cazul în care copilul dumneavoastră este

- liniștit, folosește sunete sau cuvinte neclare: uneori leagă sunetele formând un cuvânt, alteori folosește un cuvânt.

Dacă copilul dumneavoastră vorbește folosind

- câte un cuvânt pe rând: folosiți uneori 1 cuvânt, alteori 2 cuvinte;
- combinații de 2 cuvinte: folosiți uneori 2 cuvinte legate, alteori 3 cuvinte;
- grupuri formate din 3-4 cuvinte: folosiți uneori grupuri de 3-4 cuvinte, alteori folosiți grupuri de cuvinte mai lungi;
- propoziții: puteți folosi propoziții.

■ În acest fel, copilul dumneavoastră:

- va rămâne motivat și nu frustrat;
- va continua să își exerseze abilitățile de comunicare actuale;
- va învăța abilități de comunicare mai complexe (*următorul pas* în dezvoltarea copilului).

■ Nu uitați să folosiți întotdeauna un gest, arătând cu degetul spre obiectul despre care vorbiți, arătându-i copilului dumneavoastră obiectul sau dându-i să țină obiectul.

■ Gesturile îl ajută pe copilul dumneavoastră să înțeleagă mai bine mesajul pe care îl comunicați.

Sfatul 3

Așteptați, pentru a-i oferi copilului timp să comunice

Rămâneți în liniște și așteptați ca copilul dumneavoastră să comunice (doar câteva secunde). În timp ce așteptați, *priviți* și *ascultați*, ca să identificați:

- sunete;
- cuvinte;
- gesturi;
- privirea ațintită asupra unui obiect (când copilul dumneavoastră se uită la ceva).

- Evitați să puneți întrebări - de ex. *Nu spuneți „Ce s-a întâmplat?” sau „S-a răsturnat turnul?”*
- Evitați să vă testați copilul cu întrebări - de ex. *Nu spuneți „Ce culoare are acest cub?”*
- Evitați să îi ziceți copilului dumneavoastră ce să spună - de ex. *Nu îi ziceți „Spune ‘poc!’ Haide spune!”*

Sfatul 4

Vorbiți despre ceea ce face și la ce se uită copilul

- Acest lucru îi arată copilului dumneavoastră că ați observat la ce este atent.
- Observați către ce anume privește copilul dumneavoastră și ce face el.
- Vorbiți (*spuneți*) despre ceea ce face sau spre ce privește copilul.
- Amintiți-vă să folosiți întotdeauna un gest, arătând cu degetul spre obiectul despre care vorbiți, arătându-i copilului dumneavoastră obiectul sau dându-i obiectul.
- Gesturile îl ajută pe copil să înțeleagă mai bine ceea ce comunicați.

Activitate practică la domiciliu

- Alegeți două jocuri sau activități de realizat la domiciliu pe care le veți face cu copilul dumneavoastră sau în care îl veți implica (de exemplu joacă, spălarea mâinilor, gustare etc.). Acestea pot fi aceleași activități pe care le-ați mai făcut înainte sau ceva diferit. Alegeți lucruri pe care le faceți aproape în fiecare zi.
- Când desfășurați activitatea, planificați să petreceți 5 minute concentrându-vă asupra modului în care comunică copilul și încercați să îl implicați în comunicare.
- Nu uitați să puneți în practică sfaturile din această sesiune:

Sfaturi

1. Răspundeți prin cuvinte și gesturi la tot ce comunică copilul, chiar și atunci când nu este clar.

2. Folosiți cuvinte și gesturi care se potrivesc cu nivelul limbajului copilului.

3. Așteptați, pentru a-i veți oferi copilului timp să comunice.

4. Vorbiți despre ceea ce face și la ce se uită copilul.

Mesaje cheie

- Copiii comunică folosind cuvinte, comportament nonverbal și comportament provocator.
- *Privește și ascultă* pentru a observa când copilul comunică.
- Când observați comunicarea copilului, aflați ce mesaj încearcă să vă transmită.

Întrebări pentru a vă evalua propria învățare

Încercați să răspundeți la aceste întrebări după sesiune pentru a verifica ce ați învățat. Când ați terminat, puteți verifica răspunsurile de pe pagina următoare.

Instrucțiuni: Alegeți cel mai bun răspuns pentru fiecare întrebare din opțiunile de mai jos, bifând în dreptul opțiunii pe care o alegeți. După aceea, verificați-vă răspunsurile și încercuiți opțiunea corectă.

Întrebarea 1

Fiica Lilianei, Miruna, folosește în principal sunete pentru a comunica, cum ar fi „Uff” atunci când vrea să obțină ceva. Ea știe trei cuvinte: „nu”, „pisică” și „rață”. Atunci când Liliana comunică cu fiica ei, câte cuvinte ar trebui să folosească în cea mai mare parte a timpului?

- A. Un cuvânt și un gest.
- B. Combinații de două cuvinte și un gest.
- C. Combinații de trei cuvinte și un gest.
- D. Cât mai multe cuvinte și un gest.

Întrebarea 2

Miruna se uită spre raftul cu cărți. Liliana a ales o carte despre câini, deoarece câinii sunt animalele preferate ale Mirunei. Ea a deschis cartea și a început să citească. Miruna nu pare foarte interesată. Se uită înapoi la raft și nu-i acordă atenție Lilianei. Ce ar trebui să facă Liliana în continuare?

- A. Să țină cartea mai sus în fața Mirunei și să continue să citească.
- B. Să aștepte, să se uite și să asculte pentru a vedea la ce carte se uită Miruna pe raft.
- C. Să aștepte, să se uite și să asculte pentru a vedea la ce carte se uită Miruna pe raft, apoi să o ajute pe Miruna să găsească cartea pe care o dorește pe raft.
- D. Să decidă că Miruna nu este interesată de cărți și să schimbe activitatea.

Răspunsuri la întrebări

Acestea sunt răspunsurile la întrebări pentru a verifica ce ați învățat pe pagina anterioară. Verificați răspunsurile numai după ce ați încercat să răspundeți la întrebări. După ce ați terminat de verificat răspunsurile, reveniți la întrebări și încercuiți răspunsul corect.

Răspunsul la întrebarea 1: A) Un cuvânt

Explicație:

Cel mai bine este să folosiți cuvinte și gesturi care corespund nivelului de limbaj al copilului. Miruna folosește sunete pentru a comunica în cea mai mare parte a timpului și câteva cuvinte. Pentru copiii care comunică în principal cu ajutorul sunetelor, cel mai bine este să comunice folosind un cuvânt și un gest. Cu toate acestea, este în regulă dacă Liliana folosește uneori mai multe cuvinte atunci când îi vorbește Mirunei.

Combinații de două sau trei cuvinte - Acestea sunt în regulă uneori, dar Liliana ar trebui să folosească în principal un singur cuvânt o dată.

Cât mai multe cuvinte posibil - Dacă vorbiți la un nivel prea ridicat peste nivelul lui Miruna, ar fi mai dificil pentru ea să învețe. Cel mai bine este să vă asigurați că vă adaptați la nivelul de limbaj al copilului.

Răspuns la întrebarea 2: C) Să aștepte, să se uite și să asculte pentru a vedea la ce carte se uită Miruna pe raft, apoi să o ajute pe Miruna să găsească cartea pe care o dorește pe raft.

Explicație:

Copiii pot manifesta un comportament fără să exprime cuvinte pentru a încerca să vă transmită un mesaj. Este important să vă întrebați: „Ce încearcă copilul meu să îmi spună?”. În acest caz, Miruna se uită înapoi la raftul cu cărți. Deoarece Liliana a ales cartea, nu a avut șansa de a vedea ce o interesa pe Miruna și de a se conforma alegerii copilului. Vrem ca Miruna să fie motivată să se uite la carte împreună cu Liliana. Este mai probabil ca ea să comunice și să dorească să se implice atunci când este interesată de carte. În răspunsul C, Liliana *așteaptă* și folosește metoda *privește și ascultă* pentru a observa ceea ce o interesează pe Miruna și *reacționează* pentru a o ajuta pe Miruna să facă o alegere.

Servicii și resurse pentru familii

Aceste informații descriu serviciile și resursele locale pentru dumneavoastră, copilul dumneavoastră și familia dumneavoastră. *[Se completează în funcție de contextul local]*

Ce pot face dacă copilul meu este bolnav?

Cum să procedez dacă cred că copilul meu ar fi putut fi rănit sau abuzat de cineva?

Ce pot face dacă familia mea are nevoie de lucruri pe care noi nu le deținem?

Ce pot face dacă acasă ne confruntăm cu o situație dificilă?

Ce pot face dacă familia mea întâmpină alte dificultăți?

Ce pot face dacă simt că nu mă descurc bine?

Notițe:

[illegible]

Pașii următori

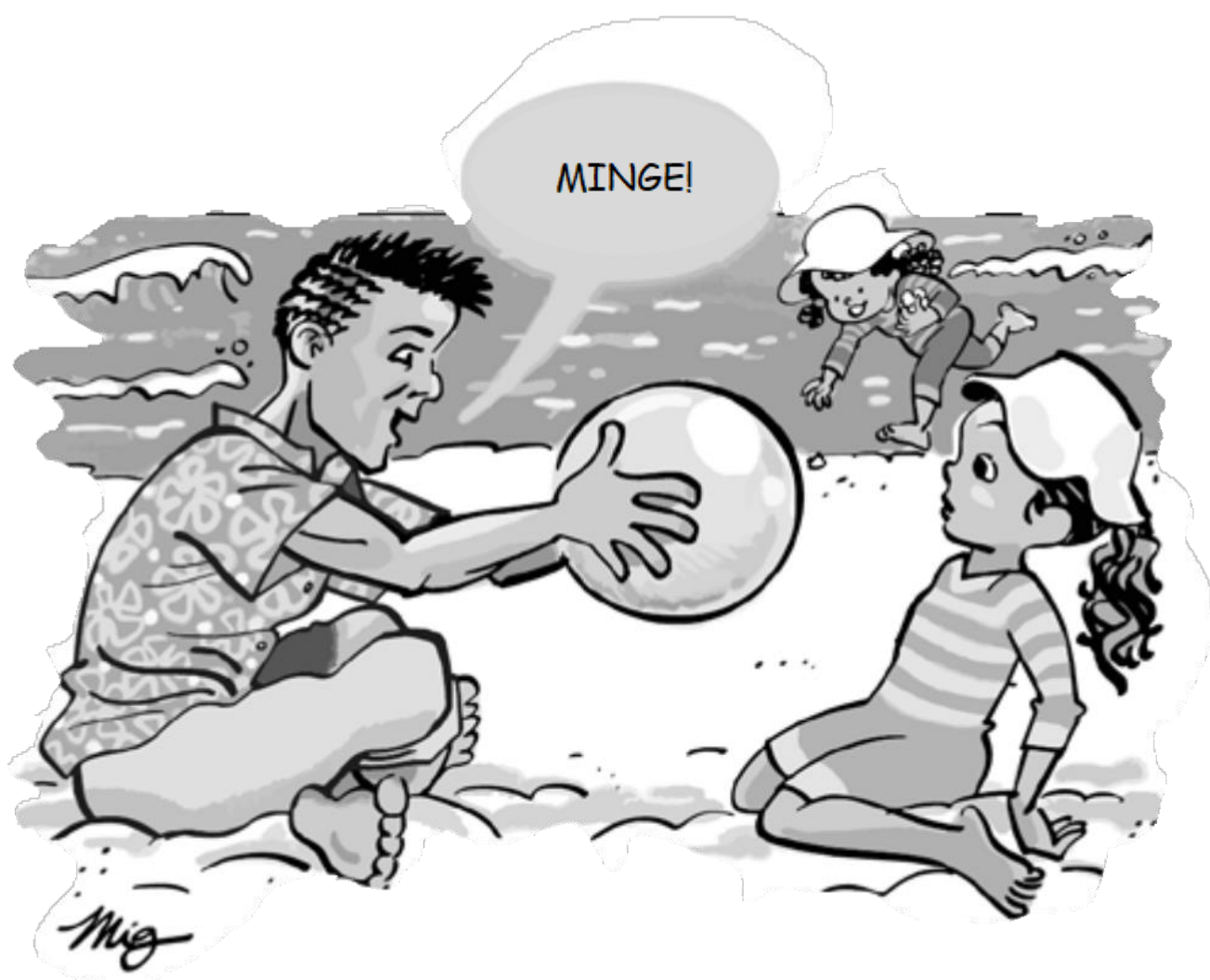
Data următoarei sesiuni de grup: _____

În următoarea sesiune de grup, vom învăța cum să ne conectăm cu copiii și să-i ajutăm să învețe, făcând activități zilnice împreună.

Dacă nu puteți veni la următoarea sesiune din orice motiv, sunteți totuși bineveniți să participați la sesiunile ulterioare. Dacă veniți la respectiva sesiune cu 15 minute mai devreme, facilitatorii vă vor ajuta să revizuiți lucrurile pe care le-ați pierdut.

5

Sesiunea 5: Promovarea comunicării

Cuprins

Prezentare generală	118
Verificarea activităților practice de acasă	119
Ce vom învăța astăzi	120
Obiective personale	121
Povestea lui Florin: Cum am ajutat-o pe Ana să ceară ceea ce are nevoie	122
<i>Mesajul cheie 1</i>	126
<i>Mesajul cheie 2</i>	127
<i>Mesajul cheie 3</i>	128
<i>Sfatul 1</i>	129
<i>Sfatul 2</i>	130
<i>Sfatul 3</i>	131
<i>Sfatul 4</i>	133
Activitate practică pentru acasă	134
Întrebări pentru a vă evalua propria învățare	135
Răspunsuri la întrebări	136
Servicii și resurse pentru familii	138
Pașii următori	140

Prezentare generală

Data, ora, locația

Vizita la domiciliu 1

Apel pentru verificare

Sesiunea 1 Introducere - Implicarea copiilor

Apel pentru verificare

Sesiunea 2 Menținerea implicării copiilor

Apel pentru verificare

Sesiunea 3 Cum să ajutăm copiii să împărtășească implicarea în rutinele de joc și de acasă

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 4 Înțelegerea comunicării

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 5 Promovarea comunicării

Vizita la domiciliu 2 (între sesiunile 5 și 6)

Sesiunea 6 Predarea unor noi abilități în pași mici și pe niveluri de ajutor

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 7 Prevenirea comportamentului provocator - cum să ajutăm copiii să rămână implicați și calmi

Apel pentru verificare

Sesiunea 8 Predarea alternativelor la comportamentul provocator

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 9 Rezolvarea problemelor și îngrijirea de sine

Vizita la domiciliu 3

Sesiuni suplimentare

Verificarea activităților practice de acasă

Activitățile țintă pe care le-am încercat:

Copilul meu a comunicat prin:

- 1)

- 2)

- 3)

Lucruri pe care le pot încerca data viitoare:

- 1)

- 2)

- 3)

Ce vom învăța astăzi

- Cum să priviți și să ascultați pentru a observa când copilul dumneavoastră comunică pentru a *cere* ceva
- Cum să priviți și să ascultați pentru a observa când copilul dumneavoastră comunică pentru a *împărtăși* ceva
- Cum să folosiți activitățile de zi cu zi pentru a crea ocazii de comunicare

VREI MINGEA
SAU JUCĂRIA?

Obiective personale

Obiectivele de comunicare ale copilului meu (*pașii următori*) sunt:

1) _____

2) _____

3) _____

Ce pot face eu pentru a-mi ajuta copilul să atingă aceste obiective:

1) _____

2) _____

3) _____

Povestea lui Florin: Cum am ajutat-o pe Ana să învețe să ceară ceea ce are nevoie

Mă numesc Florin și sunt tatăl a două fete - Ana și Roberta. Diferența de vârstă dintre fiicele mele este de doar doi ani, dar sunt foarte diferite. Ana învață greu, în timp ce Roberta are doar 4 ani, dar este deja mai matură și poate face mai multe lucruri decât Anna.

Primii ani au fost cei mai grei. Au fost momente în care nu mă simțeam bine pentru că mă gândeam foarte mult la dizabilitatea Anei și la ceea ce înseamnă pentru ea și pentru familia noastră.

Să am o fiică precum Ana nu este așa ușor cum am crezut, dar sunt sigur că nimeni nu se simte pregătit să aibă un copil cu dizabilități. Încă de la început am învățat că cele mai importante lucruri pe care le pot face sunt să o iubesc, să o accept așa cum este și să încerc să o ajut; nu trebuie să o repar. Totuși, acest lucru este dificil pentru mine, pentru că îmi doresc ce este mai bun pentru ambele fiice.

Ana nu a învățat să rostească cuvinte până de curând și uneori încă se supără foarte tare și face crize de furie. Mă frustrază foarte mult acest lucru. Este greu pentru noi să ne dăm seama de ce are nevoie, când nu ne poate spune ce vrea. Tot ce putem face este să ghicim, însă îmi dau seama cât de dificil trebuie să fie și pentru ea.

Am încurajat-o pe Ana să folosească gesturi și cuvinte, răspunzând ori de câte ori observ că comunică. Am crezut că trebuie să-i arăt cum să folosească multe cuvinte, dar mi-am dat seama că trebuia să încep de la nivelul ei, cu unul sau două cuvinte foarte simple, astfel încât să poată învăța.

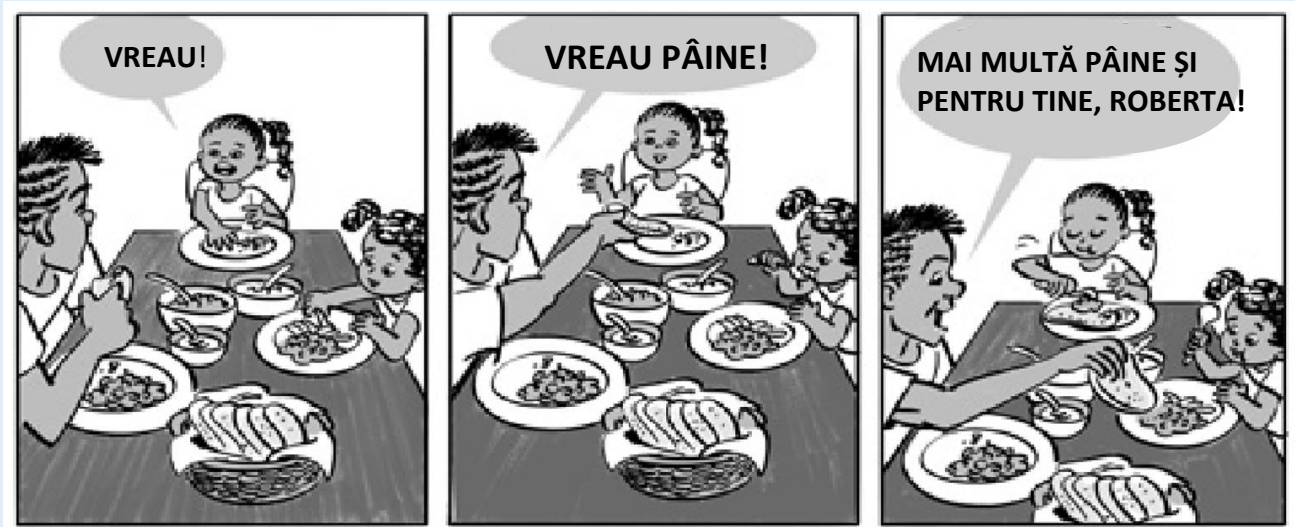
M-am concentrat să observ cu atenție atunci când Ana pare să vrea ceva. Când văd că vrea ceva, știu că este important să aștept câteva secunde pentru a-i da șansa să ceară. Dacă nu o face, pot folosi cuvinte simple și un gest pentru a-i arăta cum să ceară ceva.

Chiar dacă Ana nu încercă să ceară așa cum i-am arătat, îi mai arăt încă o dată și îi dau imediat jucăria. Știu că este important să nu le refuzi niciodată mâncarea, apa sau obiectele preferate ale unui copil.

De asemenea, încerc să observ comportamentul fiicei mele atunci când se întâmplă ceva neașteptat sau interesant. Ana iubește pisicile, iar când vedem o pisică, aștept câteva secunde pentru a-i da șansa de a împărtăși acest lucru. Dacă nu împărtășește, folosesc cuvinte simple și un gest pentru a-i arăta cum să-mi împărtășească ceva interesant.

Cred că înainte mă grăbeam, dar Ana are nevoie de mai mult timp de gândire. Acum începe să ne arate ce vrea și de ce are nevoie și, pas cu pas, învață din ce în ce mai mult. Astfel, comportamentul ei s-a îmbunătățit. De asemenea, o ajut pe fiica mea cea mică să își îmbunătățească comunicarea, adăugând mai multe cuvinte atunci când vorbesc cu ea.

Mesajul cheie 1

Privește și ascultă pentru a observa când copilul dumneavoastră comunică pentru a cere ceva

- Unul dintre principalele motive pentru care comunicăm este acela de a solicita (cerem ceva).

Copiii pot cere:

Acces la ceva

Grijă sau atenție

Ajutor pentru a face ceva

O pauză de la ceva

Să oprească o activitate care nu le place

Să continue o activitate care le place

Mesajul cheie 2

Privește și ascultă pentru a observa când copilul dumneavoastră comunică pentru a împărtăși ceva

- Un alt motiv principal pentru care comunicăm este acela de a *împărtăși* (arătăm sau spunem cuiva despre ceva).
- A comunica pentru a împărtăși ceva înseamnă a comunica cu scopul de a împărtăși interesul tău unei alte persoane.
- Atunci când comunicați pentru a împărtăși, încercați să împărtășiți o experiență cu o altă persoană:
 - este posibil să încercați să o faceți pe cealaltă persoană să observe ceva (de exemplu, un obiect, o persoană, un eveniment) care este interesant sau neașteptat;
 - este posibil să încercați să o faceți pe cealaltă persoană să observe emoția dumneavoastră cu privire la ceva ce tocmai s-a întâmplat (de exemplu, surpriză, teamă, bucurie, nedumerire).
- Comunicarea cu scopul de a împărtăși este deosebit de dificilă pentru unii copii.

Copiii pot comunica pentru a împărtăși:

Ceva captivant sau nou

Ceva neașteptat

Un obiect preferat, o activitate,
o persoană

Mesajul cheie 3

Folosiți activitățile zilnice pentru a crea oportunități de comunicare

Ora mesei

Spălatul mâinilor

Îmbrăcatul

Mersul la cumpărături

Curățenia

Îeșitul pe afară

Sfatul 1

Arată și spune - demonstrați cuvinte și gesturi pe care copilul le poate folosi pentru a comunica

■ Când un copil tace, puteți face un gest și pronunța un cuvânt.

Arătați: indicați ceva.

Spuneți: cum se numește.

Arătați: țineți ridicat și arătați un obiect.

Spuneți: denumirea obiectului.

Arătați: oferiți un obiect pentru a-l împărți.

Spuneți: denumirea obiectului.

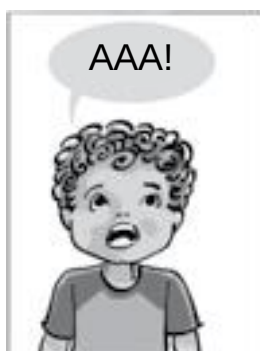

Sfatul 2

Repetăți cuvintele spuse de copil și extindeți limbajul acestuia

- Când observați că copilul comunică, spuneți aceleași cuvinte ca el și adăugați un cuvânt nou.

Țineți minte: Adăugarea unui număr prea mare de cuvinte îi poate deruta pe copii și poate fi prea dificil ca aceștia să le folosească singuri. Încercați să adăugați doar un singur cuvânt.

Sfatul 3

Creați oportunități pentru copil să ceară

Încercați aceste opțiuni de activități, alimente sau jucării care îi plac copilului dumneavoastră:

- **Țineți obiectele la vedere, dar nu la îndemână**, astfel încât copilul să le poată indica sau să le poată lua.
- **Oferiți-i copilului dumneavoastră posibilitatea de a alege**, ținând două obiecte la vedere, dar nu la îndemână. Întrebați „Vrei jucăria sau mingea?”.
- **Dați-i câte un singur obiect o dată sau bucăți mici din ceva**, ținând restul departe de el. Așteptați să vedeți dacă copilul dumneavoastră va cere mai mult (*Oferiți, oferiți, oferiți, așteptați*)

Țineți minte: nu țineți niciodată mâncarea sau apa departe atunci când copilul dumneavoastră le cere. Dați-i copilului dumneavoastră mâncare și apă ori de câte ori credeți că are nevoie.

Atunci când promovați comunicarea pentru a învăța copilul să ceară, este important să țineți obiectele la distanță, astfel încât copilul să nu le poată apuca (apucatul obiectelor nu reprezintă comunicare prin care copilul cere ceva).

Țineți obiectele la vedere, dar nu la îndemână

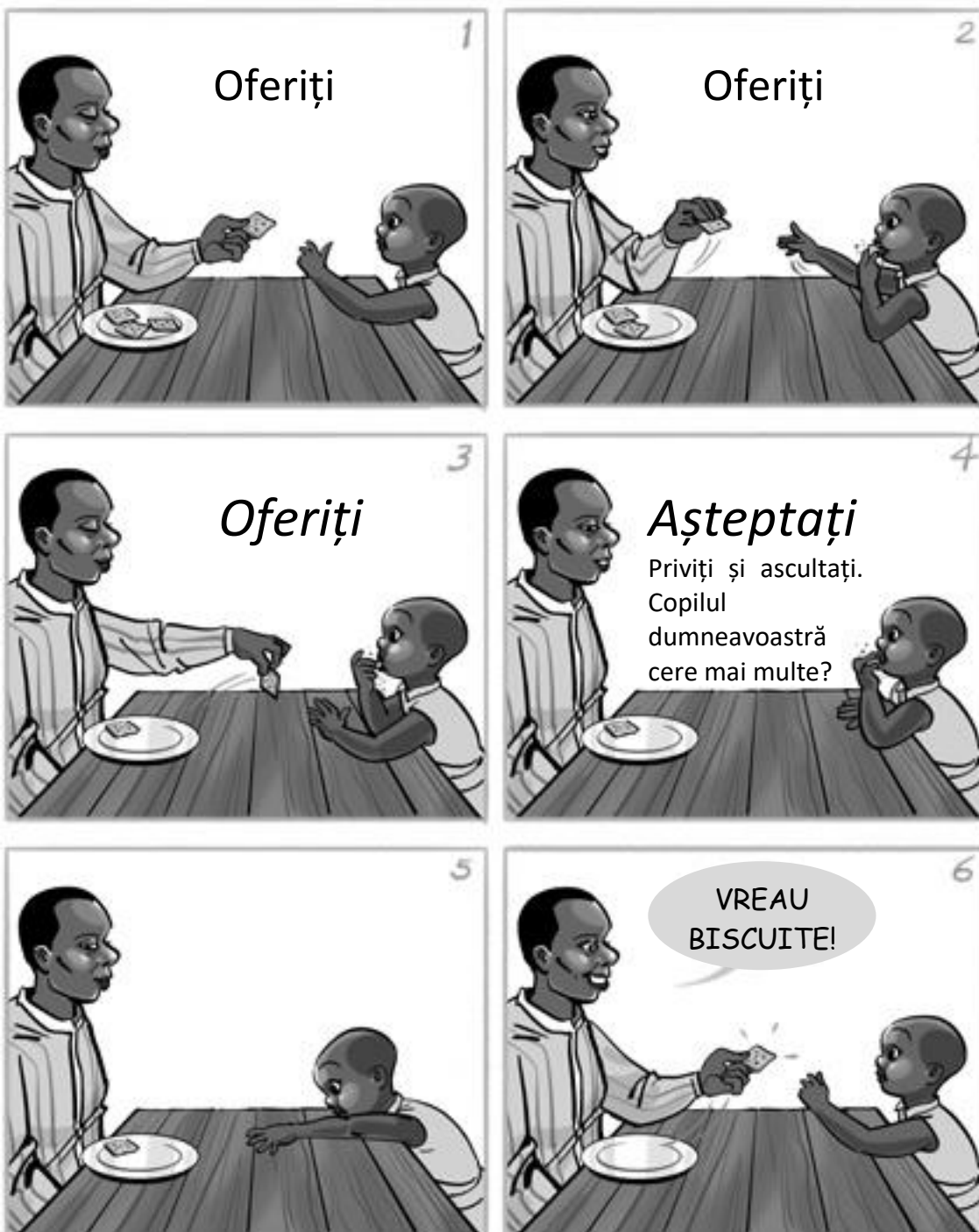

Oferiți-i copilului posibilitatea de a alege, ținând două obiecte la vedere, dar nu la îndemână

Dați-i câte un singur obiect o dată, apoi așteptați (*Oferiți, oferiți, oferiți, așteptați*)

Sfatul 3, continuare

De îndată ce copilul dumneavoastră comunică faptul că vrea mai mult (cu privirea, prin sunete, prin atingere etc.) oferiți imediat.

Folosiți cuvinte pe care le poate folosi și copilul dumneavoastră pentru a cere ceva.

Sfatul 4

Creați oportunități pentru copil să comunice pentru a împărtăși

- Acest lucru funcționează bine în cadrul unei rutine pe care dumneavoastră și copilul o cunoașteți bine.

- 1) Creați un „efect de surpriză” în rutina dumneavoastră.
 - Puteți încerca ceva neașteptat sau amuzant, cum ar fi să puneți cubul pe capul dumneavoastră, mai degrabă decât pe celelalte cuburi.
 - Puteți folosi orice ocazie în care se întâmplă ceva neașteptat, cum ar fi un zgomot puternic de afară sau căderea cuburilor.
- 2) Așteptați să vedeți dacă copilul dumneavoastră comunică pentru a vă împărtăși interesul sau emoția sa.
- 3) Dacă nu face acest lucru, arătați și spuneți (demonstrați folosind cuvinte și gesturi pe care copilul le poate utiliza pentru a-și împărtăși interesul), apoi așteptați ca copilul să împărtășească și el.

Activitate practică pentru acasă

- **Alegeți o activitate zilnică pe care o veți face cu copilul dumneavoastră sau în care îl veți implica.** Aceasta poate fi aceeași activitate de rutină pe care o făceați înainte sau ceva diferit. Alegeți ceva ce faceți aproape în fiecare zi sau chiar în fiecare zi.
- **Când faceți activitatea, planificați să petreceți cel puțin 5 minute observând când copilul dumneavoastră comunică pentru a împărtăși sau a cere ceva.**
- **Puteți crea ocazii în care copilul să împărtășească ceva:**
 - încercați ceva neașteptat sau amuzant și vedeți dacă copilul împărtășește cu dumneavoastră;
 - așteptați, demonstrați prin cuvinte și gesturi pe care copilul dumneavoastră le poate folosi pentru a împărtăși și așteptați din nou pentru a vedea dacă încearcă să le folosească.
- **Puteți crea ocazii în care copilul să ceară ceva:**
 - păstrați obiectele care îi plac copilului dumneavoastră la vedere, dar nu la îndemâna lui;
 - oferiți-i copilului posibilitatea de a alege între două lucruri;
 - oferiți bucăți mici din ceva ce dorește copilul dumneavoastră, păstrând în același timp restul la distanță (*Oferiți, oferiți, oferiți, așteptați*).
- **Nu uitați să puneți în practică sfaturile din această sesiune:**

Sfaturi

1. *Arată și spune*–
Demonstrați cuvinte și gesturi pe care copilul le poate folosi pentru a comunica

2. Repetați cuvintele spuse de copil și extindeți limbajul acestuia.

3. Creați oportunități pentru copil să ceară.

4. Creați oportunități pentru copil să comunice pentru a împărtăși.

Mesaje cheie

- Privește și ascultă pentru a observa când copilul dumneavoastră comunică pentru a cere ceva.
- Privește și ascultă pentru a observa când copilul dumneavoastră comunică pentru a împărtăși.
- Folosiți activitățile zilnice pentru a crea oportunități de comunicare.

Întrebări pentru a vă evalua propria învățare

Încercați să răspundeți la aceste întrebări pentru a verifica ce ați învățat. După ce ați terminat, puteți verifica răspunsurile pe pagina următoare.

Instrucțiuni: Alegeți cel mai bun răspuns pentru fiecare întrebare, dintre opțiunile de mai jos, punând un semn în dreptul opțiunii pe care o alegeți. După aceea, verificați-vă răspunsurile și încercuiți opțiunea corectă.

Întrebarea 1

Florin încearcă să o ajute pe fiica sa, Ana, să învețe să ceară lucruri. Ce ar putea face el pentru a o ajuta să învețe să ceară la ora gustării?

- A. Să-i ofere posibilitatea de a alege între două tipuri diferite de fructe, ținându-le astfel încât aceasta să nu le poată atinge, și să o întrebe: „Vrei banană sau pepene galben?”.
- B. Să rupă o bucată mică de banană și să i-o ofere, apoi să aștepte să vadă dacă va cere o altă bucată.
- C. Să nu îi ofere o gustare până când nu o va cere.
- D. A și B sunt răspunsuri corecte, dar C nu este corect.

Întrebarea 2

Florin și Ana se plimbau afară când Ana observă un câine mare de culoare maro și spune „Câine!”. Florin observă că Ana este interesată de câine. El vrea să-i repete cuvintele și să-i dezvolte limbajul. Ce ar trebui să facă?

- A. Să spună „Este un câine maro foarte mare!”.
- B. Să spună „Uau, ce câine mare! Uite, uite că sunt păsări în copacul acela!”
- C. Să spună „Câine mare” și să arate spre câine.
- D. Să privească spre câine, dar să nu spună nimic.

Răspunsuri la întrebări

Acestea sunt răspunsurile la întrebări pentru a verifica ce ați învățat pe pagina anterioară. Verificați răspunsurile numai după ce ați încercat să răspundeți la întrebări. După ce ați terminat de verificat răspunsurile, reveniți la întrebări și încercuiți răspunsul corect. Răspunsul la:

Întrebarea 1: D: A și B sunt răspunsuri corecte, dar C nu este corect.

Explicație:

Acestea sunt răspunsuri corecte, fiind opțiuni prin care copilul învață să ceară:

- Oferiți posibilitatea de a alege, ținând două obiecte astfel încât copilul să le vadă, dar nu la îndemâna acestuia, și întrebându-l pe copil pe care îl dorește.
- Oferiți bucăți mici din ceva, pe rând, și țineți restul departe astfel încât copilul să nu poată atinge. Așteptați să vedeți dacă copilul dumneavoastră va cere mai mult.
- Țineți obiectele la vedere, dar nu la îndemâna copilului, astfel încât copilul dumneavoastră să le poată arăta cu degetul dar să nu ajungă la ele.

De ce opțiunea C este incorectă: A nu-i da copilului mâncare sau apă nu îl va ajuta să învețe. Chiar dacă Ana nu încearcă să ceară o gustare, tatăl ei ar trebui să-i dea mâncare și apă ori de câte ori crede că are nevoie.

Răspunsul la întrebarea 2: C: Să spună „Câine mare” și să arate spre câine.

Explicația:

Când observați că copilul dumneavoastră comunică, spuneți aceleași cuvinte ca și copilul dumneavoastră și încercați să adăugați un cuvânt nou. Ana a folosit un singur cuvânt „Câine”, așa că Florin ar trebui să mai adauge un cuvânt. El ar putea spune „Câine mare” sau „Câine maro” sau „Câinele se plimbă”. Folosirea gesturilor atunci când vorbiți este, de asemenea, importantă, așa că Florin ar trebui să facă gesturi arătând spre câine.

- Răspunsul A: Să spună „Este un câine maro foarte mare!” este un număr prea mare de cuvinte. De asemenea, Fernando ar trebui să folosească un gest, cum ar fi să arate cu degetul, atunci când spune cuvintele.
- Răspunsul B folosește prea multe cuvinte și, de asemenea, cere copilului să își schimbe atenția spre ceea ce îl interesează pe adult, în loc să urmărească interesul copilului pentru câine.
- Răspunsul D: [Să privească spre câine, dar să nu spună nimic] Indicarea cu degetul spre câine ar trebui combinată cu cuvinte: Florin ar trebui să repete cuvântul pe care l-a folosit Ana și să adauge încă un cuvânt și să arate spre câine în același timp. Repetarea și extinderea limbajului sunt bune, iar modul în care indică cu degetul îi arată copilului cum să folosească gestul și cuvintele în același timp

Servicii și resurse pentru familii

Aceste informații descriu serviciile și resursele locale pentru dumneavoastră, copilul dumneavoastră și familia dumneavoastră. *[Se completează în funcție de contextul local]*

Ce pot face dacă copilul meu este bolnav?

Cum să procedez dacă cred că copilul meu ar fi putut fi rănit sau abuzat de cineva?

Ce pot face dacă familia mea are nevoie de lucruri pe care noi nu le deținem?

Ce pot face dacă acasă ne confruntăm cu o situație dificilă?

Ce pot face dacă familia mea întâmpină alte dificultăți?

Ce pot face dacă simt că nu mă descurc bine?

Notiçe:

Pașii următori

Data și ora vizitei la domiciliu: _____

Data următoarei sesiuni de grup: _____

În următoarea sesiune de grup vom discuta despre modul în care vă puteți ajuta copilul să învețe abilități pentru viața de zi cu zi.

Dacă nu puteți fi prezent(ă) la următoarea sesiune din orice motiv, sunteți în continuare binevenit la sesiunile ulterioare. Dacă veniți la următoarea sesiune cu 15 minute mai devreme, facilitatorii vă vor ajuta să recapitulați informațiile pe care le-ați pierdut la sesiunea anterioară.

6

Predarea noilor abilități în pași mici și niveluri de ajutor

Cuprins

Prezentare generală	143
Revizuirea activităților practice de acasă	144
Ce vom învăța astăzi.....	145
Obiective personale	146
Povestea lui Mimi: Predarea unei rutine în pași mici.....	147
<i>Mesajul cheie 1</i>	150
<i>Sfatul 1</i>	151
Utilizarea imaginilor pentru învățarea pașilor unei rutine	152
Program ilustrat pentru spălarea mâinilor.....	152
Nivele de ajutor	153
<i>Sfatul 2</i>	154
<i>Sfatul 3</i>	155
<i>Sfatul 4</i>	156
Activitate pentru acasă	157
Întrebări pentru a vă evalua propria învățare	159
Răspunsuri la întrebări	160
Servicii și resurse pentru familii	162
Pașii următori.....	164

Prezentare generală

Data, timp,
locăție

Vizita la domiciliu 1

Apel de verificare

Sesiunea 1 Introducere – Implicarea copiilor

Apel de verificare

Sesiunea 2 Menținerea implicării copiilor

Apel de verificare

Sesiunea 3 Cum să ajutăm copiii să împărtășească implicarea în rutinele de joc și de acasă

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 4 Înțelegerea comunicării

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 5 Promovarea comunicării

Vizita la domiciliu 2 (între sesiunile 5 și 6)

Sesiunea 6 Predarea noilor abilități în pași mici și niveluri de ajutor

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 7 Prevenirea comportamentului provocator – cum să ajutăm copiii să rămână implicați și calmi

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 8 Predarea alternativelor la comportamentul provocator

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 9 Rezolvarea problemelor și îngrijirea de sine

Vizita la domiciliu 3

Ședințe suplimentare

Revizuirea activităților practice de acasă

Rutinele țintă pe care le-am încercat:

- 1) _____

- 2) _____

Am oferit copilului ocazia de a comunica pentru a împărtăși sau a cere ceva atunci când:

- 1) _____

- 2) _____

Copilul meu a comunicat prin:

- 1) _____

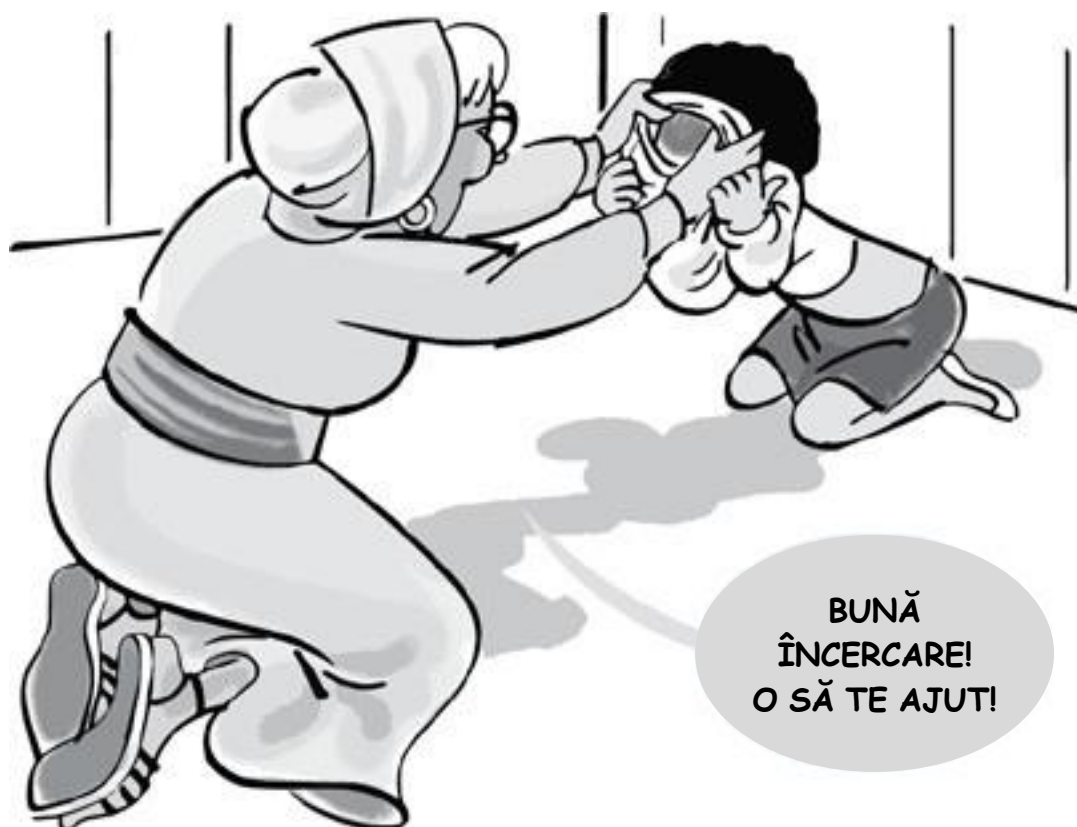
- 2) _____

Lucruri pe care le pot încerca data viitoare:

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____

Ce vom învăța astăzi

- cum să împărțim sarcinile, ca de exemplu îmbrăcarea și spălatul pe mâini, în pași mai mici;
- cum să selectăm etapele mici ce trebuie învățate mai întâi;
- există diferite niveluri de ajutor pe care le putem oferi pentru a asista copilul să învețe pașii;
- cum să-i oferiți copilului dumneavoastră cel mai mic nivel de ajutor necesar, atât în jocuri, cât și în rutinele de acasă.

Obiective personale

O rutină zilnică pe care îmi doresc să o realizeze cu succes copilul meu este:

Astăzi ne vom concentra pe împărțirea acestei rutine în pași mici.

Vom alege un pas pentru a începe să îl învățăm pe copil.

Pașii din rutina țintă sunt:

Copilul meu poate
face acest pas de
unul/una singur/ă

1)		☐
2)		☐
3)		☐
4)		☐
5)		☐
6)		☐
7)		☐
8)		☐

Încercuiți pasul pe care îl veți preda mai întâi.

Povestea lui Mimi: Predarea unei rutine în pași mici

Numele meu este Mimi și am grijă de nepotul meu, Andrei, care a fost diagnosticat cu tulburare de dezvoltare la vârsta de trei ani.

Andrei este diferit. Nu vorbește prea mult și poate petrece ore întregi stând singur. Îi place să murmure ca pentru sine, să se uite sus la lumini și să își miște degetele în fața ochilor. Unii oameni consideră acest comportament straniu, dar eu îl consider în regulă pentru că pare să îl liniștească. De obicei nu se uită la tine – dar l-am învățat câteva cântece pe care ne place să le cântăm împreună și se pare că îi place când îi spun povești înainte de culcare.

Mi-am dorit ca Andrei să învețe cum să facă mai multe lucruri de unul singur, cum ar fi să se spele pe mâini. La început, a fost dificil să-l inițiem în a face ceva. Eu făceam totul pentru el.

Apoi am învățat cum să împart fiecare activitate în pași foarte mici pentru a-l ajuta să înțeleagă ce trebuie să facă. L-am învățat câte un pas mic pe rând și i-am oferit mult ajutor la început. Am început prin a-l învăța să-și usuce mâinile, deoarece este un pas ușor, iar lui îi place senzația prosopului pe mâinile sale.

Încă este necesar să vin în ajutor în pașii dificili.

Îl încurajez mult doar spunându-i ceea ce face, cum ar fi „Andrei , mă spăl pe mâini!” Faptul că învață să facă acești pași mici de unul singur ne face pe amândoi să ne simțim mândri de el.

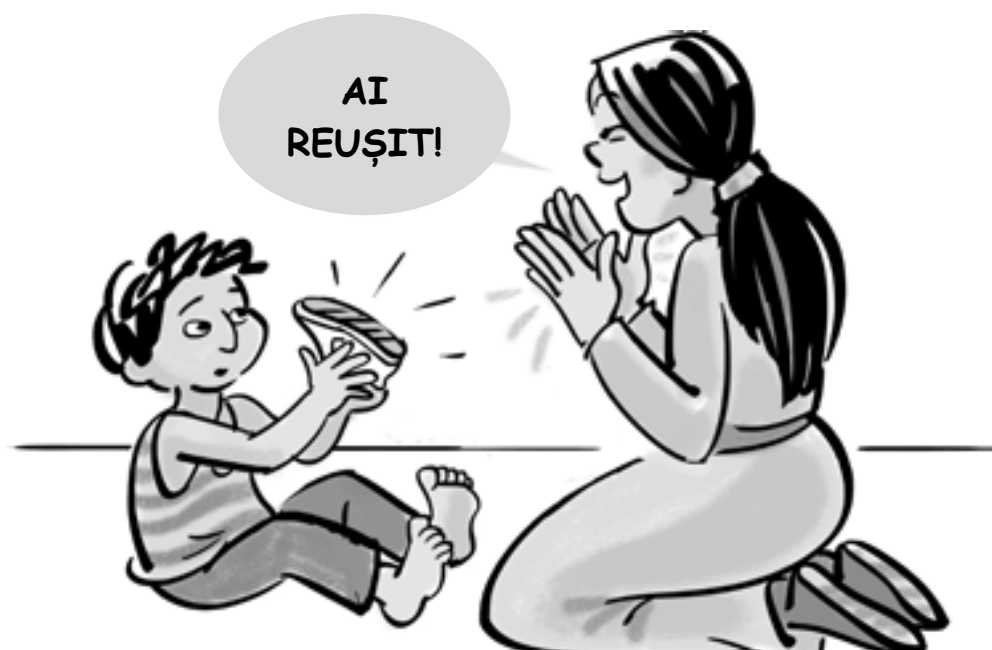
Cu multă practică și încurajări, Andrei este acum capabil să facă singur mulți dintre pașii necesari pentru a se spăla pe mâini! Încă trebuie să-l ajut pe Andrei să deschidă robinetul și să ia săpunul în mâini. Dar acum, după mult exercițiu, Andrei poate să-și frece săpunul pe mâini, să-l pună înapoi în tavă, să-și frece mâinile sub apă până când săpunul dispare și să-și usuce mâinile pe prosop. Încă este necesar să închid robinetul, dar Andrei face singur cea mai mare parte din treabă. Cu puțin ajutor, învață să se și îmbrace singur.

Mesajul cheie 1

Copilul poate învăța noi abilități pentru viața de zi cu zi exersând cu ajutorul dumneavoastră

- Vă puteți ajuta copilul să învețe noi abilități pentru viața de zi cu zi, exersând cu el în fiecare zi.
- Abilitățile pentru viața de zi cu zi despre care vom vorbi în această sesiune sunt îmbrăcatul, dezbrăcatul și spălatul pe mâini.
- Puteți folosi strategiile din această sesiune pentru a vă ajuta copilul să învețe abilități noi în multe contexte: abilități de joc, alte abilități din rutinele de acasă și din viața de zi cu zi.

Sfatul 1

Descompuneți abilitatea în pași mici și învățați copilul câte un pas mic pe rând

De exemplu, îmbrăcatul unui tricou are cinci pași:

Primul pas

Ultimul pas

Ce pas ar trebui să predați mai întâi?

- Învățați primul pas dacă copilul nu face încă nimic de unul singur.
SAU
- Învățați ultimul pas dacă este cel mai simplu sau cel mai distractiv.
SAU
- Dacă copilul poate face deja anumiți pași, învățați-l primul pas pe care nu îl poate face de unul singur. De exemplu, dacă copilul poate să pregătească tricoul și să își pună capul înăuntru, dar nu poate pune încă brațele înăuntru, învățați-l să își strecoare un braț ca următorul pas.

Utilizarea imaginilor pentru învățarea pașilor mici ai unei rutine

Exemplu: Program ilustrat pentru spălatul mâinilor

„Pornesc apa”

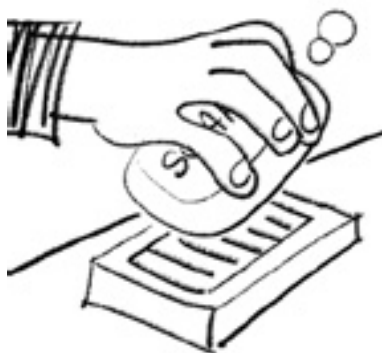
„Mâinile în apă”

„Ridic săpunul”

„Frec săpunul”

„Pun săpunul jos”

„Frec mâinile”

„Clătesc mâinile”

„Închid apa”

„Usuc mâinile”

Niveluri de ajutor

Acestea sunt diferite ghidaje pe care i le puteți oferi copilului dumneavoastră atunci când îl învățați un pas dintr-o sarcină mai complexă. Ne vom concentra pe abilitățile de autoîngrijire, dar puteți folosi aceste strategii pentru a învăța și alte abilități, cum ar fi cele de joacă sau pentru alte rutine de acasă.

NIVELUL 1: Arată și spune

Arătați-i copilului ce trebuie să facă și spuneți-i pasul în cuvinte pe care le poate înțelege. Dacă el nu realizează acțiunea, spuneți-i pasul încă o dată ca să îi reamintiți.

Acordă ajutor suplimentar

NIVELUL 2: Oferiți un mic ajutor fizic pentru a începe sau a termina acțiunea

În exemplul de mai sus, îngrijitorul ia mâna copilului și îl ajută cu blândețe să tragă fermoarul de jos. Pe urmă, copilul termină pasul.

Cel mai ridicat nivel de ajutor

NIVELUL 3: Acordați mult ajutor fizic luând ușor mâna copilului și îndeplinind întreaga acțiune de la început până la sfârșit.

Sfatul 2

Lăsați copilul să învețe! Oferiți cel mai mic nivel de ajutor necesar pentru succesul copilului

Încercați să oferiți cel mai mic nivel de ajutor ori de câte ori este posibil:

- Dacă copilul reușește acțiunea, continuați să folosiți nivelul scăzut de ajutor.
- Dacă copilul nu reușește, păstrați nivelul ridicat de sprijin încă puțin timp.

Arată și spune (cel mai scăzut nivel de ajutor)

Arată și spune

Așteaptă ca cel mic să încerce. Repetă dacă nu execută

Laudă copilul pentru încercare

Oferiți puțin ajutor fizic – pentru a iniția acțiunea

Inițiază acțiunea

Lasă copilul să finalizeze

Laudă copilul pentru încercare

Oferiți mult ajutor fizic – pentru a-l ajuta pe copil să facă întreaga acțiune

Ajutați copilul să facă întreaga acțiune

Încurajați copilul pentru că încearcă

Puteți folosi aceste niveluri de ajutor și atunci când învățați copilul moduri noi de a se juca.

Sfatul 3

Oferiți instrucțiuni clare și consecvente și încurajați copilul pentru că încearcă

- Folosiți un limbaj pe care copilul dumneavoastră îl înțelege.
- Oferiți instrucțiuni similare de fiecare dată.
- Manifestați o atitudine pozitivă și încurajați-vă copilul de fiecare dată când încearcă pasul.

Sfatul 4

Întrebați-vă: pot să predau un alt pas?

Pentru a vă învăța copilul o sarcină sau o rutină complexă, vă veți concentra pe diferite etape mai mici de-a lungul timpului.

■ De fiecare dată când exersați, întrebați-vă:

- Este pasul asupra căruia lucrăm prea dificil? Există un alt pas pe care ar fi mai bine să-l predau mai întâi?
- Este pasul asupra căruia lucrăm prea ușor? Poate copilul meu să facă deja acest pas cu puțin sau niciun ajutor din partea mea? Dacă da, atunci pot să predau următorul pas din sarcina complexă.

Obiectivul nostru a fost ca primul pas să fie învățat. Acum, când copilul poate face primul pas, avem nevoie de un nou obiectiv.

Noul nostru obiectiv este ca cel mic să își pună tricoul pe cap.

Copilul are nevoie de ajutor pentru a-și băga capul prin tricou, așa că mama îi va reaminti și îi va spune pasul din nou.

Copilul are nevoie de mai mult sprijin, așa că mama îi acordă puțin ajutor fizic și începe ușor să tragă tricoul peste capul copilului.

Activitate practică pentru acasă

- **Continuați să exersați acasă două rutine alături de copilul dumneavoastră.**
Acestea pot fi aceleași rutine pe care le-ați făcut înainte sau ceva diferit. Când realizați rutinele, planificați să petreceți cel puțin 5 minute cu copilul dumneavoastră și să observați, respectiv răspundeți la comunicarea acestuia.
- **Alegeți un pas dintr-o sarcină mai complexă din cadrul unei rutine pe care doriți să o învețe copilul dumneavoastră.** Încercați să exersați această sarcină cel puțin de trei ori pe săptămână.
- **Stabiliți nivelul de ajutor cu care veți începe**
Cele trei niveluri sunt 1) *Arată și spune*, 2) Puțin ajutor fizic și 3) Mult ajutor fizic.

Planul meu de practică pentru acasă

1. Rutina țintă (sarcina complexă): _____

2. Pasul mic pe care îl voi preda: _____

3. Nivelul de ajutor pe care îl voi oferi (Încercuiți):

Arată și spune

Puțin ajutor fizic

Mult ajutor fizic

■ Amintiți-vă să exersați sfaturile din această sesiune:

Sfaturi

1. Descompuneți abilitatea în pași mici și învățați copilul câte un pas mic pe rând.
2. Lăsați copilul să învețe! Oferiți cel mai mic nivel de ajutor necesar pentru succesul copilului.
3. Oferiți instrucțiuni clare și consecvente și lăudați copilul pentru că încearcă.
4. Întrebați-vă: pot preda un alt pas?

Mesaje cheie

- Copilul poate învăța abilități noi pentru viața de zi cu zi exersând cu ajutorul dumneavoastră.

Întrebări pentru a vă evalua propria învățare

Răspundeți la aceste întrebări după sesiune, pentru a vă verifica propriul proces de învățare. Când ați terminat, puteți verifica răspunsurile pe pagina următoare.

Instrucțiuni: Alegeți cel mai bun răspuns pentru fiecare întrebare din opțiunile de mai jos. Ulterior, verificați-vă răspunsurile pe pagina următoare și încercuiți opțiunea corectă.

Întrebarea 1

Mimi încearcă să-l învețe pe nepotul ei Andrei cum să se spele pe față cu un prosop. A început prin a-l învăța primul pas: să ia prosopul și să îl aducă la chiuvetă. Acum poate face acest pas singur. Mimi deschide robinetul, deoarece lui Andrei îi este dificil să o facă și îi oferă puțin suport fizic pentru a uda prosopul. Lui Andrei nu îi place să fie șters pe față cu prosopul, așa că Mimi face asta pentru el. Ulterior, Mimi agață prosopul și cântă împreună un cântec, care îi place mult lui Andrei. Mimi ar vrea ca activitatea să rămână distractivă și motivantă pentru Andrei. Care ar fi cel mai bun pas pe care să îl învețe în continuare?

- A. Să ia prosopul și să-l aducă la chiuvetă.
- B. Să deschidă robinetul.
- C. Să ude prosopul.
- D. Să își șteargă fața cu prosopul.
- E. Să atârne prosopul pentru a se usca înainte de a cânta un cântec.

Întrebarea 2

Mimi decide să îl învețe pe Andrei ultimul pas al rutinei: să atârne prosopul la uscat. Ce nivel de sprijin ar putea încerca mai întâi?

- A. *Arată și spune.*
- B. Puțin ajutor fizic.
- C. Mult ajutor fizic.

Răspunsuri la întrebări

Acestea sunt răspunsurile la întrebările de pe pagina anterioară, de verificare a propriilor cunoștințe. Verificați soluțiile numai după ce ați încercat să răspundeți la întrebări. După ce ați terminat de verificat răspunsurile, reveniți la întrebări și încercuiți răspunsul corect.

Răspunsul Întrebării 1: E: Agățați prosopul pentru a se usca înainte de a cânta un cântec împreună.

Explicație:

Acesta ar reprezenta un pas bun pe care Mimi să îl aleagă, deoarece este simplu și ar putea fi un pas distractiv și motivant pentru Andrei. Învățând să agățe prosopul, el poate termina sarcina de unul singur, urmând apoi să cânte un cântec cu bunica sa imediat după, lucru care îi face plăcere.

A. la prosopul și du-l la chiuvetă – Nu, Andrei poate să facă deja acest pas, așa că Laura nu mai trebuie să lucreze asupra lui. Ea trebuie să fie consecventă și să îl pună pe Andrei în continuare să facă pasul de unul singur. Ar trebui să își amintească să nu facă acest pas în locul lui, chiar dacă ea îl poate realiza mai repede decât Andrei.

B. Pornește robinetul – Acesta este următorul pas după ce Andrei aduce prosopul. Cu toate acestea, este un pas dificil pentru Andrei, așa că nu este cel mai potrivit pentru a fi ales, chiar dacă urmează imediat după un pas pe care îl poate face singur.

C. Umezește prosopul – Mimi ar putea lucra asupra acestui pas, dar se află la mijlocul sarcinii și este urmat de un pas pe care Andrei nu-l place (să i se șteargă fața cu prosopul) așa că probabil nu este cel mai distractiv sau motivant pas.

D. Să se șteargă pe față cu prosopul – Nu, Andrei nu agreează acest pas, prin urmare ar putea fi mai greu să fie învățat să realizeze acest pas singur. Probabil că cel mai potrivit este să învețe mai întâi pașii simpli.

Răspunsul Întrebării 2: A: Arată și spune

Explicație:

Mimi crede că Andrei va fi capabil să facă acest pas simplu de unul singur, așa că va folosi un ajutor cât mai mic pentru început: *Arată și spune*. Dacă Andrei reușește să facă acest pas singur, Mimi poate continua să folosească acest nivel scăzut de ajutor. Dacă Andrei nu reușește, ea poate încerca să-i ofere un nivel de ajutor mai ridicat pentru o perioadă de timp.

B. Puțin ajutor fizic

C. Mult ajutor fizic

Nu, Mimi consideră că Andrei va fi capabil să așeze singur prosopul, așa că este mai bine să înceapă cu un nivel de ajutor mai scăzut și să-l crească doar dacă este nevoie. Scopul ei este ca Andrei să realizeze acest pas cu un nivel minim de ajutor.

Servicii și resurse pentru familii

Aceste informații descriu servicii și resurse locale atât pentru dumneavoastră, cât și pentru copilul și familia dumneavoastră. *[A se completa în funcție de contextul local]*

Ce pot face dacă se îmbolnăvește copilul meu?

Ce pot face dacă suspectez că cineva a rănit sau a abuzat copilul meu?

Ce pot face dacă familia mea are nevoie de lucruri pe care nu le avem?

Ce pot face dacă apar dificultăți acasă?

Ce pot face dacă familia mea are alte provocări?

Ce pot face dacă simt că nu fac față cum trebuie?

[illegible]

Pașii următori

Data sesiunii viitoare: _____

În următoarea sesiune de grup vom discuta despre comportamentul copilului, comportamentul pozitiv și alte abilități.

Dacă, din orice motiv, nu puteți participa la sesiunea următoare, sunteți în continuare binevenit la sesiunea ulterioară. Dacă veniți la sesiunea următoare cu 15 minute mai devreme, vă vom ajuta să revizuiți informațiile pe care le-ați pierdut la sesiunea anterioară.

7

Sesiunea 7: Prevenirea comportamentului provocator – cum să ajutăm copiii să rămână implicați și calmi

Cuprins

Prezentare generală	167
Revizuirea activităților practice de acasă	168
Ce vom învăța astăzi.....	170
Obiective personale	171
Povestea Loredanei: Înțelegerea comportamentului și a reglării copiilor	172
Ce este comportamentul?	175
Termometrul comportamentului	176
<i>Sfatul 1</i>	177
<i>Mesajul cheie 1</i>	178
<i>Sfatul 2</i>	180
<i>Sfatul 3</i>	181
<i>Sfatul 4</i>	182
Tabel comportamental: înainte, în timpul și după - pentru sesiunea 7	184
Activitate practică pentru acasă.....	185
Întrebări pentru a vă evalua propria învățare	186
Răspunsuri la întrebări	188
Servicii și resurse pentru familii	189
Pașii următori.....	191

Prezentare generală

Data, timp,
locăție

Vizita la domiciliu 1

Apel de verificare

Sesiunea 1 Introducere – Implicarea copiilor

Apel de verificare

Sesiunea 2 Menținerea implicării copiilor

Apel de verificare

Sesiunea 3 Cum să ajutăm copiii să împărtășească implicarea în rutinele de joc și de acasă

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 4 Înțelegerea comunicării

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 5 Promovarea comunicării

Vizita la domiciliu 2 (între sesiunile 5 și 6)

Sesiunea 6 Predarea noilor abilități în pași mici și niveluri de ajutor

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 7 Prevenirea comportamentului provocator – cum să ajutăm copiii să rămână implicați și calmi

Apel de verificare

Sesiunea 8 Predarea alternativelor la comportamentul provocator

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 9 Rezolvarea problemelor și îngrijirea de sine

Vizita la domiciliu 3

Sesiuni suplimentare

Revizuirea activităților practice de acasă

Săptămâna trecută ne-am axat pe fragmentarea unei rutine în pași mici și pe
ajutarea copilului să învețe câte un pas.

Rutina 1:

Pasul țintă:

Nivelul de ajutor pe care l-am oferit (Încercuiți):

Arată și spune

Puțin ajutor fizic

Mult ajutor fizic

Succesul atins:

Data viitoare pot încerca:

Rutina 2:

Pasul țintă:

Nivelul de ajutor pe care l-am oferit (Încercuiți):

Arată și spune

Puțin ajutor fizic

Mult ajutor fizic

Succesul atins:

Data viitoare pot încerca:

Ce vom învăța astăzi

- Cum să-i ajutăm pe copii să rămână stabili (calmi, liniștiți și pregătiți să învețe).
- Cum să înțelegem mesajele pe care copiii încearcă să ni le transmită folosind comportamentul provocator.
- Modalități de a încerca să prevenim comportamentul provocator.

Obiective personale

Rutinele vizate sunt:

1)

2)

	Doresc să văd mai des (comportament adecvat)	Doresc să văd mai rar (comportament neadecvat)
Rutina 1:		
Rutina 2:		

Povestea Loredanei: Înțelegerea comportamentului copiilor și reglarea

Numele meu este Loredana. Am un fiu, Victor, ce a fost diagnosticat cu întârziere de dezvoltare când era foarte mic. Locuim împreună cu soțul meu, Jean și cu mama mea, Elena. Victor are acum 6 ani și mă bucur că am progresat mult față de nivelul la care eram.

Este dificil să știi cum să-ți înveți copilul să se comporte. Uneori suntem de părere că trebuie să fim duri pentru ca el să învețe. Dar, prin intermediul cursului de suport pentru părinți, am învățat despre alte modalități, mai bune, de a învăța un copil cum să se comporte. Trebuie să recunosc că îmi pierdeam tot timpul răbdarea cu fiul meu când era micuț. Ora mesei era o provocare. Victor transforma orele de masă într-un joc în care se ridica și alerga de colo-colo. Îmi zâmbea și râdea, pentru că, la fel ca mulți copii mici, credea că jocul de-a prinselea este distractiv! Din păcate, nu era distractiv nici pentru mine, nici pentru restul familiei noastre.

Am explicat provocările pe care le întâmpinăm la masă unei asistente medicale pe care am văzut-o la clinică. Aceasta mi-a comunicat că se va asigura că nu este nimic în neregulă din punct de vedere medical cu stomacul și sistemul digestiv al lui Victor. Am făcut teste la clinică, iar medicul a spus că totul este normal. Asistenta mi-a explicat că există strategii pe care le pot folosi pentru a face ca mesele noastre să fie mai plăcute.

Mi-a explicat că, la fel ca mulți copii mici, Victor vrea atenția mea – orice fel de atenție! Nu numai atunci când îl laud, ci și atunci când strig la el să se întoarcă la masă. Acestea sunt ambele moduri de a-i acorda atenție.

Am aflat că atunci când Victor aleargă și râde foarte tare are dificultăți în a-și menține corpul “reglat”. Îl pot ajuta pe Victor aplicându-i ușor o presiune pe umeri, apăsând și strângând cu mâinile mele. Acest lucru îl ajută să stea liniștit și să rămână în scaunul său.

Am învățat, de asemenea, că trebuie să aranjez spațiul nostru de luat masa astfel încât să îl ajut pe Victor să stea în scaun.

Înainte, așezam scaunul lui la capătul mesei și îi era foarte ușor să se ridice. Acum, eu stau la capătul mesei, iar Victor stă lângă colțul mesei de lângă mine, pe scaunul lui, lipit de perete.

Am făcut un spațiu mai mic astfel încât să fie mai dificil pentru el să se dea jos de pe scaun.

Am învățat, de asemenea, să-i ofer multă atenție și mai multe laude pentru că stă la masă și mănâncă.

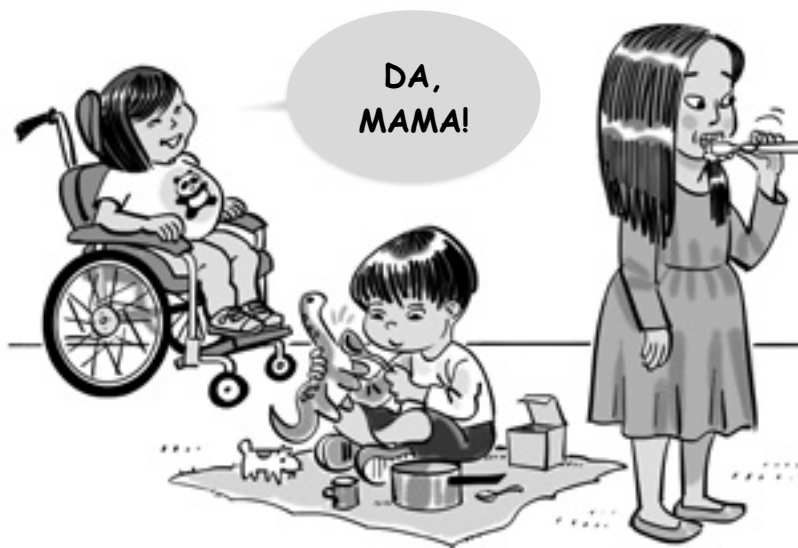
În momentul în care se așeza pe scaunul lui, îl laudam și îi dădeam multă atenție “Victor, ce bine stai pe scaun!”

Ce este comportamentul?

Comportamentul include tot ceea ce facem!

1) Abilități

„Comportamentul bun” pe care doriți să-l vedeți mai des

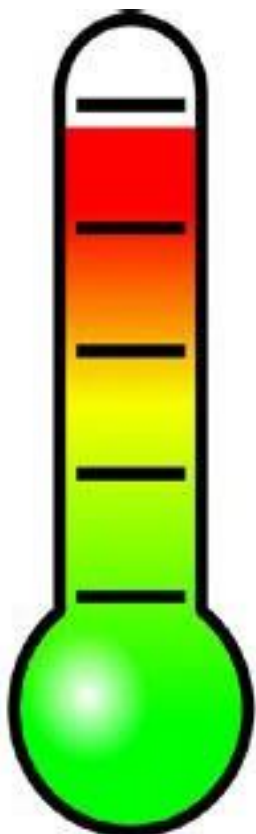
2) Comportamentul provocator

Comportamentul pe care doriți să îl opriți sau să îl vedeți mai rar

Termometrul comportamentului

Ce ați observat la comportamentul copilului dumneavoastră în această săptămână?

Copilul meu este
fierbinte/roșu când:

Fierbinte/roșu

Foarte supărat, furios sau
surescitat. Are nevoie de ajutor
pentru a se calma.

Copilul meu este
cald/galben când:

Cald/galben

Prezintă primele semne
de frustrare, stres,
supărare.

Copilul meu este rece/verde
când:

Rece/verde

Calm, alert și gata să învețe.

Sfatul 1

Răspundeți la abilități și la comportamentul adecvat cu laude și încurajări

- Observați când copilul „este cuminte” (se comportă adecvat) sau când face ceva corect. Răspundeți cu atenție, zâmbete și cuvinte frumoase.
- Lăudați și încurajați copilul când încearcă sarcini dificile (de exemplu, prin a spune „Încerci!” sau „Ajuți!”)

- Laudele îl pot ajuta pe copil să rămână liniștit și implicat în activitatea dumneavoastră.
- Lauda îl recompensează pe copil și crește șansa ca acest comportament să se repete.

Mesajul cheie 1

Copiii pot comunica folosind un comportament provocator, pentru a obține acces la ceva sau atenție, pentru a evita ceva sau pentru a obține o senzație

- Comportamentul se manifestă cu un motiv, deși uneori motivul comportamentului este dificil de înțeles.

Trebuie să înțelegem motivul pentru care un copil are un comportament provocator, ca să-l putem opri sau să-l rărim.

Comportamentul îi poate ajuta pe copii să obțină acces la ceva ce își doresc.

Comportamentul poate ajuta un copil să atragă atenția cuiva.

Mesajul cheie 1, continuare

Comportamentul poate ajuta un copil să oprească sau să evite ceva ce nu îi place.

Comportamentul poate ajuta un copil să obțină o senzație (sau să simtă ceva).

Este important să ne amintim că unele comportamente apar din motive fizice sau medicale pe care copilul nu le poate controla. Copiii nu ar trebui niciodată pedepsiți pentru comportamentele pe care nu le pot controla, cum ar fi a face pipi în pat noaptea, când dorm.

Sfatul 2

***Privește și ascultă* semnalele care apar înainte de comportamentul provocator**

Gândiți-vă la ce s-a întâmplat chiar înainte de comportament și întrebați-vă:

- Ce făcea copilul meu atunci când m-am apropiat?
- Este acest tip de situație deosebit de dificilă pentru mine sau copil? (De exemplu, este foarte greu pentru copilul meu să își pună mașinile preferate deoparte, sau urmează să facem o ieșire pe care el nu o agreează.)
- Cum era comportamentul copilului meu când m-am apropiat? Rece, cald, fierbinte?
- Copilul meu încerca să îmi comunice ceva (de exemplu, cum se simțea, ce dorea sau ce avea nevoie) prin comportamentul provocator?
- Copilul a înțeles instrucțiunile mele?

Este mai ușor pentru copii să revină la „verde/calm” atunci când manifestă doar primele semne de supărare.

Sfatul 3

Aranjați mediul și atenționați înainte de a schimba activitățile, pentru a ajuta copilul să rămână calm

1) Pregătiți mediul:

- Reduceți aglomerarea prin îndepărtarea obiectelor în plus.
- Adăugați structură (de exemplu, o masă și un scaun sau un loc în care copilul să stea cu spatele la perete).

2) Atenționați copilul înainte de a schimba activitățile:

- Anunțați-vă copilul cu câteva minute înainte de schimbarea activității.
- Spuneți câte minute au mai rămas și apoi numărați invers ultimele câteva secunde.
- Dați copilului dumneavoastră o instrucțiune clară și ajutați-l să o urmeze când timpul a expirat.
- De asemenea, puteți folosi un cronometru, astfel încât copilul dumneavoastră să vadă cât timp a mai rămas.
- În sesiunea următoare, vom vorbi și despre cum puteți folosi un program cu imagini pentru a-l ajuta pe copilul dumneavoastră să afle ce va urma.

Ajustarea mediului și atenționarea înainte de schimbarea activităților îl vor ajuta pe copil să rămână calm și liniștit.

Reduceți aglomerarea și adăugați structură (ex. o masă și un scaun).

Atenționați copilul înainte de schimbarea activităților.

Sfatul 4

Dacă copilul are o „criză” sau un „tantrum”, rămâneți calm și așteptați să se liniștească. Apoi, gândiți-vă la motivul comportamentului

Urmați acești pași atunci când copilul prezintă un comportament „fierbinte” sau roșu:

- 1) **Rămâneți calm pentru a vă ajuta copilul să se liniștească**
 - Fiți calm drept model. Încercați să rămâneți liniștit și evitați să-i spuneți copilului dumneavoastră „să înceteze”, „să facă liniște” sau „să se calmeze”.
- 2) **Lăsați-i spațiu copilului, dar rămâneți în apropiere**
 - Dacă sunteți în public, rugați-i pe ceilalți să se îndepărteze pentru a-i oferi spațiu copilului.
 - Dacă sunteți acasă, aduceți copilul într-un „loc sigur”, dacă este posibil.
- 3) **Protejați-vă copilul și pe ceilalți**
 - În timpul unei „crize”, copiii s-ar putea răni pe ei înșiși sau pe alții din cauza stresului în care se află.
 - Protejați-vă copilul și pe cei din jur, dacă este necesar. De exemplu, mutați copilul dacă se află în apropierea unui obiect periculos, cum ar fi o sobă fierbinte sau o șosea. Dacă alți copii sunt speriați, alinați-i sau rugați un alt adult să îi ajute.
- 4) **Nu răsplătiți comportamentul**
 - Evitați să răsplătiți comportamentul „fierbinte” sau roșu prin atenție suplimentară sau prin încercarea de a calma copilul cu o recompensă. Acordați atenție atunci când copilul s-a calmat sau a încetat comportamentul.
- 5) **Oferiți posibilitatea de a alege o rutină de calmare**
 - Atunci când criza se apropie de sfârșit, puteți oferi posibilitatea de a alege între opțiunile de calmare (folosiți elemente vizuale dacă este necesar): ex. „Te speli pe față sau bei apă?”.
- 6) **Apoi, când criza a luat sfârșit, încercați să înțelegeți comportamentul**
 - O dată ce copilul s-a calmat, gândiți-vă la ce s-a întâmplat înainte de comportament. Există un factor declanșator care ar putea fi evitat, cum ar fi prea mult zgomot sau o tranziție dificilă de la o activitate preferată la o activitate care nu-i place copilului?
 - Încercați să înțelegeți ce mesaj a transmis copilul prin acest comportament. Copilul era obosit, flămând sau stresat de un anumit lucru?

Sfatul 4, continuare

Rămâneți calm pentru a vă ajuta copilul să se liniștească.

Oferiți-i spațiu copilului, dar rămâneți în apropiere.

Evitați să răsplătiți comportamentul cu mai multă atenție sau să calmați copilul cu o recompensă.

Acordați atenție atunci când copilul s-a liniștit.

Odată ce copilul s-a calmat, gândiți-vă la ce s-a întâmplat înainte de comportament. Încercați să înțelegeți ce mesaj a transmis copilul.

Tabel comportamental: înainte, în timpul și după - sesiunea 7

Înainte	În timpul (comportamen- tului)	După	Motivul comporta- mentului	Cum se reduce comportamen- tul
				
Ce s-a întâmplat imediat înainte de comportament? • I-ați cerut copilului să facă ceva? • A existat o schimbare a activităților? • Nu era disponibilă o jucărie sau un obiect preferat?	Cum s-a comportat copilul? • A plâns și a stat pe jos? • A refuzat să colaboreze cu o sarcină importantă? • A țipat „nu”?	Ce s-a întâmplat imediat după acest comportament? • I-ați acordat atenție (pozitivă sau negativă)? • I-ați oferit copilului acces la ceva? • Ați oprit o activitate?	Care a fost motivul comportamentului? • Să obțină acces la ceva • Să obțină atenție • Să evite sau să oprească ceva • Să obțină o senzație	Ce ați putea face pentru a preveni acest comportament? • Oferiți laude și încurajări • Pregătiți mediul prin reducerea aglomerării și adăugați structură • Dați instrucțiuni clare și coerente • Oferiți avertismente înainte de a schimba activitățile • Utilizați numărătoarea inversă sau cronometrul

Activitate practică pentru acasă

Alegeți 2 rutine pentru acasă pe care le veți face cu copilul dumneavoastră sau în care îl veți implica. Acestea pot fi aceleași rutine pe care le făceați anterior sau ceva diferit.

Alegeți ceva ce veți încerca să faceți în fiecare zi. Atunci când realizați rutina, planificați să petreceți cel puțin 5 minute concentrându-vă să observați și să răspundeți la cum comunică el, și:

- 1) **Priviți și observați comportamentele provocatoare și semnalele acestora în cadrul rutinelor dumneavoastră.** Gândiți-vă la ceea ce se întâmplă înainte de comportamentul provocator. Utilizați tabelul „Înainte, În timpul și După Comportament” pentru a vă aduce aminte.
- 2) **Alegeți o abilitate din lista „vreau să văd mai des”** (vedeți „Obiective personale” de la sesiunea 7)
Propuneți-vă să observați când copilul dumneavoastră are acest comportament în fiecare zi. Realizați un plan pentru felul în care veți încuraja și recompensa copilul prin atenție, zâmbete și cuvinte frumoase.
- 3) **Priviți și observați o tranziție dificilă.** Încercați o strategie pe care ați învățat-o astăzi.

■ Puneți în practică sfaturile acestei sesiuni:

Sfaturi

1. Răspundeți la abilități și la comportamentul adecvat prin laude și încurajări.

2. *Privește și ascultă* semnalele *dinainte* de comportamentului provocator.

3. Aranjați mediul și atenționați înainte de a schimba activitățile, pentru a ajuta copilul să rămână liniștit.

4. Dacă copilul are o „criză” sau un „tantrum”, rămâneți calm și așteptați ca acesta să se liniștească. Apoi, gândiți-vă la motivul comportamentului.

Mesajul cheie

- Copiii pot comunica folosind un comportament provocator, pentru a obține acces la ceva sau atenție, pentru a evita ceva sau pentru a obține o senzație.

Întrebări pentru a vă evalua propria învățare

Încercați să răspundeți la aceste întrebări după sesiune, pentru a vă verifica propriul proces de învățare. Când ați terminat, puteți verifica răspunsurile pe pagina următoare.

Întrebarea 1

Instrucțiuni: Potrivii comportamentul din stânga cu motivul comportamentului din dreapta, trasând o linie care le leagă. După aceea, verificați răspunsurile pe paginile următoare.

A. Când Tudor se joacă afară și mama lui încearcă să-l aducă înăuntru la culcare, el spune „Nu, nu, nu!” și cade la pământ.	Să obțină acces la ceva.
B. Lui George îi place să se uite la lumini și uneori își mișcă degetele în fața ochilor. Când este entuziasmat, uneori dă din brațe asemănător unor păsări.	Să obțină atenție.
C. Când tatăl ei vorbește la telefon, Ana începe să țipe și să arunce jucăriile pe podea.	Să evite sau să întârzie ceva.
D. Când Sara și mama ei trec pe lângă un magazin care vinde dulciuri, ea scâncește și încearcă să o tragă pe mama ei spre magazin.	Să obțină o senzație.

Instrucțiuni: Alegeți cea mai bună variantă pentru fiecare întrebare din opțiunile de mai jos. După aceea, verificați-vă răspunsurile și încercuiți opțiunea corectă.

Întrebarea 2

Ana vrea să facă astfel încât lui Tudor să îi fie mai ușor să rămână calm și liniștit atunci când se pregătesc să iasă din casă dimineața. Ce ar trebui să facă?

- A. Să spună „Ai încercat frumos!” atunci când încearcă să se îmbrace singur și își pune cămașa pe dos.
- B. Să îi spună că se mai poate juca încă două minute și apoi va fi timpul să se încalțe.
- C. Să încerce să se poarte și să vorbească calm când i se adresează.
- D. Toate cele de mai sus (A, B și C).

Răspunsuri la întrebări

Acestea sunt răspunsurile la întrebările de pe pagina anterioară și vă ajută să vă verificați propriile cunoștințe. Verificați soluțiile numai după ce ați încercat să răspundeți la întrebări. După ce ați terminat de verificat răspunsurile, reveniți la întrebări și încercați răspunsul corect.

Întrebarea 1:

Răspunsuri și explicații:

- A. Pentru a evita sau a întârzia un anumit lucru
Atunci când Tudor refuză să intre în casă pentru a se culca și cade pe jos, el își întârzie ora de culcare. Refuzul de a intra în casă îl poate ajuta să stea mai mult timp afară. Acest comportament îi oferă, de asemenea, atenție din partea mamei sale.
- B. Pentru a obține o senzație
George obține o senzație atunci când se uită fix la lumini și își mișcă degetele în fața ochilor. El obține o senzație de mișcare atunci când își flutură brațele. Aceste senzații îl ajută să se simtă calm.
- C. Pentru a obține atenție
Atunci când Ana face zgomot în timp ce tatăl ei vorbește la telefon, acesta vine și îi spune să facă liniște. Acest lucru îi oferă atenție. Chiar și atenția negativă poate fi o recompensă pentru un copil.
- D. Să obțină acces la ceva
Sara vrea ca mama ei să-i cumpere dulciuri. Uneori, când se plânge gălăgios, mama ei cedează și îi cumpără dulciuri pentru a o liniști. Acum, de fiecare dată când trec pe lângă magazin, ea se plânge.

Răspuns la Întrebarea 2: D: Toate cele de mai sus (A, B și C)

Explicație:

Lăudarea copiilor pentru comportamentul adecvat, anunțarea cu două minute înainte de a schimba activitățile și păstrarea calmului sunt toate modalități bune de a-i ajuta pe copii să rămână calmi și liniștiți.

Servicii și resurse pentru familii

Aceste informații descriu serviciile și resursele locale disponibile pentru dumneavoastră, copilul și familia dumneavoastră. *[A se completa în funcție de contextul local]*

Ce pot face dacă se îmbolnăvește copilul meu?

Ce pot face dacă suspectez că cineva a rănit sau a abuzat copilul meu?

Ce pot face dacă familia mea are nevoie de lucruri pe care nu le avem?

Ce pot face dacă apar dificultăți acasă?

Ce pot face dacă familia mea are alte provocări?

Ce pot face dacă simt că nu fac față cum trebuie?

Notițe:

[illegible]

Pașii următori

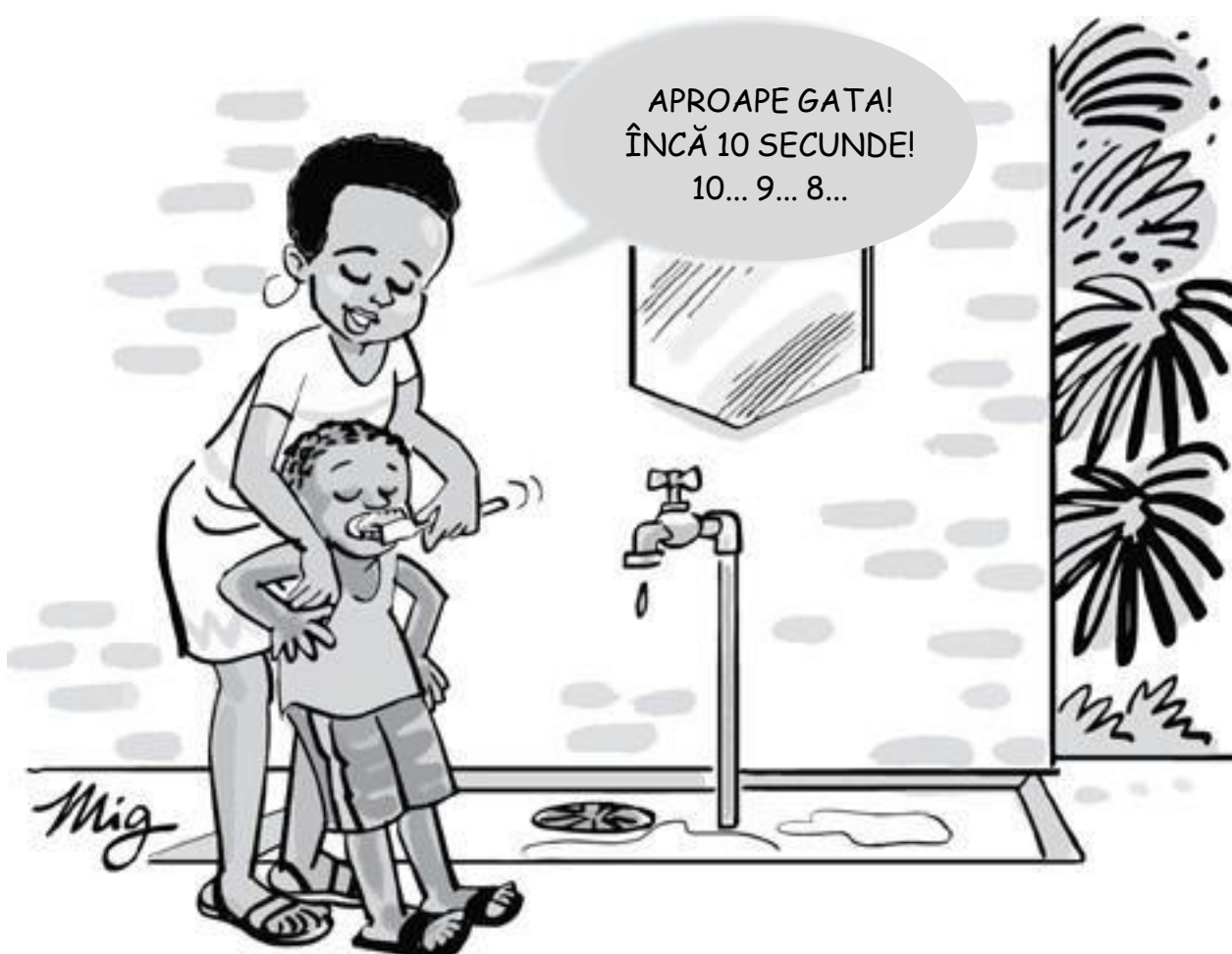
Data următoarei sesiuni de grup: _____

În următoarea sesiune de grup, vom discuta despre comportamentul copilului și despre strategiile de reducere a comportamentelor dificile.

Dacă, din orice motiv, nu puteți participa la sesiunea următoare, sunteți în continuare binevenit la sesiunea ulterioară. Dacă veniți la sesiunea următoare cu 15 minute mai devreme, vă vom ajuta să treceți în revistă lucrurile pe care le-ați ratat.

8

Sesiunea 8: Predarea alternativelor la comportamentul provocator

Cuprins

Prezentare generală	194
Revizuirea activităților practice de acasă.....	195
Ce vom învăța astăzi	196
Obiective personale	197
Termometrul comportamentului.....	198
<i>Sfatul 1</i>	199
Activități sau orare ce prezintă copilului mai multe etape	200
Patru obiective de răspuns la comportamentele provocatoare.....	201
Povestea Maiei.....	203
Povestea lui Luca.....	205
<i>Mesajul Cheie 1</i>	206
Comportamentul provocator cu rol de obținere a accesului la ceva	207
Cum răspundeți comportamentului provocator ce are ca scop a obține acces la ceva.....	208
<i>Sfatul 2</i>	209
Comportamentul provocator cu rol de căutare a atenției	211
Cum răspundeți comportamentului provocator ce are ca scop căutarea atenției	212
<i>Sfatul 3</i>	213
Comportamentul provocator cu rol de a opri sau a evita ceva	214
Cum răspundeți comportamentului provocator ce are ca scop oprirea sau evitarea	215
<i>Sfatul 4</i>	216
Comportamentul provocator cu rol de obținere a unei senzații.....	217
Cum răspundeți comportamentului provocator ce are ca scop obținerea unei senzații.....	218
<i>Sfatul 5</i>	219
Tabel comportamental: înainte, în timpul și după - sesiunea 8	220
Activitate practică pentru acasă	221
Întrebări pentru a vă evalua propria învățare	223
Răspunsuri la întrebări	225
Servicii și resurse pentru familii	227
Pașii următori	229

Prezentare generală

Data, timp,
locație

Vizita la domiciliu 1

Apel de verificare

Sesiunea 1 Introducere – Implicarea copiilor

Apel de verificare

Sesiunea 2 Menținerea implicării copiilor

Apel de verificare

Sesiunea 3 Cum să ajutăm copiii să împărtășească implicarea în rutinele de joc și de acasă

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 4 Înțelegerea comunicării

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 5 Promovarea comunicării

Vizita la domiciliu 2 (între sesiunile 5 și 6)

Sesiunea 6 Predarea noilor abilități în pași mici și niveluri de ajutor

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 7 Prevenirea comportamentului provocator – cum să ajutăm copiii să rămână implicați și calmi

Apel de verificare

Sesiunea 8 Predarea alternativelor la comportamentul provocator

Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni

Sesiunea 9 Rezolvarea problemelor și îngrijirea de sine

Vizita la domiciliu 3

Sesiuni suplimentare

Revizuirea activităților practice pentru acasă

Rutinele noastre țintă au fost:

Comportamentul dificil țintă a fost:

Pentru a reduce/stopa comportamentul am încercat să:

Cred că acest comportament s-a produs pentru că:

Ce vom învăța astăzi

- Mai multe despre cum să gestionați comportamentul provocator.
- Cum să identificați comportamentele provocatoare și să vă ajutați copilul.

Obiective personale

Cele două activități țintă pe care planific să le fac împreună cu copilul meu săptămâna aceasta sunt:

1) _____

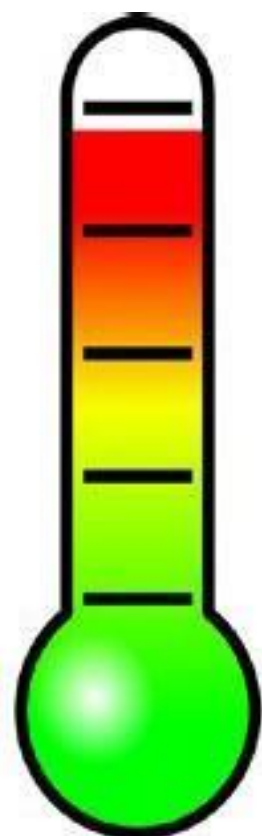
2) _____

	Doresc să văd mai mult (comportament adecvat)	Doresc să văd mai rar (comportament dificil)
Rutina 1:		
Rutina 2:		

Astăzi vom planifica modul în care să răspundem la aceste comportamente provocatoare.

Termometrul comportamental

Ce ați observat la comportamentul copilului dumneavoastră în această săptămână?

Copilul meu este
fierbinte/roșu când:

Fierbinte/roșu

Foarte supărat, furios sau
surescitat. Are nevoie de
ajutor pentru a se calma.

Copilul meu este
cald/galben când:

Cald/galben

Prezintă primele semne
de frustrare, stres,
supărare.

Copilul meu este
rece/verde când:

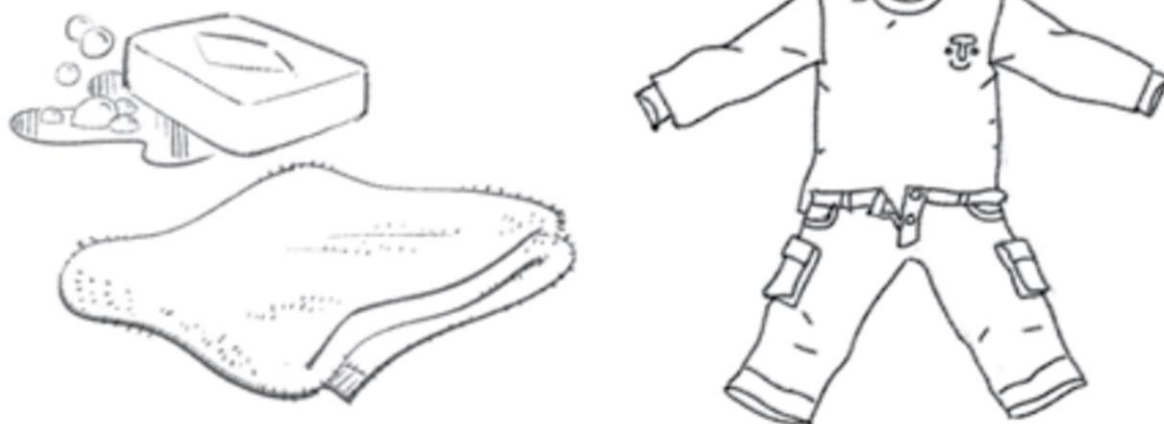
Rece/verde

Calm, alert și gata să
învețe

Sfatul 1

Folosiți programe cu imagini pentru a ajuta copilul să înțeleagă activitățile și să rămână calm

Programele *mai întâi-apoi* arată copilului dumneavoastră ce se întâmplă acum și ce se va întâmpla în continuare.

Îi puteți arăta cele două imagini copilului și să spuneți, „Mai întâi spălăm fața și mâinile, iar apoi ne îmbrăcăm.”

Programele cu imagini transmit copilului că urmează o schimbare.

Acest lucru poate reduce anxietatea și stresul legate de ceea ce va urma.

Activități sau orare zilnice ce prezintă copilului mai multe etape

Acest program după școală are câte o imagine pentru fiecare pas pe care copilul îl va face îndată ce ajunge acasă:

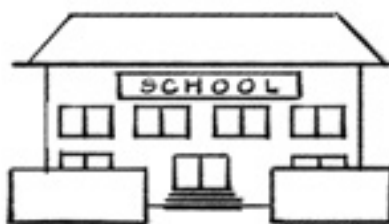
Să își scoată pantofii

Să mănânce ceva

Să își ia fratele de la școală

Să se joace

Patru obiective pentru a răspunde comportamentelor provocatoare

Motivul comportamentului

Pentru a obține acces la ceva

Scopul care ghidează răspunsul

Ajutați copilul să folosească abilitățile de comunicare pentru a cere (prin folosirea unui gest, semn, imagine sau cuvânt) SAU - dacă nu doriți să oferiți obiectul - fiți consecvent și nu oferiți obiectul atunci când apare un comportament dificil.

Pentru a atrage atenția

Nu acordați nicio atenție sau răspuns comportamentului dificil (ignorați comportamentul) ...

...Și recompensați comportamentul și abilitățile adecvate cu laude și atenție.

MOTIVUL COMPORTAMENTULUI

Pentru a opri sau a evita ceva

SCOPUL CARE GHIDEAZĂ RĂSPUNSUL

Stabiliți așteptări clare, consecvente, potrivite și ajutați-vă copilul să înțeleagă că acel comportament nu va opri activitatea.

Pentru a obține o senzație

Oferiți o modalitate sigură și adecvată de a obține senzația ...

... Și ajutați-vă copilul să comunice pentru a avea senzația de care are nevoie.

Povestea Maiei

Priviți și ascultați pentru a observa:

- 1) Ce se întâmplă *înainte* de comportament.
- 2) Comportamentul provocator.
- 3) Ce se întâmplă *după* comportament.

Care este mesajul pe care copilul îl transmite prin comportamentul provocator?

Observați modul în care îngrijitorul reacționează.

Mama Maiei a lucrat în fiecare seară la o rutină de spălat pe dinți. Maiei nu îi place să se spele pe dinți. Mama ei îi reamintește că este timpul să se spele pe dinți înainte de culcare. Maia își ignoră mama și continuă să se joace cu fratele ei.

Mama Maiei așteaptă câteva minute iar apoi îi cere din nou să se spele pe dinți. Maia se plânge și cere câteva minute în plus pentru a se juca înainte de culcare. Uneori, mama îi mai oferă timp pentru a evita conflictul legat de spălarea dinților.

Uneori îi spune „Nu” și îi cere din nou să se spele pe dinți. Atunci când face acest lucru, Maia uneori plânge, țipă și se prăbușește pe podea. Uneori, mama ei renunță și nu o forțează să se spele pe dinți.

Povestea lui Luca

Observați și ascultați pentru a observa:

- 1) Ce se întâmplă *înainte* de comportament.
- 2) Comportamentul provocator.
- 3) Ce se întâmplă *după* comportament.

Care este mesajul pe care copilul îl transmite prin comportamentul provocator?

Observați modul în care îngrijitorul reacționează.

Filip are un loc de muncă care implică efectuarea unui număr mare de apeluri telefonice. El încearcă să efectueze apelurile în timp ce fiul său, Luca, este la școală, dar tot mai trebuie să facă apeluri când Luca este acasă. Filip răspunde la telefon, Luca începe să strige tare la tatăl său „Tată, tată! Uită-te la asta! Tată, tată!” și aleargă prin casă.

Filip încearcă să continue apelul, dar în cele din urmă alergatul și țipetele lui Luca devin atât de zgomotoase încât Filip îi spune cu un ton ridicat fiului său să se oprească sau încearcă să îl facă pe Luca să stea liniștit cu el în timp ce este în continuare la telefon.

Mesajul cheie 1

Aflați motivul comportamentului provocator al copilului și decideți cum să răspundeți, pe baza acestui motiv (a obține acces sau atenție, a evita sau a obține o senzație)

Există patru motive pentru manifestarea comportamentului provocator:

Pentru a obține acces la ceva

Pentru a obține atenție

Pentru a evita sau opri ceva

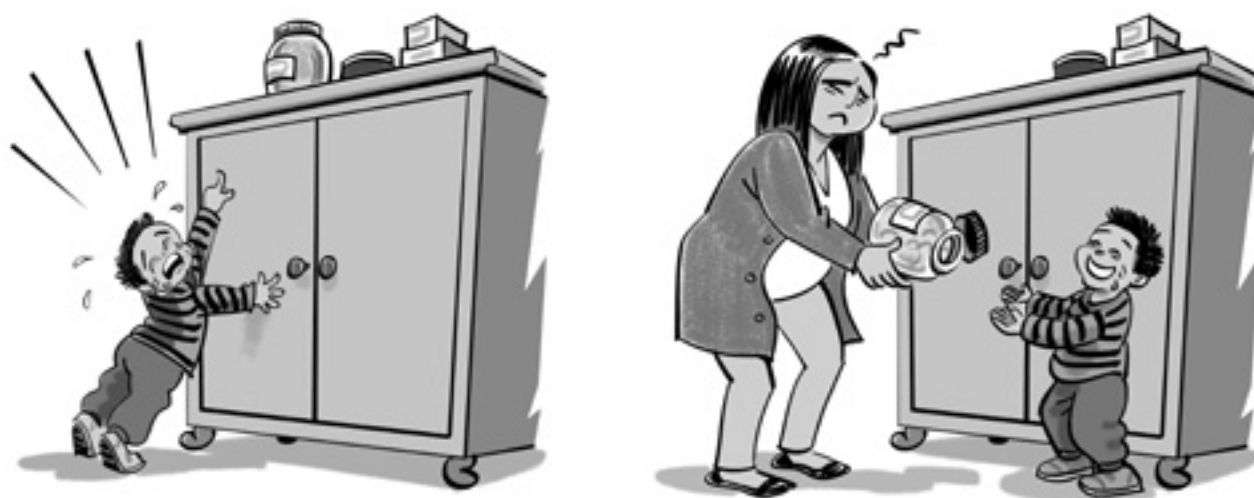
Pentru a obține o senzație

Gândiți-vă la ce s-a întâmplat înainte, în timpul și după comportament, pentru a descoperi motivul comportamentului

Există diferite lucruri pe care le puteți face pentru a reduce sau opri aceste comportamente provocatoare, în funcție de motivul comportamentului

Comportamentul provocator cu rol de obținere a accesului la ceva

Exemplu de un răspuns incorect care poate intensifica comportamentul provocator

Comportament care poate ajuta copiii să obțină acces la ceea ce își doresc

De ce ar trebui să răspundem într-un mod diferit?

A oferi copiilor ceea ce își doresc atunci când țipă și plâng, fără a-i învăța o nouă modalitate de a cere, nu îi va ajuta să învețe să folosească cuvintele și gesturile pentru a comunica.

Cum răspundeți la comportamentul provocator ce are ca scop a obține accesul la ceva

Când doriți să obțineți obiectul, ajutați copilul să folosească abilitățile de comunicare (un gest, un semn, o imagine sau rostirea unui cuvânt).

Când nu doriți să oferiți obiectul, nu cedați. Fiți consecvenți, nu oferiți obiectul copilului în timp ce acesta manifestă un comportament necorespunzător.

Sfatul 2

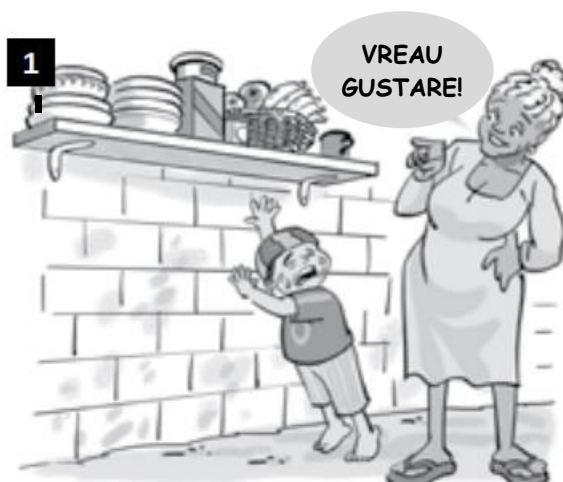
Răspundeți la comportamentul provocator prin care cere ceva, învățând copilul să folosească abilitățile de comunicare

Copilul poate învăța să folosească următoarele abilități de comunicare:

- cuvinte;
- gesturi;
- limbajul semnelor;
- să arate spre o imagine a obiectului.

Arată și spune – exemplifică cuvintele și gesturile pe care copilul dumneavoastră le poate folosi pentru a comunica..

Lucrați la strategii de comunicare în fiecare zi, când copilul dumneavoastră este calm și gata să învețe. În acest fel, puteți ajuta copilul să-și dezvolte abilitățile de care are nevoie pentru a înlocui comportamentul provocator.

Ea observă că el se comportă neadecvat pentru a obține acces (plânsul și încercarea de a ajunge la obiect) și răspunde folosind *arată și spune* - spune cuvintele („Vreau gustare!”) și face un gest (arată spre obiect) pe care copilul îl poate face pentru a cere.

Apoi ea așteaptă un moment pentru a-l lăsa pe copil să manifeste aceste abilități de comunicare.

Sfatul 2, continuare

Copilul nu încearcă de data aceasta noile abilități, ci se întoarce la același comportament neadecvat (plâns și încercarea de a ajunge la obiect).

Ea răspunde comunicării lui (plâns și încercând să ajungă la obiect) dându-i acestuia gustarea imediat. Ea repetă, de asemenea, cuvintele pe care el le poate folosi pentru a cere ceva („Vreau gustare!”). Ea nu trebuie să aștepte pentru ca el să folosească cuvintele și gestul înainte de a-i da gustarea.

Mult mai târziu

După ce ea lucrează la abilitățile de comunicare în fiecare zi și răspunde la comportamentul lui de foarte multe ori, cu cuvinte și gesturi, el scoate un sunet și întinde mâna pentru a cere!

Ea este foarte încântată să vadă acest lucru și răspunde prin a-i da imediat gustarea și rostind cuvintele pe care el le poate folosi pentru a cere („Vreau gustare!”)

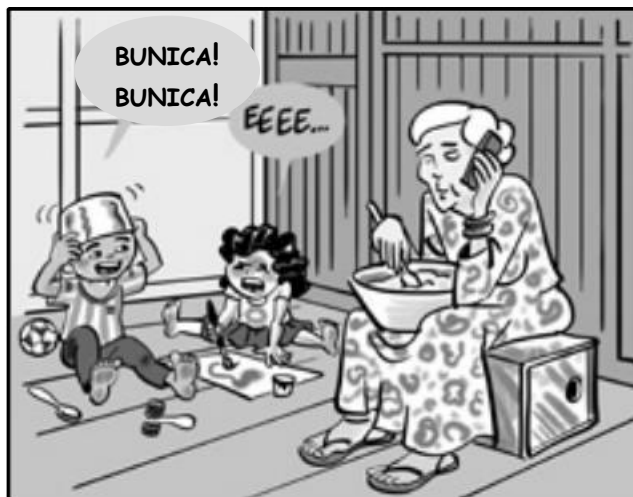
Comportamentul provocator cu rol de căutare a atenției

- Comportamentul poate ajuta copilul să atragă atenția cuiva .
- Atenția poate fi pozitivă (privirea copilului, vorbitul cu acesta sau implicarea în activitate) sau negativă (a certa copilul, țipete, îndepărtarea fizică a copilului).
- A răspunde la astfel de comportamente provocatoare prin a acorda copilului atenție va face ca el să se repete.

Cum răspundeți comportamentului provocator ce are ca scop căutarea atenției

Ignorați: nu vă uitați la copil și nu vorbiți cu acesta, așteptând să înceteze comportamentul dificil.

Când comportamentul neadecvat încetează, lăudați imediat copilul, chiar și pentru ceva foarte mărunț, cum ar fi că stă și că este liniștit câteva secunde.

Sfatul 3

Ignorați comportamentul provocator care urmărește obținerea atenției dacă este sigur și în regulă să faceți acest lucru

Întrebați-vă:

- Ar putea comportamentul să-mi rănească copilul sau o altă persoană?
- Copilul meu este speriat, rănit sau bolnav (adică are nevoie de atenția mea)?

Dacă răspunsul dumneavoastră este „Nu” la ambele întrebări, atunci puteți ignora comportamentul.

Nu vă uitați la copil, nu vorbiți cu acesta și nu vă răstiți, așteptând să înceteze (acest lucru l-ar recompensa pe copil cu atenție).

Amintiți-vă că atunci când începeți să ignorați acest tip de comportament, de regulă, situația se va înrăutăți înainte de a se îmbunătăți. Acest lucru se datorează faptului că, de obicei, copilul dumneavoastră va încerca mai mult, într-o primă etapă, să vă facă să-l observați.

Comportament provocator cu rol de a opri sau a evita ceva

Comportamentul îl poate ajuta pe copil să oprească sau să evite ceva ce nu-i place.

Cum răspundeți comportamentului provocator ce are ca scop oprirea sau evitarea

Dacă rutina este o provocare pentru copilul dumneavoastră, încercați să:

- faceți rutina mai ușoară pentru copil;
- oferiți ajutor;
- utilizați programe vizuale;
- utilizați numărătoare inversă sau cronometre.

Dacă copilul dumneavoastră poate face activitatea, fiți clar, amabil și ferm.

Ajutați-vă copilul să înțeleagă că manifestarea comportamentului provocator nu va opri activitatea.

Sfatul 4

Stabiliți așteptări clare, consecvente și potrivite pentru a reduce comportamentul provocator ce urmărește evitarea sau oprirea rutinei

- **„Clar”** – Folosiți cuvinte pe care copilul dumneavoastră le poate înțelege.
- **„Consecvent”** – Așteptați-vă la aceeași reacție din partea copilului dumneavoastră și creșteți-vă așteptările treptat.
- **„Potrivit”** – Alegeți activități și rutine la nivelul potrivit pentru copil:
 - Dacă activitatea este prea dificilă, faceți-o mai ușoară sau mai distractivă pentru copil, oferindu-i ajutor, lăudându-l, amenajând spațiul, cântând sau găsind un moment mai bun pentru a face activitatea.
 - Dacă activitatea este prea ușoară, faceți-o mai interesantă variind materiale sau învățând noi pași.

1

MAI ÎNTÂI BAIE
ȘI APOI CITIM
POVEȘTI.

2

3

3...2...1...
GATA!

4

BRAVO, AI
STAT
LINIȘTITĂ!

Comportament provocator cu rol de obținere a unei senzații

Comportamentul poate ajuta un copil să obțină o senzație (să simtă ceva)

Un copil încearcă să atingă hainele străinilor, deoarece îi place senzația materialului textil.

Un copil mestecă lucruri care sunt

murdare sau nesigure, cum ar fi obiecte de pe jos.

Cum răspundeți comportamentului provocator cu rol de obținere a unei senzații

Alegeți o modalitate mai adecvată de a-i oferi copilului senzația.

Pentru un copil care încearcă să atingă hainele străinilor deoarece îi place senzația materialului textil:

Oferiți-i copilului o bucată de material pe care să o poată atinge.

Învațați copilul să ceară bucată de țesătură folosind cuvinte sau gesturi.

Pentru un copil care mestecă lucruri murdare sau nesigure, cum ar fi obiecte de pe jos:

Creați un colier pe care copilul să-l mestece punând niște tuburi flexibile de plastic pe o sfoară.

Învațați copilul să mestece colierul în loc de lucruri murdare sau nesigure.

Sfatul 5

Învățați un comportament sigur și adecvat pentru a înlocui comportamentul provocator de obținere a senzațiilor.

- **Întrebați-vă:** acest comportament îl pune pe copilul meu în pericol? Acest comportament perturbă implicarea și învățarea copilului meu? Dacă nu, concentrați-vă mai întâi pe un alt comportament provocator.
- **Predați un comportament sigur și adecvat** pentru a oferi acces la aceeași senzație. Acest comportament va înlocui comportamentul provocator actual.
- **Învățați-vă copilul** ce să ceară pentru a obține senzația pe care și-o dorește.

Un copil atinge îmbrăcămintea unui străin pentru că copilului îi place să atingă materialul textil.

Oferiți-i copilului o bucată de material pe care să o poată atinge și învățați-l să o ceară, folosind cuvinte sau gesturi.

Tabel comportamental: înainte, în timpul și după - sesiunea 8

Înainte

- Ce s-a chiar înainte de comportament?
- Ați pus copilul să facă ceva?
- A fost o schimbare în activități?
- Nu au fost disponibile jucării sau obiecte preferate?

În timpul comportamentului

- Cum s-a comportat copilul?
- Plânge și stă pe jos?
- Refuză să colaboreze în activități importante?
- Țipă „nu”?

După

- Ce s-a întâmplat imediat după comportament?
- I-ați dat atenție (pozitivă sau negativă?)
- I-ați dat copilului acces la ceva?
- Ați oprit activitatea?

Motivul comportamentului

- Care a fost motivul comportamentului?
- Să aibă acces la ceva
- Să obțină atenție
- Să evite sau să oprească ceva
- Să obțină o senzație

Cum să reduci comportamentul

- Ce ar fi putut să prevină comportamentul?
- Predați gesturi și cuvinte pentru a cere.
- Ignorați comportamentul dacă este sigur și în regulă să faceți acest lucru.
- Stabiliți așteptări clare, consecvente și potrivite.
- Predați alt mod de a obține senzația.

Activitate practică pentru acasă

- **Alegeți 2 activități de zi cu zi (rutine pentru acasă) pe care le veți face împreună cu copilul dumneavoastră sau în care îl veți implica.** Acestea ar putea fi aceleași activități pe care le-ați făcut înainte sau ceva diferit. Alegeți ceva ce faceți în fiecare zi. Când faceți activitatea, planificați să petreceți cel puțin 5 minute cu copilul dumneavoastră, să observați și să răspundeți la modul în care acesta comunică.
- **Căutați și enumerați comportamentele dificile și semnalele acestora.**
Gândiți-vă la ceea ce se întâmplă înainte, în timpul și după comportamentul dificil.

Folosiți planul pe care l-ați făcut, pentru a răspunde la comportamentul dificil.

Comportamentele dificile țintă sunt:

Activitatea 1

Comportament: _____

Motivul comportamentului: _____

Planul pentru a răspunde: _____

Activitatea 2:

Comportament: _____

Motivul comportamentului: _____

Planul pentru a răspunde: _____

■ Amintiți-vă să exersați sfaturile din această sesiune:

Sfaturi

1. Folosiți programe cu imagini pentru a ajuta copilul să înțeleagă activitățile și să rămână calm.

2. Răspundeți la comportamentul provocator prin care cere ceva, învățând copilul să folosească abilitățile de comunicare.

3. Ignorați comportamentul provocator care urmărește obținerea atenției dacă este sigur și în regulă să faceți acest lucru.

4. Stabiliți așteptări clare, consecvente și potrivite pentru a reduce comportamentul provocator care urmărește evitarea sau oprirea rutinei.

5. Învățați un comportament sigur și adecvat pentru a înlocui comportamentul provocator de obținere a senzațiilor.

Mesaje cheie

- Aflați motivul comportamentului provocator al copilului și decideți cum să răspundeți, pe baza acestui motiv (a obține acces sau atenție, a evita sau pentru a obține o senzație).

Întrebări pentru a vă evalua propria învățare

Încercați să răspundeți la aceste întrebări după ședință pentru a vă verifica propria învățare. Când ați terminat, puteți verifica răspunsurile pe pagina următoare.

Întrebarea 1

Instrucțiuni: potriviți comportamentul din stânga cu răspunsul dumneavoastră la comportament, din partea dreaptă, prin trasarea unei linii care le leagă pe cele două. Unele comportamente pot avea mai mult de un răspuns corespunzător. După aceea, verificați răspunsurile în paginile următoare.

A. Când Tudor se joacă afară și mama lui încearcă să-l aducă înăuntru pentru culcare, el spune „Nu, nu, nu!” și se trânteste.	Nu dați obiectul atunci când există un comportament dificil.
B. Lui George îi place să se uite la lumini și uneori își mișcă degetele în fața ochilor. Când este entuziasmat, uneori își mișcă brațele ca niște aripi.	Nu acordați atenție sau răspuns (ignorați comportamentul), apoi recompensați comportamentul adecvat cu laude și atenție.
C. Când tatăl ei vorbește la telefon, Ana începe să țipe și să-și arunce jucăriile pe podea.	Stabiliți așteptări clare și ajutați-vă copilul să înțeleagă că acel comportament dificil nu va amâna activitatea.
D. Când Sara și mama ei trec pe lângă un magazin care vinde dulciuri, Sara se plânge și încearcă să-și tragă mama spre magazin.	Arătați copilului o modalitate mai bună de a obține senzația, dar dacă acel comportament nu perturbă implicarea și învățarea, concentrați-vă mai întâi pe un alt comportament dificil.

Instrucțiuni: alegeți cel mai bun răspuns pentru fiecare întrebare din opțiunile de mai jos. După aceea, verificați răspunsurile și încercuiți opțiunea corectă.

Întrebarea 2

Mama Maiei vrea să coopereze mai bine cu Maia atunci când îi împletește părul. Ce ar trebui să facă atunci când îi împletește părul și Maia începe să se plângă?

- A. Să se asigure că este blândă și nu o rănește pe Maia.
- B. Să cânte un cântec în timp ce continuă să îi împletească părul.
- C. Să folosească numărătoarea inversă până la finalizarea activității.
- D. Să planifice împletirea unei părți din păr și apoi să facă o pauză înainte de a împleti cealaltă parte, în loc să ia o pauză atunci când Laura începe să se plângă.
- E. Toate cele de mai sus (A, B, C și D).

Răspunsuri la întrebări

Acestea sunt răspunsurile la întrebări de verificare a propriei învățări, de pe pagina anterioară. Verificați răspunsurile numai după ce ați încercat să răspundeți la ele. Când ați terminat de verificat răspunsurile, reveniți la întrebări și încercuiți răspunsul corect.

Întrebarea 1:

Răspunsuri și explicație:

- A. Stabiliți așteptări clare și ajutați copilul să înțeleagă că comportamentul provocator nu va întârzia activitatea
- Când Tudor refuză să meargă în pat și cade la pământ, el își amână ora de culcare. Mama lui poate stabili așteptări clare, arătându-i un cartonaș „mai întâi-apoi” și spunându-i „mai întâi ne jucăm afară, apoi ne pregătim de culcare”. De asemenea, poate folosi numărătoarea inversă pentru a-l informa pe Tudor cât timp mai are pentru joc. Ea ar trebui să încerce să nu-l lase pe Tudor să stea afară mai mult timp, când are un comportament neadecvat.
- B. Arătați copilului o modalitate mai bună de a obține senzația, dar dacă comportamentul nu perturbă implicarea și învățarea, concentrați-vă mai întâi pe un alt comportament provocator.
- George simte o senzație vizuală când se uită la lumini și își mișcă degetele în fața ochilor. El are senzația de mișcare atunci când își mișcă brațele. Aceste senzații îl ajută să se simtă calm. Dacă aceste comportamente nu îi împiedică să interacționeze cu alți oameni și să învețe, cel mai bine ar fi să se concentreze mai întâi pe alte comportamente neadecvate.
- C. Nu acordați atenție sau răspuns (ignorați comportamentul), apoi recompensați comportamentul adecvat cu laude și atenție.
- Dacă tatăl Anei vine să-i spună Anei să facă liniște, acest lucru îi oferă atenție și chiar și atenția negativă poate fi o recompensă pentru un copil. Cel mai bine ar fi să nu se uite la Ana sau să vorbească cu ea în timp ce are un comportament neadecvat. Apoi, de îndată ce ea se liniștește, el ar trebui să meargă la ea și să-i spună că e bine că e liniștită.

- D. Nu dați obiectul atunci când copilul manifestă un comportament provocator. Nu acordați atenție sau răspuns (ignorați comportamentul), apoi recompensați comportamentul adecvat cu laude și atenție.
- Sara vrea ca mama ei să-i cumpere dulciuri și, de fiecare dată când trec pe lângă magazin, Sara se plânge. Mama Sarei nu ar trebui să-i dea dulciuri când ea se plânge. Mama poate ignora plânsul Sarei fără să se uite sau să vorbească cu Sara în timp ce ea se plânge. Apoi, de îndată ce Sara tace, mama ar trebui să o laude amabil: „Acum ești calmă!”

Răspuns la Întrebarea 2: E: Toate cele de mai sus (A, B, C și D)

Explicație:

Mama Maiei ar putea să o ajute pe Maia să coopereze la împletirea părului cântând, fiind blândă și folosind o numărătoare inversă sau un cronometru.

Dacă împletirea părului este o activitate care necesită mult timp, ea poate planifica să ia o pauză după ce a terminat o parte din păr.

Mama Maiei ar trebui să evite oprirea activității atunci când Maia se plânge. Dacă se oprește din împletit părul când Maia se plânge, crește probabilitatea ca ea să se plângă și în viitor.

De asemenea, ar putea face împletitul părului mai ușor pentru Maia folosind un program de imagini pentru a-i arăta ce se va întâmpla după ce împletitul părului este gata.

Servicii și resurse pentru familii

Aceste informații descriu serviciile și resursele locale disponibile pentru dumneavoastră, copilul și familia dumneavoastră. *[A se completa în funcție de contextul local]*

Ce pot face dacă se îmbolnăvește copilul meu? Ce pot face dacă suspectez că cineva a rănit sau a abuzat copilul meu?

Ce pot face dacă suspectez că cineva a rănit sau a abuzat copilul meu?

Ce pot face dacă familia mea are nevoie de lucruri pe care nu le avem?

Ce pot face dacă apar dificultăți acasă?

Ce pot face dacă familia mea are alte provocări?

Ce pot face dacă simt că nu fac față cum trebuie?

Notiçe:

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Pașii următori

Data următoarei sesiuni de grup: _____

În următoarea sesiune de grup, vom învăța cum să facem în continuare progrese cu copiii și cum să avem grijă de noi înșine.

Dacă, din orice motiv, nu puteți participa la sesiunea următoare, sunteți în continuare binevenit la sesiunea ulterioară. Dacă veniți la sesiunea următoare cu 15 minute mai devreme, vă vom ajuta să treceți în revistă informațiile pe care le-ați pierdut.

9

Sesiunea 9 : Rezolvarea problemelor și îngrijirea de sine

Cuprins

Prezentare generală.....	232
Revizuirea activităților practice de acasă.....	233
Ce vom învăța astăzi	235
Revizuirea abilităților țintă.....	236
Planificarea următoarelor obiective de comunicare ale copilului	238
<i>Mesajul cheie 1</i>	239
<i>Sfatul 1</i>	240
<i>Sfatul 2</i>	241
Povestea Ralucăi-parte I: Învăț să am grijă de sănătatea și de starea mea de bine	242
<i>Mesajul cheie 2</i>	246
Povestea Ralucăi-parte a II-a: Rezolvarea de probleme	247
<i>Mesajul cheie 3</i>	252
Activitate practică pentru acasă	253
Întrebări pentru a vă evalua propria învățare	255
Răspunsuri la întrebări	257
Servicii și resurse pentru familii	259
Pașii următori	261
Anexă: Rezumat al sfaturilor și al mesajelor cheie	262

Prezentare generală

Vizita la domiciliu 1		Data, timp, locatie
Apel de verificare		
Sesiunea 1	Introducere – Implicarea copiilor	
Apel de verificare		
Sesiunea 2	Menținerea implicării copiilor	
Apel de verificare		
Sesiunea 3	Cum să ajutăm copiii să împărtășească implicarea în rutinele de joc și de acasă	
Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni		
Sesiunea 4	Înțelegerea comunicării	
Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni		
Sesiunea 5	Promovarea comunicării	
Vizita la domiciliu 2 (între sesiunile 5 și 6)		
Sesiunea 6	Predarea noilor abilități în pași mici și niveluri de ajutor	
Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni		
Sesiunea 7	Prevenirea comportamentului provocator – cum să ajutăm copiii să rămână implicați și calmi	
Apel de verificare		
Sesiunea 8	Predarea alternativelor la comportamentul provocator	
Mesaj text de semnalare a următoarei sesiuni		
Sesiunea 9	Rezolvarea problemelor și îngrijirea de sine	
Vizita la domiciliu 3		
Sesiuni suplimentare		

Revizuirea activităților practice de acasă

Săptămâna trecută ați practicat strategii pentru a reduce sau stopa comportamentul provocator al copilului din cadrul rutinelor țintă.

Rutina țintă 1: _____

Comportamentul provocator: _____

Motivul comportamentului (Încercuiți):

Pentru a avea acces la ceva

Pentru a obține atenție

Pentru a opri sau evita ceva

Pentru a simți o senzație

Sfatul care a funcționat: _____

Data viitoare pot să încerc

Rutina țintă 2: _____

Comportamentul provocator: _____

Motivul comportamentului (încercuiți):

Pentru a avea acces la ceva

Pentru a obține atenție

Pentru a opri sau evita ceva

Pentru a simți o senzație

Sfatul care a funcționat: _____

Data viitoare pot să încerc

Ce vom învăța astăzi

- Cum să continuați practicarea abilităților și stabilirea obiectivelor;
- Despre stresul îngrijitorului și grija față de sine;
- Cum să găsiți soluții pentru problemele ce pot apărea.

Revizuirea abilităților țintă

1) **Abilitatea țintă de comunicare a copilului meu este:**

Trebuie să îmi schimb abilitatea țintă? DA NU

Noua abilitate țintă de comunicare este:

2) **Rutinele noastre țintă de joacă și de acasă sunt:**

1. _____

2. _____

Alte rutine ținte de joacă și de acasă la care voi lucra sunt:

1. _____

2. _____

3. _____

3) **Comportamentele provocatoare țintă ale copilului meu sunt:**

4) **Sarcina complexă este:**

1. _____

Pașii mici la care lucrăm sunt:

Următorii pași la care vom lucra sunt:

2. _____

Pașii mici la care lucrăm sunt:

Următorii pași la care vom lucra sunt:

5) **Un lucru pe care îl voi face pentru a-mi îmbunătăți starea de bine**

Planificarea următoarelor obiective de comunicare ale copilului dumneavoastră

Acest grafic vă poate ajuta să stabiliți următoarele obiective de comunicare ale copilului.

- 1) Gasiți descrierea modului în care copilul dumneavoastră comunică acum pentru a cere și împărtăși lucruri.
- 2) Încercuiți pasul care urmează stadiului în care se află acum copilul – acesta va fi următorul obiectiv de comunicare al copilului dumneavoastră.

Exemplu: dacă copilul dumneavoastră încă nu cere, următorul său obiectiv de comunicare va fi să folosească contactul vizual pentru a cere ceva.

A CERE	A ÎMPĂRTĂȘI
Copilul încă nu cere	Copilul încă nu împărtășește
Copilul folosește contactul vizual pentru a cere	Copilul folosește contactul vizual pentru a împărtăși
Copilul folosește gesturi: întinde mâna să ceară, dă la cerere, arată cu degetul ca să ceară	Copilul folosește gesturi: arată pentru a împărtăși, indică cu degetul pentru a împărtăși, oferă pentru a împărtăși
Copilul folosește un singur cuvânt pentru a cere	Copilul folosește un singur cuvânt pentru a împărtăși
Copilul folosește două cuvinte pentru a cere	Copilul folosește două cuvinte pentru a împărtăși
Copilul folosește 3 sau mai multe cuvinte pentru a cere	Copilul folosește 3 sau mai multe cuvinte pentru a împărtăși
Copilul combină multe cuvinte, gesturi și contact vizual pentru a cere	Copilul combină multe cuvinte, gesturi și contact vizual pentru a împărtăși

Mesajul cheie 1

Continuați să stabiliți obiective pentru dumneavoastră și pentru copil; revizuiți progresul

- Observați ce strategii funcționează bine pentru dumneavoastră și copil și plănuiți cum să exersați în continuare.
- Amintiți-vă: care este pasul următor după ce stăpânim această abilitate? Este:
 - următoarea abilitate de comunicare țintă?
 - următorul pas mic în rutină?
 - următorul comportament provocator țintă?
 - următoarea rutină țintă?

Sfatul 1

Extindeți-vă rutinele: folosiți *Arată și spune* pentru a adăuga pași noi

- Observați când rutina dumneavoastră are nevoie de un nou pas pentru a continua.
- *Arătați și spuneți* pentru a arăta și descrie pasul.

RUTINA DE JOACĂ

Arată: Construiți cu aceleași cuburi într-un fel diferit.

Spune: Descrieți la nivelul copilului.

Show: Construiți o fermă sau o grădină zoologică din cuburi și puneți animalele înăuntru.

Spune: Descrieți la nivelul copilului.

RUTINA DE ACASĂ

Arată: Trageți fermoarul.

Spune: Descrieți la nivelul copilului.

Lăudați copilul pentru că a încercat.

Sfatul 2

Legăți două rutine împreună pentru a extinde o rutină pe care copilul o poate face

- Când copilul dumneavoastră poate face o rutină de acasă pe cont propriu, puteți conecta două rutine.

De exemplu:

Dacă copilul dumneavoastră poate să se spele singur pe mâini, următorul pas poate fi să stea la masa pentru gustare (conectați spălarea mâinilor și rutinele de gustare).

Dacă copilul dumneavoastră poate să se spele singur pe dinți, următorul pas poate fi să își pună pantalonii (conectați spălarea pe dinți și rutinele de îmbrăcare).
Ca adulți, toți facem multe rutine zilnic. Puteți ajuta copiii să învețe să fie mai independenți atunci când pot face singuri două sau mai multe rutine.

Povestea Ralucai-partea I: Învăț să am grijă de sănătatea și de starea mea de bine

Raluca locuiește cu fiica sa, Lucia, și cu fiul ei de 4 ani, Robert.

Robert are o întârziere în dezvoltare și deseori se supără și țipă. Situația e din ce în ce mai stresantă pentru Raluca pe măsură ce fiul ei crește.

Uneori, Raluca își spune „Nu fac o treabă bună”. Uneori se gândește „La ce folosește să exersez strategiile pe care le-am învățat la curs? Oricum comportamentul lui se înrăutățește.”

Cu timpul, Raluca a început să se simtă obosită și iritabilă. Îi era greu să doarmă noaptea și uneori plângea. A avea dureri de cap în majoritatea zilelor și nu avea chef să mănânce.

Într-o zi, Raluca a văzut-o pe prietena ei, Florina, la magazin. Florina voia să vorbească dar Raluca a spus că trebuie să meargă acasă. Raluca s-a gândit, „Nu ar trebui să îmi pierd timpul discutând, ar trebui să fac treabă”.

Când Raluca l-a dus pe Robert la doctor, a început să plângă în fața asistentei. Raluca nu dorea ca nimeni să știe că are dificultăți și se simțea foarte stânjenită. Asistenta a întrebat-o ce s-a întâmplat și Raluca i-a explicat totul.

Asistenta a spus că se bucură că Raluca i-a spus despre dificultățile ei.

I-a explicat că este destul de comun ca îngrijitorii copiilor cu dificultăți de dezvoltare să resimtă foarte mult stres. Ea a mai spus că există multe motive pentru care comportamentul lui Robert se poate înrăutăți și asta nu înseamnă că Raluca ar trebui să înceteze să mai încerce strategiile pe care le cunoaște.

Asistenta a explicat că stresul este normal, dar când simțim foarte mult stres, sau ne simțim stresați pe o perioadă foarte lungă de timp, acest lucru poate influența puternic toate aspectele vieții noastre – emoțiile, relațiile, sănătatea și abilitatea de a face lucruri.

Asistenta i-a explicat că este important ca Raluca să aibă grijă de ea. Pentru a putea face tot ce-i mai bun pentru Robert, Raluca trebuie să aibă grijă și de ea.

Asistenta i-a spus că unii îngrijitori acceptă foarte greu dificultățile pe care le are copilul și simt că se luptă constant cu situația de fapt. Asistenta i-a zis că, deși nu este ușor, poate fi util pentru Raluca să : 1) recunoască faptul că situația ei este foarte dificilă, 2) accepte că Robert are aceste dificultăți, 3) exerseze să fie blândă și iertătoare cu ea și cu Robert, în timp ce 4) se concentrează în continuare pe ceea ce poate face ea pentru a-l ajuta.

De asemenea, este important să își dea voie să mai ia o pauză și să nu încerce mereu să repare totul. Acceptarea nu înseamnă că îți place situația. Înseamnă doar că recunoști ce se întâmplă și îți concentrezi eforturile pe ceea ce poți face pentru a avea grijă de tine și de copilul tău .

Discuția cu asistenta chiar a ajutat-o pe Raluca să se simtă mai bine cu privire la emoțiile și gândurile ei. Și-a dat seama și că nu trebuie să fie atât de dură cu ea însăși. Asistenta programează o altă întâlnire cu Raluca ca să poată discuta din nou.

Mesajul cheie 2

Aveți grijă de dumneavoastră pentru a vă ajuta pe dumneavoastră și pe copilul dumneavoastră

- Aveți grijă de dumneavoastră cât de bine puteți; încercați să mâncați bine, să dormiți suficient și să aveți grijă de sănătatea fizică.
- Faceți activități care sunt importante pentru dumneavoastră și care vă plac.
- Mențineți relații cu cei din jur și rămâneți conectat/-ă la ei.

Faceți din starea dumneavoastră de bine o prioritate! Asigurați-vă că sunteți bine pentru a vă putea sprijini copilul.

Povestea Ralucăi-parte a II-a: Rezolvarea de probleme

Înainte de a părăsi clinica, asistenta i-a cerut Ralucăi să facă un lucru minor pentru a-și îmbunătăți starea de bine. La început, Raluca nu prea a vrut, dar asistenta a spus că o va ajuta și că l-ar putea ajuta și pe Robert să se comporte mai bine. Asistenta a rugat-o pe Raluca să aleagă ceva cu sens pentru ea (important) și să implementeze, așa că Raluca a decis să o sune pe prietena ei, Florina, în acea zi.

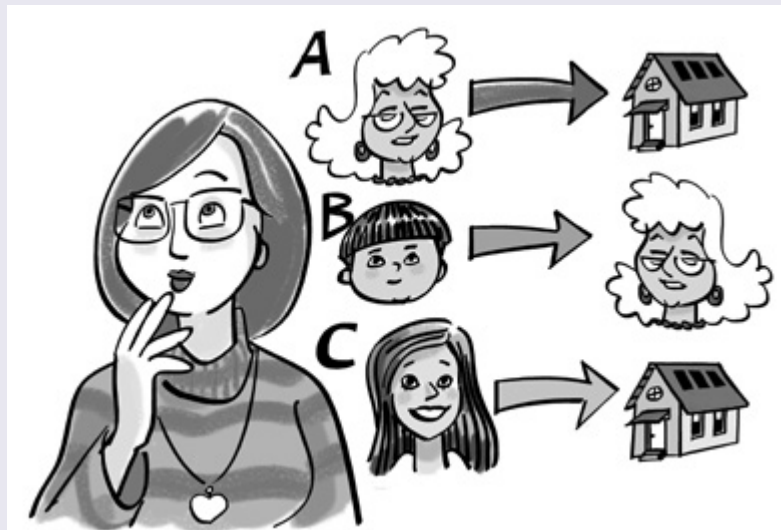
Raluca a vorbit cu Florina și s-a simțit mai bine. Chiar i-a spus Florinei despre dificultățile pe care le are cu Robert, iar Florina a fost foarte suportivă.

Asistenta a spus că o va învăța cum să rezolve problemele de viață, întrucât asta o va ajuta să nu-și mai facă atâtea griji. Ea a rugat-o pe Raluca să se gândească la o problemă la care să lucreze astăzi, care se întâmplă acum și care implică ceva asupra căruia Raluca are control. Ea a explicat că nu va fi util să aleagă o problemă precum „sănătatea mamei mele se poate înrăutăți” deoarece asta presupune ceva care se poate întâmpla, dar nu se întâmplă acum. De asemenea, sănătatea mamei ei nu este ceva asupra căruia Raluca are prea mult control.

Raluca a spus că vrea să o viziteze pe Florina, dar nu știe cine va avea grijă de Robert și Lucia. Asistenta a explicat că mai întâi se vor gândi la toate soluțiile posibile, fără să le judece.

Raluca a sugerat aceste soluții posibile:

- *Să o rog pe soacra mea să vină să aibă grijă de copii cât merg să o vizitez pe Florina.*
- *Să îi duc pe Robert și Lucia la soacra mea pentru a-i putea supraveghea cât mă întâlnesc cu Florina.*
- *Să o rog pe Florina să vină să mă viziteze acasă (și Robert și Lucia pot sta cu mine acasă).*

Asistenta a întrebat-o pe Raluca dacă se mai poate gândi și la alte opțiuni, iar Raluca a adăugat pe listă

- *Să o rog pe Maria (de la cursul de formare a îngrijitorilor).*

Maria are un fiu care are aproximativ aceeași vârstă ca Robert. Maria și Raluca au vorbit despre posibilitatea de a avea grijă de copilul celeilalte, astfel încât să poată lua o pauză.

Îndată ce lista a fost completată, asistenta a rugat-o pe Raluca să se gândească ce soluții ar fi mai puțin potrivite. Raluca a spus că soacra ei este foarte ocupată.

Asistenta a încurajat-o pe Raluca să se gândească la cele două opțiuni rămase pe listă și la avantajele și dezavantajele fiecăreia. Iată ideile ei:

Să o rog pe Florina să vină să mă viziteze acasă (iar Robert și Lucia pot sta cu mine acasă).

Avantaje

– Nu trebuie să consum timp pe drum pentru a o vizita pe Florina.

Dezavantaje

– Florina va trebui să călătorească până la mine acasă.

– Îmi place drumul până la casa Florinei.

–Nu voi lua o pauză de la Robert.

Să o rog pe Maria să aibă grijă de Robert și Lucia.

Avantaje

– Maria știe ce să facă dacă Robert are o criză de furie.

– Robert și Lucia ar putea fi în preajma fiului Mariei, Luca.

Dezavantaje

– Ar trebui să am grijă, la rândul meu, de Luca.

– Mi-e jenă să o rog pe Maria, pentru că nu am văzut-o de la terminarea cursului.

Când asistenta a rugat-o pe Raluca să aleagă soluția pe care o crede cea mai bună, ea a ales „Să o rog pe Maria să aibă grijă de Robert și Lucia”. Asistenta i-a cerut apoi Ralucai să facă un plan de acțiune, precizând exact ce trebuie să facă pentru ca această soluție să se întâmple.

Raluca a hotărât că o va suna pe Maria în acea după-amiază pentru a o întreba dacă poate avea grijă de Robert și Lucia.

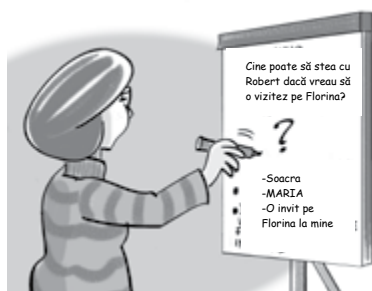
Raluca începe să vadă că un plan o poate ajuta să-și facă mai puține griji și să aibă mai multă grijă de ea și de familia ei. Raluca revine să o vadă pe asistentă, și încet, încet, începe să se simtă mai bine.

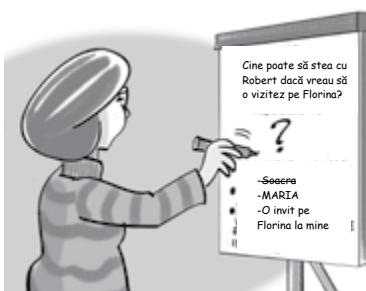
Mesajul cheie 3

Puteți găsi soluții la probleme prin utilizarea pașilor de rezolvare a problemelor

- Urmați acești pași pentru a găsi soluții la o problemă care este reală, se întâmplă acum și asupra căreia aveți un anumit grad de control:

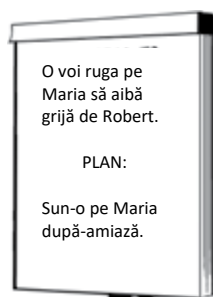
1. Gândiți-vă la cât de multe soluții posibile.

2. Eliminați soluțiile care sunt mai puțin potrivite.

3. Gândiți-vă la avantajele și dezavantajele soluțiilor rămase, pentru a decide care sunt opțiunile cele mai bune.

4. Alegeți cel puțin o soluție și faceți un plan de acțiune clar și specific.

5. Implementați planul!

Activitate practică pentru acasă

Cum dezvoltăm abilitățile copiilor:

- Pentru fiecare rutină de acasă la care lucrați, decideți asupra următorilor 2-3 pași. Planificați să vă învățați copilul cel puțin unul dintre acești pași în săptămâna următoare.

Rutina 1

■ Pași pe care pot încerca să îi adaug:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Rutina 2

■ Pași pe care pot încerca să îi adaug:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Grija de sine:

- Alegeți o activitate care este importantă pentru dumneavoastră și planificați să petreceți cel puțin 5 minute făcând această activitate o dată la două zile.
Poate fi o activitate foarte simplă, cum ar fi să vorbiți cu cineva la care țineți, să cântați, să faceți ceva pentru alții sau să stați 5 minute în liniște, etc.

Amintiți-vă să exersați sfaturile din această sesiune:

Sfaturi

1. Extindeți-vă rutinele: folosiți *Arată și spune* pentru a adăuga pași noi.

2. *Legați* două rutine împreună pentru a extinde o rutină pe care copilul o poate face.

Mesaje cheie

- Continuați să stabiliți obiective pentru dumneavoastră și copilul dumneavoastră și revizuiți progresul.
- Aveți grijă de dumneavoastră pentru a vă ajuta atât pe dumneavoastră, cât și pe copil.
- Puteți găsi soluții la probleme prin utilizarea pașilor de rezolvare a problemelor.

Întrebări pentru a vă evalua propria învățare

Răspundeți la aceste întrebări după sesiune, pentru a verifica ce ați învățat. Când ați terminat, puteți verifica răspunsurile pe pagina următoare.

Întrebarea 1

Ralucăi i-a fost de ajutor rezolvarea de probleme cu asistenta. Ea ar dori să își amintească pașii pentru a folosi rezolvarea de probleme data viitoare când are o problemă. Care este ordinea corectă a pașilor pentru rezolvarea problemelor? Potrivți numărul pasului din stânga cu descrierea acestuia din dreapta, trasând o linie care să le unească.

Pasul 1	A. Gândiți-vă la avantajele și dezavantajele soluțiilor rămase.
Pasul 2	B. Alegeți o problemă care este reală, care se întâmplă acum și asupra căreia aveți puțin control.
Pasul 3	C. Alegeți cel puțin o soluție și faceți un plan de acțiune clar și specific.
Pasul 4	D. Eliminați soluțiile care nu sunt potrivite.
Pasul 5	E. Gândiți-vă la cât de multe soluții posibile.

Întrebarea 2

Raluca vrea să aibă mai multă grijă de ea însăși, așa că încearcă să decidă ce alegeri îi vor îmbunătăți starea de bine și ce alegeri par utile pe termen scurt, dar probabil că nu vor fi de ajutor pe termen lung. Pentru fiecare dintre opțiunile din stânga, decideți dacă sunt folositoare sau nefolositoare pentru starea de bine a Ralucăi. Indicați alegerea dumneavoastră punând un semn în caseta albă de sub „Folositor” sau „Nefolositor”, pentru fiecare dintre opțiuni.

	Folositor	Nefolositor
A. Omiterea unei mese pentru a face treburi suplimentare atunci când este foarte ocupată.	☐	☐
B. Să roage o persoană de încredere să aibă grijă de Robert, pentru a lua o pauză.	☐	☐
C. Să-și spună des că ar trebui să se descurce mai bine.	☐	☐
D. Să încerce să accepte că Robert este diferit de copilul la care ea spera.	☐	☐
E. Să vorbească cu familia ei despre modul în care grija pentru sine poate ajuta întreaga familie.	☐	☐
F. Să stea până târziu pentru a face mai multe lucruri, în timp ce copiii ei dorm.	☐	☐

Răspunsuri la întrebări

Acestea sunt răspunsurile la întrebările de pe paginile anterioare, menite să verifice cunoștințele dvs. Verificați răspunsurile numai după ce ați încercat să răspundeți la întrebări. Când ați terminat de verificat răspunsurile, reveniți la întrebări și încercuiți răspunsul corect.

Întrebarea 1 Răspunsuri:

Pasul 1: B. Alegeți o problemă care este reală, care se întâmplă acum și asupra căreia aveți control.

Pasul 2: E. Gândiți-vă la cât de multe soluții posibile puteți.

Pasul 3: D. Eliminați soluțiile care nu sunt potrivite.

Pasul 4: A. Gândiți-vă la avantajele și dezavantajele soluțiilor rămase.

Pasul 5: C. Alegeți cel puțin o soluție și faceți un plan de acțiune clar și specific.

.

Întrebarea 2 Răspunsui și explicații:

Explicație:

- A. Omiterea unei mese pentru a face treburi suplimentare atunci când este foarte ocupată este nefolositor. Încercarea de a mânca în mod regulat și a mânca cele mai bune alimente posibile poate fi de ajutor atât pentru corpul nostru, cât și pentru mintea noastră. Chiar dacă omiterea unei mese o ajută pe Raluca să lucreze mai mult pe termen scurt, îi poate afecta starea de bine și ritmul, pe termen lung.
- B. Să roage o persoană de încredere să aibă grijă de Robert pentru a lua o pauză este folositor. Este important ca Raluca să încerce să nu se simtă vinovată că are nevoie de o pauză din când în când, și să-și amintească faptul că propria stare de bine este importantă: o ajută atât pe ea, pe Robert, cât și pe restul familiei lor.
- C. Să-și spună des că ar trebui să se descurce mai bine este nefolositor. Raluca va încerca să facă tot ce ține de ea, dar ar trebui să evite să se critice, deoarece acest lucru îi va afecta starea de bine.
- D. Să încerce să accepte că Robert este diferit de copilul la care ea spera este folositor. Dacă Raluca și-ar consuma energie multă dorindu-și ca fiul ei să nu aibă o întârziere în dezvoltare, acest lucru nu i-ar fi de mare ajutor. Ar fi mai bine ca ea să accepte realitatea - că el are aceste dificultăți - și apoi să-și folosească energia pentru a-l ajuta, în loc să-și dorească să dispară dificultățile.
- E. Să vorbească cu familia ei despre modul în care grija pentru ea însăși poate ajuta întreaga familie este folositor. Să te simți sprijinit de alți oameni este foarte important pentru starea de bine. Este important ca familia să înțeleagă că atunci când Raluca are grijă de ea însăși, acest lucru ajută, de fapt, toată familia.
- F. Să stea până târziu pentru a face mai multe lucruri, în timp ce copiii ei dorm, este nefolositor. Somnul este important pentru a ne menține energia, iar cantitatea somnului poate avea, de asemenea, un impact asupra stresului și emoțiilor noastre. Ar putea fi tentant pentru Raluca să stea până târziu pentru a lucra mai mult, pe termen scurt, dar îi va afecta starea de bine pe termen lung.

Servicii și resurse pentru familii

Aceste informații descriu serviciile și resursele locale pentru dumneavoastră, copilul și familia dumneavoastră. *[Se completează în funcție de contextul local.]*

Ce pot să fac dacă copilul meu este bolnav?

Ce Pot să fac dacă banuiesc că copilul meu a fost abuzat sau rănit de cineva?

Ce pot să fac dacă familia mea are nevoie de lucruri pe care nu le avem?

Ce pot să fac dacă există dificultăți acasă?

Ce pot să fac dacă familia mea are alte provocări?

Ce pot să fac dacă simt că nu mă descurc bine?

Notiçe:

[illegible]

Pașii următori

Aceasta a fost ultima sesiune de grup. Felicitări pentru participarea la curs!

Data ultimei vizite acasă: _____

Poate doriți să continuați să păstrați legătura sau plănuiți să vă întâlniți din nou cu ceilalți participanți la curs. Sunteți într-o poziție specială pentru a putea înțelege provocările și chinurile celuilalt și pentru a oferi sprijin. Dacă sunteți interesat/-ă să vă întâlniți din nou, cineva poate să ia informațiile de contact și să planifice data și locul pentru următoarea întâlnire. Facilitatorii pot vorbi cu dumneavoastră după această sesiune pentru a vă ajuta să știți ce trebuie să faceți pentru a organiza un grup de îngrijitori.

Anexa 1: Rezumat al sfaturilor și al mesajelor cheie

Sesiunea 1: Implicarea copiilor

Sfaturi

1. Amenajați spațiul: eliminați distractorii și creați un spațiu sigur pentru interacțiune.

2. Începeți cu 2 sau 3 alegeri motivante și urmați alegerea copilului dumneavoastră.

3. Stați în fața copilului, coborâți la nivelul lui și plasați activitatea între dumneavoastră și copilul dumneavoastră.

Mesaje cheie

- Toți copiii pot învăța și dezvolta abilități.
- Copiii învață cel mai bine atunci când sunt calmi și liniștiți.
- Vă puteți ajuta copilul să se dezvolte implicându-vă cu acesta în activități zilnice și jocuri.

Sesiunea 2: Menținerea implicării copiilor

Sfaturi

1. *Privește și ascultă* – Observați ce îl motivează și de ce este interesat copilul dumneavoastră.

2. Aflați cum îi place copilului să se joace și arătați-i noi moduri de a se juca.

3. *Privește și ascultă* – Observați când copilul se poartă bine și lăudați-l.

Mesaje cheie

- Copiii au mai multe oportunități de a învăța atunci când împărtășesc implicarea – observându-vă pe dvs. și ceea ce faceți.
- Copiii învață cel mai bine în timpul activităților care sunt distractive, pozitive și pline de laudă.
- Copiii pot învăța abilități de comunicare și alte abilități, jucându-se cu dumneavoastră.

Sesiunea 3: Cum să ajutăm copiii să împărtășească implicarea în rutinele de joc și de acasă

Sfaturi

1. Participă la rutină – Faceți cu rândul, imitând ceea ce face copilul dumneavoastră.

2. *Arată și spune*
- Adăugați un pas nou în rutina copilului.

3. Reluați rutina pentru a vă ajuta copilul să petreacă mai mult timp împărtășind implicarea.

Mesaje cheie

- Construiți rutine de joc și de activități acasă, pentru a vă ajuta copilul să învețe și să se dezvolte.

Sesiunea 4: Înțelegerea comunicării

Sfaturi

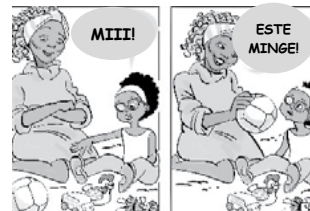
1. Răspundeți prin cuvinte și gesturi la tot ce comunică copilul, chiar și atunci când nu este clar.

2. Folosiți cuvinte și gesturi care se potrivesc cu nivelul limbajului copilului dumneavoastră.

3. Așteptați, pentru a-i oferi copilului timp să comunice.

4. Vorbiți despre ceea ce face și la ce se uită copilul.

Mesaje cheie

- Copiii comunică folosind cuvinte, comportament nonverbal și comportament provocator.
- *Privește și ascultă* pentru a observa când copilul comunică.
- Când observați comunicarea copilului, aflați ce mesaj încearcă să vă transmită.

Sesiunea 5: Promovarea comunicării

Sfaturi

1. *Arată și spune* - Demonstrați cuvinte și gesturi pe care copilul le poate folosi pentru a comunica.
2. Repetați cuvintele spuse de copil și extindeți limbajul acestuia.
3. Creați oportunități pentru copil să ceară.
4. Creați oportunități pentru copil să comunice pentru a împărtăși.

Mesaje cheie

- Privește și ascultă pentru a observa când copilul dumneavoastră comunică pentru a cere.
- Privește și ascultă pentru a observa când copilul dumneavoastră comunică pentru a împărtăși.
- Folosiți activitățile zilnice pentru a crea oportunități de comunicare.

Sesiunea 6: Predarea noilor abilități în pași mici și niveluri de ajutor

Sfaturi

1. Descompuneți abilitatea în pași mici și învățați copilul câte un pas mic pe rând.
2. Lăsați copilul să învețe! Oferiți cel mai mic nivel de ajutor necesar pentru succesul copilului.
3. Oferiți instrucțiuni clare și consecvente și laudați copilul pentru că încearcă.
4. Întrebați-vă: pot preda un alt pas?

Mesaje cheie

- Copilul poate învăța abilități noi pentru viața de zi cu zi exersând cu ajutorul dumneavoastră.

Sesiunea 7: Prevenirea comportamentului provocator – cum să ajutăm copiii să rămână implicați și calmi

Sfaturi

1. Răspundeți la abilități și la comportamentul adecvat cu laude și încurajări.
2. *Privește și ascultă* semnalele *dinainte* de comportamentul provocator.
3. Aranjați mediul și atenționați înainte de a schimba activitățile, pentru a ajuta copilul să rămână liniștit.
4. Dacă copilul are o „criză” sau un „tantrum”, rămâneți calm și așteptați să se liniștească. Apoi, gândiți-vă la motivul comportamentului.

Mesaje cheie

- Copiii pot comunica folosind un comportament provocator, pentru a obține acces la ceva sau atenție, pentru a evita ceva sau pentru a obține o senzație.

Sesiunea 8: Predarea alternativelor la comportamentul provocator

Sfaturi

1. Folosiți programe cu imagini pentru a ajuta copilul să înțeleagă activitățile și să rămână calm.
2. Răspundeți la comportamentul provocator prin care cere ceva, învățând copilul să folosească abilitățile de comunicare.
3. Ignorați comportamentul provocator care urmărește obținerea atenției dacă este sigur și în regulă să faceți asta acest lucru.
4. Stabiliți așteptări clare, consecvente și potrivite pentru a reduce comportamentul provocator care urmărește evitarea sau oprirea rutinei.
5. Învățați un comportament sigur și adecvat pentru a înlocui comportamentul provocator de obținere a senzațiilor.

Mesaje cheie

- Aflați motivul comportamentului provocator al copilului și decideți cum să răspundeți pe baza acestui motiv (a obține acces sau atenție, a evita sau a obține o senzație).

Sesiunea 9: Rezolvarea problemelor și îngrijirea de sine

Sfaturi

1. Extindeți-vă rutinele: folosiți *Arată și spune* pentru a adăuga pași noi.
2. Legați două rutine împreună pentru a extinde o rutină pe care copilul o poate face.

Mesaje cheie

- Continuați să stabiliți obiective pentru dumneavoastră și copilul dumneavoastră și revizuiți progresul.
- Aveți grijă de dumneavoastră pentru a vă ajuta pe dumneavoastră și pe copilul dumneavoastră.
- Puteți găsi soluții la probleme prin utilizarea pașilor de rezolvare a problemelor.

Programul de formare a
abilităților de îngrijire pentru
familiile copiilor cu
întârzieri sau dizabilități de
dezvoltare

Organizația Mondială a
Sănătății 20
Bulevardul Appia
CH-1211 Geneva 27
Elveția

